

PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA CZERSK NA LATA 2016-2023

Czersk, styczeń 2017

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji	4
3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	16
4. Cele rewitalizacji	17
5. Powiązania z pozostałymi dokumentami strategicznymi miasta	19
6. Katalog projektów rewitalizacyjnych	24
7. Harmonogram realizacji projektów	48
8. Szacunkowe ramy finansowe Programu	49
9. Mechanizmy zapewniające komplementarności	50
9.1. Komplementarność przestrzenna	50
9.2. Komplementarność problemowa	51
9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	52
9.4. Komplementarność międzyokresowa	53
9.5. Komplementarność źródeł finansowania	55
10. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji	56
11. System wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji	59
ZAŁĄCZNIK NR 1	64
ZAŁĄCZNIK NR 2	77

1. Wstęp

Rewitalizacja to złożony proces, który poprzez długotrwałe i wzajemnie powiązane działania prowadzi do ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru zdegradowanego. Głównym wyzwaniem rewitalizacji jest dostosowanie jej założeń do charakteru i specyfiki konkretnej gminy, aby osiągnąć jak najlepsze rezultaty. Rewitalizacja powinna być odpowiedzią na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe występujące na obszarze zdegradowanym, a w jej realizację należy włączyć możliwie wielu interesariuszy rewitalizacji (władz lokalnych, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych) w celu osiągnięcia zamierzonych efektów. Podstawowym zadaniem rewitalizacji jest dążenie do trwałej poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji.

Podstawą prowadzenia działań rewitalizacyjnych w Czersku będzie *Program Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023*, opracowany na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz w zgodności z zapisami „*wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*”.

Program Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 zawiera pogłębioną diagnozę negatywnych zjawisk zachodzących na obszarze objętym rewitalizacją, wizję obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz wykaz celów strategicznych i operacyjnych rewitalizacji. W dalszej części dokumentu zawarto katalog przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja przyczyni się do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej. Następnie wskazano harmonogram realizacji projektów oraz szacunkowe ramy finansowe Programu, wykazano mechanizmy zapewniające komplementarność, a także opisano realizację zasady partnerstwa i partycypacji na każdym etapie procesu rewitalizacji (programowania, wdrażania i oceny). W dokumencie zawarto również system wdrażania i monitorowania Programu. Raport z konsultacji społecznych oraz „Raport z delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Czersk” stanowią załączniki do niniejszego dokumentu.

Program rewitalizacji stanowi odpowiedź na zidentyfikowane negatywne zjawiska występujące na terenie Czerska. Szczególne natężenie tych zjawisk stwierdzone w jednostce F poskutkowało wskazaniem jej jako obszaru wymagającego podjęcia natychmiastowych

działań rewitalizacyjnych, które przyczynią się wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego.

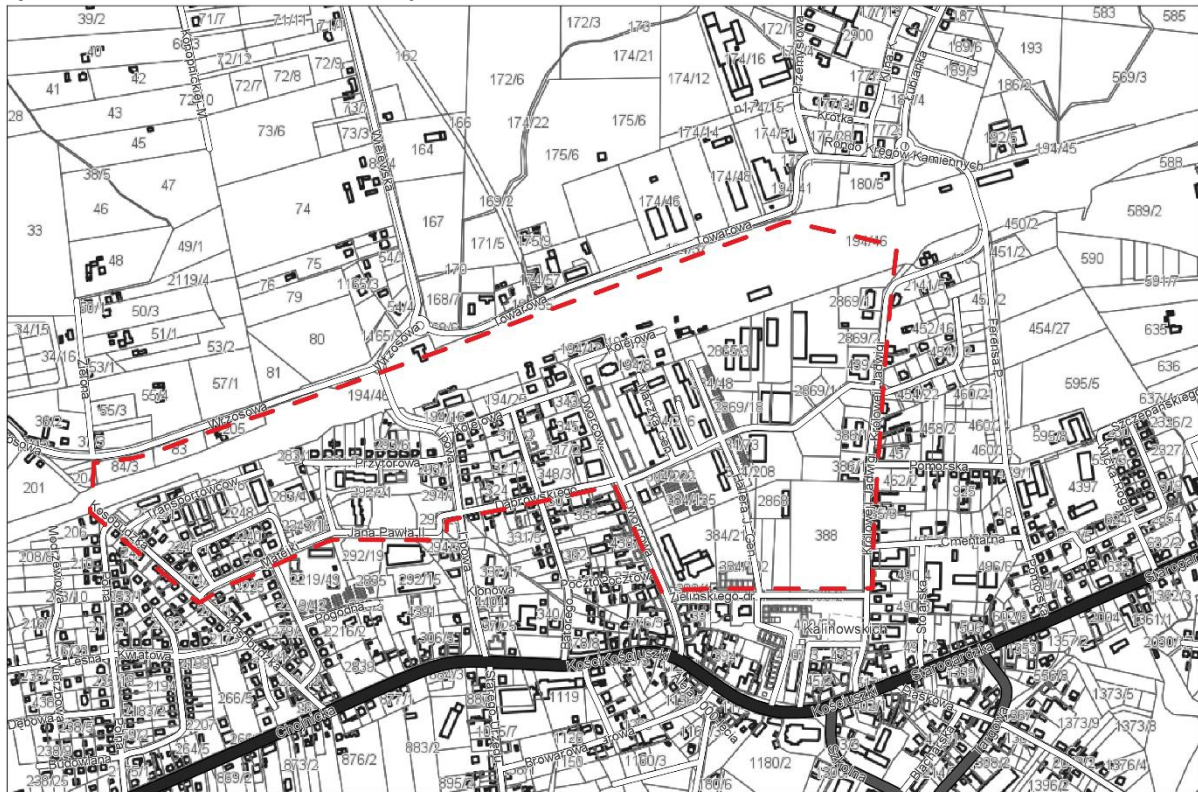
2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Na podstawie analizy wskaźnikowej przeprowadzonej w „Raporcie z delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Czersk” z 2015 roku (załącznik nr 2), wskazano jednostkę F jako kwalifikującą się do objęcia procesem rewitalizacji¹. W ramach raportu analizie poddano dane dotyczące miasta Czersk aktualne na dzień 31 grudnia 2012 roku. Pominęto obszar wiejski gminy Czersk ze względu na ukierunkowanie rewitalizacji na obszary zdegradowane miast, na co wskazują zapisy „wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020”.

W celu wskazania obszarów zdegradowanych Czerska, podzielono miasto na 11 jednostek analitycznych, dla których przeprowadzono pogłębioną analizę wskaźnikową (analiza wskaźnikowa dla wszystkich jednostek analitycznych znajduje się w załączniku nr 2). Sytuację kryzysową zidentyfikowano dla jednostki F, leżącej na północ od drogi krajowej nr 22 i obejmującej centrum Czerska oraz tereny kolejowe (patrz: ryc.1). Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 46,9 hektara (4,8% powierzchni miasta) i zamieszkiwany jest przez 1846 osób (18,92% mieszkańców).

---

¹ Uchwała nr 1325-101-15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015 roku

Ryc. 1. Granice obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Granice obszaru rewitalizacji wyznaczają następujące ulice:

- od wschodu: Królowej Jadwigi;
- od południa: dr. Zielińskiego, Dworcowa, Dąbrowskiego, Jana Pawła II, Matejki;
- od zachodu: Kosobudzka;
- od północy: tory kolejowe.

Należy nadmienić, iż nieruchomości znajdujące się bezpośrednio wzdłuż ulic stanowiących granice obszaru rewitalizacji również znajdują się w jego granicach, w związku z czym granica obszaru nie przebiega bezpośrednio po drodze lub przy niej, lecz po granicach działek ewidencyjnych. Wyjątkiem są nieruchomości położone wzdłuż ulic Jana Pawła II i dr. Zielińskiego, które nie znajdują się w granicach obszaru rewitalizacji. Zamieszczona powyżej rycina ma jedynie charakter poglądowy. W tabeli nr 1 przedstawiono pełen wykaz ulic znajdujących się w obszarze rewitalizacji.

Tabela 1. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

ul. Dąbrowskiego	ul. Dworcowa (od ul.	ul. gen. Andersa
------------------	----------------------	------------------

	Kolejowej do ul. dr Zielińskiego)	
ul. gen. Hallera	ul. gen. Maczka	ul. gen. Sikorskiego
ul. Kolejowa	ul. Kosobudzka (od ul. Polnej do ul. Matejki)	ul. Królowej Jadwigi (od ul. Kolejowej do ul. dr. Zielińskiego)
ul. Lipowa (od torów kolejowych do ul. Dąbrowskiego)	ul. Matejki	ul. Przytorowa
ul. Stefana Batorego (od ul. Kolejowej do ul. Dąbrowskiego)	ul. Transportowców	ul. Wojska Polskiego

Źródło: Opracowanie własne

Zasadność wyboru obszaru rewitalizacji została potwierdzona przez analizę wskaźnikową, do przeprowadzenia której wykorzystano 17 wskaźników ze sfer: społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiono wykaz danych wykorzystanych do przeprowadzenia analizy wskaźnikowej, natomiast wyniki analizy wskaźnikowej zawarto w tabeli nr 4.

Tabela 2. Dane wyjściowe wykorzystane do analizy wskaźnikowej

Wyszczególnienie	Czersk	Obszar rewitalizacji	Udział %
Sfera społeczna			
Liczba ludności	9756	1846	18,92
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	1404	249	17,74
Liczba rodzin, którym udzielono zasiłku pomocy społecznej	443	79	17,83
Łączna suma wypłaconych zasiłków pomocy rodzinie	651022,40	118299,60	18,17
Liczba osób w wieku produkcyjnym	6334	1201	18,96
Ogólna liczba osób bezrobotnych	825	144	17,46
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	438	80	18,27
Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem	105	18	17,14
Liczba przestępstw przeciwko opiece i rodzinie	7	2	28,57
Liczba czynów karalnych nieletnich	4	2	50
Średni wynik egzaminu gimnazjalnego – średnia liczba uzyskanych punktów	52,11	49,37	n.d.
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych	15	2	13,33
Sfera gospodarcza			
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1421	326	22,94
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	403	51	12,66
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	179	32	17,88
Wysokość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości	2401302,18	67994,53	2,83
Sfera przestrzenna			
Ogólna liczba budynków	2612	304	11,64

Ogólna liczba budynków mieszkalnych	1612	165	10,24
Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970	679	44	6,48
Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	194965,26	25894,02	13,28
Liczba budynków generująca niskie emisje	2089	247	11,82
Liczba budynków wymagających remontu	861	116	13,47
Liczba obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji	76	18	23,68

Źródło: opracowanie własne

Sfera społeczna

Analiza sytuacji w sferze społecznej przeprowadzona została za pomocą 8 wskaźników, w tym 4 wskazanych jako obligatoryjne w „wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020”. Wartości wskaźników obligatoryjnych odnoszono do wartości referencyjnych dla województwa pomorskiego, natomiast wartości wskaźników fakultatywnych porównywano z wartościami dla miasta Czersk. W ramach sfery społecznej stan kryzysowy zdiagnozowano w zakresie 7 z 8 badanych wskaźników, co wskazuje na znaczne nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych. Najpoważniejszymi problemami dotyczącymi obszar wskazany do rewitalizacji są: długotrwałe bezrobocie, ubóstwo oraz niski poziom edukacji i kapitału społecznego. Poziom ubóstwa na obszarze rewitalizacji został odzwierciedlony poprzez wskaźniki: (1) liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności oraz (2) wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji około 135 z nich korzysta z zasiłków pomocy społecznej, podczas gdy wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego wynosi 52,9, co jest wartością ponad dwukrotnie niższą niż w przypadku obszaru rewitalizacji w Czersku. Także pomoc udzielana rodzinie z obszaru rewitalizacji jest wyższa niż pomoc udzielana rodzinom spoza obszaru, średnio o 30 złotych w przeliczeniu na rodzinę. Jak wskazuje sprawozdanie z wykonania planu finansowego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czersku na 2012 rok głównym powodem przyznawania świadczeń socjalnych w Czersku było bezrobocie, co ma swoje odzwierciedlenie również we wskaźniku opisującym udział długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Udział ten dla obszaru rewitalizacji wynosi 6,7%, co przy wartości dla województwa pomorskiego wynoszącej 2,4% wskazuje na występowanie stanu kryzysowego w tym zakresie. Wysoki poziom zasiłków pomocy

społecznej może powodować niechęć osób bezrobotnych do poszukiwania pracy oraz uzależnienie od świadczeń socjalnych, co w rezultacie może doprowadzić do długotrwałego bezrobocia oraz wykształcenia postawy roszczeniowej względem społeczeństwa. Utrata pracy oraz fałszywe poczucie bezpieczeństwa wywołane świadczeniami socjalnymi mogą doprowadzić do ubóstwa, które w ujęciu ekonomicznym postrzegane jest jako brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie wyżywienia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb społecznych i kulturalnych. W roku 2012 kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania zasiłku okresowego wynosiło 514 złotych na osobę w rodzinie, a w przypadku osób samotnie gospodarujących 634 złote², co jest kwotą niewiele wyższą od wskaźnika minimum egzystencji (456 zł na osobę w rodzinie i 521 zł dla osoby samotnie gospodarującej)³, który uznaje się za dolną granicę obszaru ubóstwa. Ubóstwo znacznie utrudnia prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie, prowadzi do bezradności życiowej i wykluczenia społecznego, a także przyczynia się do powstawania zjawisk patologicznych, takich jak alkoholizm czy przestępczość. W dalszej perspektywie ubóstwo oraz związane z nim inne negatywne zjawiska społeczne mają wpływ na tworzenie się problemów w pozostałych sferach: gospodarczej i przestrzennej. Na obszarze rewitalizacji obserwuje się występowanie przejawów patologii społecznej, które potwierdzone są stosunkowo dużą liczbą przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, do których zalicza się m. in.: psychiczne lub fizyczne znęcanie się, rozpijanie osoby małoletniej czy uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego. Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji (10,8) jest zdecydowanie wyższa niż wartość dla województwa pomorskiego (6,3). Kolejnym zidentyfikowanym problemem jest niski poziom edukacji i kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji. Uczniowie zamieszkujący wyznaczony obszar uzyskują średnią punktową niższą od ich rówieśników z pozostałych części miasta o około 3 punkty procentowe. Wskaźnikiem, w ramach którego także zidentyfikowano stan kryzysowy jest liczba czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie w przeliczeniu na 1000 ludności. Wskaźnik nie został wzięty pod uwagę w analizie, z uwagi na niskie natężenie zjawiska, bowiem w skali całego miasta popełnione zostały zaledwie 4 takie czyny karalne, z czego 1 przypada na jednostkę F. Jedynym zjawiskiem, w

---

² Poziom i struktura zmodyfikowanego minimum socjalnego w 2012 r. opracowany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

³ Poziom i struktura zmodyfikowanego minimum egzystencji w 2012 r. opracowany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

zakresie którego nie zdiagnozowano sytuacji kryzysowej jest przestępczość. Wskaźnik odzwierciedlający to zjawisko osiągnął wartość niemal trzykrotnie niższą niż wartość referencyjna dla województwa pomorskiego. Nie oznacza to jednak, iż nie należy podejmować działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji, przeciwnie, należy dążyć do minimalizacji zagrożenia, tak by maksymalnie zwiększać poczucie bezpieczeństwa zarówno mieszkańców obszaru jak i osób przebywających na nim czasowo. Niski poziom kapitału społecznego zmierzono za pomocą wskaźnika: liczba fundacji i stowarzyszeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W Czersku na 100 mieszkańców przypada 1,5 fundacji lub stowarzyszenia, natomiast w przypadku obszaru rewitalizacji jest to zaledwie 1,1 fundacji lub stowarzyszenia, co wskazuje na mniejsze zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne niż w pozostałych częściach miasta. Wykaz organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizacji, wraz z zakresem ich działalności, przedstawiono w tabeli nr 3.

Tabela 3. Wykaz organizacji pozarządowych z siedzibą w granicach obszaru rewitalizacji

L.p.	Nazwa organizacji	Adres	Zakres działalności
1	Ucniowski Klub Sportowy „Jedynka” przy Szkole Podstawowej nr 1	Ul. Dworcowa 8	Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży
2	Stowarzyszenie Przyjaciół „Jedynki” przy Szkole Podstawowej nr 1	Ul. Dworcowa 8	Organizacja wypoczynku uczniów Wzbogacanie oferty edukacyjnej szkoły Organizacja zajęć pozalekcyjnych Pomoc uczniom w trudnej sytuacji materialnej
3	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Razem”	Ul. Batorego 15	Uczestnictwo w imprezach sportowych Organizacja pozalekcyjnego życia sportowego uczniów
4	Stowarzyszenie Olimpiady Specjalne Polska – Pomorskie, Sekcja „Bratek”	Ul. Batorego 15	Rewalidacja osób upośledzonych umysłowo poprzez udział w zajęciach treningowych i zawodach sportowych
5	Klub Sportowy „Olimpia Czersk”	Ul. Przytorowa 7/27	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych
6	Międzyszkolny Klub Karate „Shotokan”	Ul. Przytorowa 7/14	-
7	Stowarzyszenie „Lepsze Jutro”	Ul. Dworcowa 15	Zorganizowane propagowanie abstynencji, organizowanie działalności kulturalnej
8	Czerskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	Ul. Dworcowa 15	Szerzenie w społeczeństwie wiedzy o problemach i potrzebach osób niepełnosprawnych, udzielanie wszelkiego rodzaju wsparcia osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom i opiekunom, zwiększanie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w społeczeństwie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.czersk.pl

Sfera gospodarcza

Sytuacja kryzysowa w sferze gospodarczej zobrazowana została za pomocą trzech wskaźników obligatoryjnych i jednego fakultatywnego. Głównymi problemami w sferze gospodarczej są: niska przedsiębiorczość mieszkańców obszaru oraz negatywne trendy demograficzne zachodzące w społeczeństwie, polegające przede wszystkim na wzrastającym udziale osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. „Starzenie się” społeczeństwa jest negatywnym procesem demograficznym spowodowanym przez m. in.: rozwój służby zdrowia, wydłużanie się czasu życia, spadek przyrostu naturalnego, czy też zmianę modelu rodziny. Na obszarze rewitalizacji w Czersku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 17,7% wszystkich mieszkańców, co jest wartością wyższą zarówno od wartości dla województwa pomorskiego (16,4%), jak i dla Czerska (14,6%). Obszar rewitalizacji odznacza się również bardzo niską przedsiębiorczością, na 100 mieszkańców przypada zaledwie 2,8 zarejestrowanego podmiotu gospodarki narodowej. Dla porównania wartość referencyjna wskaźnika dla Czerska wynosi 4,1, a dla województwa pomorskiego 11,6. Niski poziom przedsiębiorczości swoje odzwierciedlenie ma również w wielkości dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości. Rada Miejska w Czersku uchwałą nr XI/76/11 z dnia 27 października 2011 roku ustaliła wysokość podatku od budynków mieszkalnych, od 1 m² powierzchni użytkowej – 0,48 zł (w przypadku budynków wyposażonych w ogrzewanie ekologiczne lub proekologiczne stawka wynosi 0,36zł/m²). Natomiast od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej ustalono stawkę 14,72 zł od 1 m² powierzchni użytkowej. Niewielka liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji skutkuje znacznie mniejszymi dochodami z tytułu podatku od nieruchomości na rzeczonym obszarze. W przeliczeniu na 1 mieszkańca Czerska, z tytułu podatku od nieruchomości gmina osiąga dochód rzędu 246,14 zł., natomiast na obszarze rewitalizacji średni dochód z podatku w przeliczeniu na mieszkańca wynosi zaledwie 36,83 zł.

Sfera przestrzenna

W celu identyfikacji problemów w sferze przestrzennej wykorzystano 5 wskaźników, w tym 2 obligatoryjne. Sytuację kryzysową na obszarze rewitalizacji stwierdzono w obrębie 4

wskaźników. Podstawowym problemem na obszarze jest niewielka powierzchnia użytkowa lokalu przypadająca na 1 osobę, która wynosi 14 m², co w porównaniu z wartością dla województwa pomorskiego (23 m²), zdecydowanie wskazuje na występowanie sytuacji kryzysowej. Kolejne wskaźniki, w obrębie których zidentyfikowano sytuację kryzysową odnoszą się do stanu technicznego budynków oraz ich efektywności energetycznej. Jednym z głównych problemów w zakresie tkanki miejskiej w Czersku jest niska efektywność energetyczna budynków. Udział budynków generujących niskie emisje wśród wszystkich budynków w Czersku wynosi 80%. Wyższą wartość odnotowuje się dla obszaru rewitalizacji, w granicach którego 81,3% wszystkich budynków generuje niskie emisje. Niska emisja jest to emisja pyłów i szkodliwych gazów, pochodzących z domowych pieców grzewczych, nieodpowiedniej izolacji domów czy emisji komunikacyjnej. Konsekwencjami niskiej emisji są problemy zdrowotne mieszkańców, a także wyższe koszty ponoszone na ogrzewanie w przypadku utraty energii w procesie ogrzewania. Sposobami na ograniczenie niskiej emisji jest na przykład: wymiana pieca grzewczego, korzystanie z odnawialnych źródeł energii lub termomodernizacja budynków. W trakcie wizji lokalnej miasta Czerska zwrócono uwagę na zły stan techniczny budynków, zarówno w granicach obszaru rewitalizacji jak i na pozostałych obszarach w mieście. Udział budynków wymagających remontu wśród wszystkich budynków w Czersku wynosi 33%, natomiast na obszarze rewitalizacji nieco ponad 38% budynków wymaga remontu lub modernizacji. Na obszarze rewitalizacji odnotowuje się także wysoki udział zabytków wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków. Na obszarze rewitalizacji na 100 budynków przypada niemal 6 obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji, co stanowi wartość niemal dwukrotnie wyższą niż w przypadku wartości wskaźnika dla miasta Czerska.

Tabela 4. Wyniki analizy wskaźnikowej

Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla Województwa Pomorskiego	Wartość wskaźnika dla miasta Czersk	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji	Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
Sfera społeczna					
Obligatoryjny	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	52,9	143,9	134,9	TAK
Obligatoryjny	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w	2,4	6,9	6,7	TAK

	wieku produkcyjnym				
Obligatoryjny	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	6,3	7,2	10,8	TAK
Obligatoryjny	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	27,7	10,8	9,8	NIE
Fakultatywny	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	n/d	1469,58	1497,46	TAK
Fakultatywny	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego – średnia liczba uzyskanych punktów	n/d	52,11	49,37	TAK
Fakultatywny	Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności	n/d	0,4	0,5	TAK
Fakultatywny	Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności	n/d	1,5	1,1	TAK
Sfera gospodarcza					
Obligatoryjny	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	11,6	4,1	2,8	TAK
Obligatoryjny	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	16,4	14,6	17,7	TAK
Obligatoryjny	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie ludności	28,3	21,7	22,2	NIE
Fakultatywny	Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca	n/d	246,14	36,83	TAK
Sfera przestrzenna					
Obligatoryjny	Liczba budynków wybudowanych	42,3	42,1	26,7	NIE

	przed 1970 rokiem do ogólnej liczby budynków				
Obligatoryjny	Przeciętna powierzchnia lokalu na osobę (m ²)	23	20	14	TAK
Fakultatywny	Udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków	n/d	80	81,3	TAK
Fakultatywny	Udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	n/d	33	38,2	TAK
Fakultatywny	Udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków	n/d	2,91	5,92	TAK

Źródło: opracowanie własne

Konsultacje społeczne

Na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące podstawowych sfer funkcjonowania obszaru oraz propozycji działań rewitalizacyjnych. Szczegółowy raport z konsultacji społecznych znajduje się w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu. W ramach konsultacji przeprowadzono łącznie 97 ankiet z mieszkańcami Czerska. Większość mieszkańców negatywnie ocenia stan techniczny budynków oraz podwórzy, zieleni i małej architektury zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji, jednocześnie sugerując potrzebę interwencji w tym zakresie. Stosunkowo duża liczba osób negatywnie ocenia stan bezpieczeństwa, w tym także bezpieczeństwa ruchu drogowego. Natomiast dostępność usług oceniana jest raczej pozytywnie przez badanych mieszkańców. Ankietowani pytani o oczekiwania w stosunku do planowanej rewitalizacji jako kluczową inwestycję w zakresie poprawy obszaru rewitalizacji zdecydowanie wskazywali na dworzec kolejowy oraz inwestycje w rozwój infrastruktury drogowej, w tym także

chodników. Jako inwestycje ważne sugerowane były także: remont budynków mieszkalnych i tworzenie lub rozwój terenów zielonych, służących rekreacji.

Potencjalni partnerzy działań rewitalizacyjnych

W procesie rewitalizacji partnerem może zostać: organizacja pozarządowa, przedsiębiorstwo lub jednostka organizacyjna Urzędu Gminy. Preferowane będą podmioty prowadzące działalność na rzecz społeczności lokalnej, z siedzibą na obszarze rewitalizacji. Warunkiem zawiązania partnerstwa jest wyrażenie chęci aktywnego uczestnictwa w programowaniu, wdrażaniu oraz monitorowaniu procesu rewitalizacji.

Ze względu na społeczne ukierunkowanie rewitalizacji kluczowym partnerem będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zaangażowany będzie zarówno na etapie programowania rewitalizacji, jak również jego wdrażania i oceny.

Partnerów upatruje się także w organizacjach pozarządowych działających w dziedzinie społecznej, takich jak: Czerskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Dzienny Dom „Senior-WiGOR” czy Stowarzyszenie Przyjaciół „Jedynki”.

Partnerami mogą zostać także lokalni przedsiębiorcy angażując się finansowo w fizyczną rewitalizację obszaru lub, co będzie miało większy, długoterminowy wpływ, tworząc subsydiowane miejsca pracy lub organizując praktyki i staże zawodowe w swoich firmach. W celu zbadania gotowości sektora prywatnego do włączenia się w działania rewitalizacyjne przeprowadzono wywiady pogłębione. Wyniki wywiadów przedstawiono w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Wszyscy partnerzy, którzy zdecydują się zaangażować w proces rewitalizacji będą mogli brać udział w pracach Zespołu ds. wdrażania i oceny procesu rewitalizacji, którego strukturę organizacyjną i zakres działalności przedstawiono w rozdziale 11. System wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji.

Tabela 5. Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji

Silne strony	Słabe strony
– położenie w centralnej części miasta	– wysoki poziom ubóstwa
– położenie komunikacyjne (DK 22 relacji Kostrzyn – Grzechotki, dogodny dojazd do Gdańska)	– duża liczba osób długotrwale bezrobotnych
– skuteczne pozyskiwanie środków	– wysoki poziom przestępczości przeciwko rodzinie

zewnętrznych – współpraca Władz Gminy z organizacjami pozarządowymi	– niski poziom przedsiębiorczości – złe warunki lokalowe – niska efektywność energetyczna budynków – zły stan techniczny obiektów zabytkowych – brak lub niska jakość przestrzeni publicznych
Szanse	Zagrożenia
– możliwość finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych – tworzenie kapitału społecznego – tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	– położenie poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta – słabe wyniki w edukacji – postępująca degradacja budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej – starzenie się społeczeństwa – niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego – niezadowalająca oferta usług opiekuńczych – postępująca degradacja układu komunikacyjnego

Źródło: opracowanie własne

Wykaz zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji:

- wysoki poziom ubóstwa
- duża liczba osób długotrwale bezrobotnych
- wysoki poziom przestępczości przeciwko opiece i rodzinie
- niski poziom edukacji
- niski poziom kapitału społecznego
- niski poziom przedsiębiorczości
- negatywne trendy demograficzne

- złe warunki lokalowe
- niska efektywność energetyczna budynków
- zły stan techniczny budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej
- zły stan techniczny obiektów zabytkowych

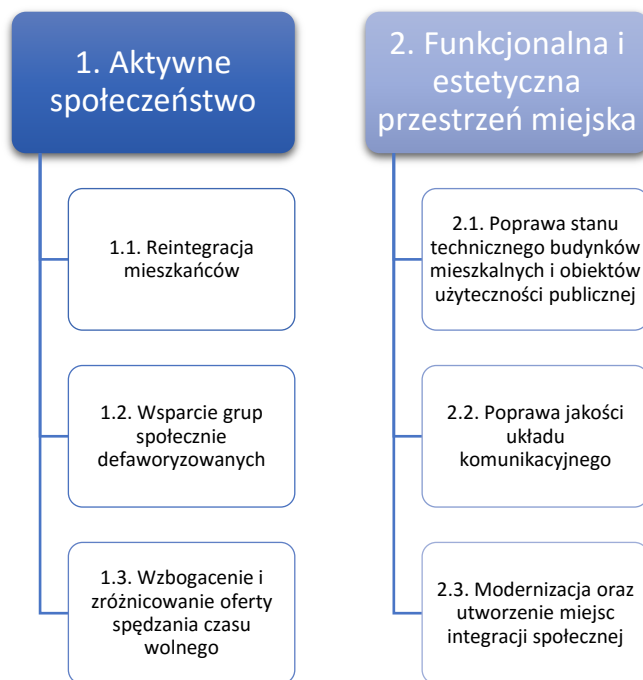
3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W niniejszym rozdziale przedstawiono docelowy stan miasta Czersk, który ma zostać osiągnięty poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W roku 2023 Czersk jest miastem dla każdego, charakteryzującym się funkcjonalną i estetyczną przestrzenią miejską, zamieszkiwanym przez zintegrowane i aktywne społeczeństwo.

Proces rewitalizacji przyczynił się do zniwelowania występujących problemów społecznych. W Czersku wady zmienia się w zalety, a także wykorzystuje lokalne potencjały w celu budowania tożsamości lokalnej i spójności społecznej. Szczególną opieką otacza się seniorów i dzieci, rozwijając w nich umiejętności społeczne, co skutkuje występowaniem harmonii społecznej.

Modernizacji i dostosowaniu do potrzeb lokalnej społeczności poddano obiekty użyteczności publicznej, układ komunikacyjny oraz przestrzenie publiczne. Poprawie uległ stan techniczny budynków mieszkalnych, co wpłynęło na zmniejszenie niskiej emisji. Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego pozytywnie wpłynęła na zagospodarowanie wolnego czasu wśród dzieci i młodzieży oraz poprawiło ich bezpieczeństwo, a zrewaloryzowane przestrzenie publiczne służą lokalnej społeczności.

4. Cele rewitalizacji

Dodatkowo dla każdego celu operacyjnego wyznaczono szczegółowe kierunki działań, takie które są kluczowe w realizacji zamierzonych celów rewitalizacji.

Tabela 6. Wykaz celów operacyjnych i odpowiadających im kierunków działania

Cel operacyjny	Kierunek działania
1.1. Reintegracja mieszkańców	Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	Działania na rzecz reintegracji rodzin
	Rozwijanie działań o charakterze edukacyjnym, zawodowym i społecznym
	Propagowanie i rozwój idei wolontariatu
	Rozwijanie umiejętności społecznych mieszkańców
1.2. Wsparcie grup społecznie defaworyzowanych	Zaangażowanie mieszkańców w proces planowania przestrzeni
	Tworzenie placówek wsparcia dla osób niepełnosprawnych, seniorów i ich rodzin
	Rozwijanie oferty usług opiekuńczych
1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego	Podnoszenie jakości i dostępności usług dla seniorów i osób niepełnosprawnych
	Rozwijanie oferty kulturalno-edukacyjnej
	Animacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży

2.1. Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej	Modernizacja i nadanie nowych funkcji obiektom zdegradowanym
	Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych
	Poprawa efektywności energetycznej budynków
2.2. Poprawa jakości układu komunikacyjnego	Wymiana nawierzchni ciągów komunikacyjnych
	Wymiana oświetlenia i modernizacja kanalizacji deszczowej
2.3. Modernizacja oraz utworzenie miejsc integracji społecznej	Tworzenie warunków do organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych i sportowych
	Zagospodarowanie terenów wokół budynków mieszkalnych celem stworzenia miejsc integracji społecznej
	Dokonywanie nasadzeń zieleni

Źródło: opracowanie własne

5. Powiązania z pozostałymi dokumentami strategicznymi miasta

Poniżej przedstawiono powiązania pomiędzy poszczególnymi, aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie lokalnym i regionalnym z Programem Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016 – 2023.

Strategia Rozwoju Gminy Czersk na lata 2014-2025

Strategia Rozwoju Gminy Czersk jest najważniejszym dokumentem strategicznym Gminy, który stanowi podstawę prowadzenia zrównoważonej polityki rozwoju. W dokumencie określone zostały kierunki działań będące odpowiedzią na potrzeby rozwojowe gminy. Strategia przygotowana została z inicjatywy władz gminy, przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. Dokument sporządzony został przez Zespół Strategiczny powołany przez Burmistrza Czerska. W Strategii zawarto wizję Czerska jako: *„synergii zasobności, sukcesów i natury, prostej drogi do serca Borów. Jednej z gwiazd na mapie Pomorza. Pstrąg, kapusta i owoce lasu to nasze specjały, które nigdzie nie smakują tak jak tu. Dzieciom zapewniamy solidne wykształcenie, młodokosom miłość, pokój i rock & roll, zaś dom niespokojnej starości czeka na dojrzałych gości. U nas się nie wyśpisz, ale wypoczniesz, stąd przyjezdnych u nas wiele, w piątek, w świętek, na niedzielę”*. Wizja zawarta w Strategii jest zgodna z wizją zapisaną w niniejszym dokumencie. Obie odnoszą się do wartości cenionych i pielęgnowanych w Czersku tj. działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju potencjału turystycznego. W Strategii Rozwoju Gminy Czersk sformułowano dwa cele strategiczne i wynikające z nich cele operacyjne:

A. Wzmocnienie pozycji Czerska na mapie regionu

1. Wdrożenie programu współpracy z inwestorami i przedsiębiorcami, w szczególności dla tworzenia warunków do prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej
2. Umocnienie skuteczności w pozyskiwaniu i wykorzystaniu środków zewnętrznych
3. Wykorzystywanie środowiska naturalnego do tworzenia całorocznych produktów turystycznych i usługowych.

B. Wykreowanie warunków sprzyjających aktywizacji mieszkańców gminy

1. Efektywny system oświaty i kultury służący rozwojowi kompetencji kluczowych w tym społecznych oraz współpracy mieszkańców

2. Wyłanianie reprezentantów grup społecznych i zawodowych w celu podejmowania wspólnych inicjatyw
3. Wzmacnianie wizerunku gminy, jako miejsca atrakcyjnego turystycznie

Tabela 7. Powiązania między Programem Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 a Strategią Rozwoju Gminy Czersk na lata 2014-2025

Program Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023	Strategia Rozwoju Gminy Czersk na lata 2014-2025
Cele strategiczne	
1. Aktywne społeczeństwo	Wykreowanie warunków sprzyjających aktywizacji mieszkańców gminy
Cele operacyjne	
1.1. Reintegracja mieszkańców	Efektywny system oświaty i kultury służący rozwojowi kompetencji kluczowych w tym społecznych oraz współpracy mieszkańców
1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania wolnego czasu	Wzmacnianie wizerunku gminy, jako miejsca atrakcyjnego turystycznie
2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz tworzenie nowych miejsc integracji	Wzmacnianie wizerunku gminy, jako miejsca atrakcyjnego turystycznie

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czersk na lata 2014 – 2020

Konieczność sporządzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z zapisów ustawy o pomocy społecznej, a jej podstawowym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Cele strategiczne i operacyjne wypracowane w ramach Strategii ukierunkowane są na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych, co stanowi również podstawowy cel procesu rewitalizacji. Obecna perspektywa programowania procesu rewitalizacji wskazuje występowanie problemów społecznych jako podstawowe przy delimitacji obszarów zdegradowanych, a ich rozwiązywanie jako główny cel rzeczowego procesu. Działania i przedsięwzięcia zaplanowane w Programie Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023 mają służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych, a docelowo wszystkich mieszkańców. Na podstawie licznych analiz i badań przeprowadzonych przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czersku wskazano cztery obszary priorytetowej interwencji. Do każdego z wymienionych obszarów wyznaczono cele strategiczne, operacyjne oraz szczegółowe kierunki działań:

I. Rodzina**1. Prawidłowe wypełnianie funkcji rodziny**

- 1.1. Ograniczanie zjawiska ubóstwa
- 1.2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy i ochrona osób doświadczających przemocy
- 1.3. Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

II. Niepełnosprawność**2. Poprawa warunków i jakości życia osób niepełnosprawnych**

- 2.1. Kompleksowe wsparcie osób niepełnosprawnych
- 2.2. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych
- 2.3. Poszerzenie oferty pomocy osobom niepełnosprawnym oraz pobudzenie ich do uczestnictwa i aktywności w życiu społeczności lokalnej
- 2.4. Tworzenie i rozbudowa instytucji działających w obszarze osób niepełnosprawnych

III. Seniorzy**3. Poprawa jakości życia seniorów**

- 3.1. Kompleksowe wsparcie seniorów
- 3.2. Zwiększanie aktywności społecznej seniorów
- 3.3. Ułatwienie dostępu seniorom do usług opiekuńczych oraz medycznych

IV. Integracja społeczna**4. Wzrost integracji i aktywności społecznej**

- 4.1. Tworzenie i rozwój sektora ekonomii społecznej
- 4.2. Realizacja programów aktywnej integracji
- 4.3. Zadania z zakresu organizowania społeczności lokalnych

Tabela 8. Powiązania między Programem Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023 a Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020.

Program Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020
Cele strategiczne	
1. Aktywne społeczeństwo	Prawidłowe wypełnianie funkcji rodziny
1. Aktywne społeczeństwo	Poprawa warunków i jakości życia osób niepełnosprawnych
1. Aktywne społeczeństwo	Poprawa jakości życia seniorów
1. Aktywne społeczeństwo	Wzrost integracji i aktywności społecznej

Cele operacyjne	
1.1. Reintegracja mieszkańców	Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
1.2. Wsparcie grup społecznie defaworyzowanych	Kompleksowe wsparcie osób niepełnosprawnych
1.2. Wsparcie grup społecznie defaworyzowanych	Kompleksowe wsparcie seniorów
1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego	Zwiększenie aktywności społecznej seniorów
1.1. Reintegracja mieszkańców	Realizacja programów aktywnej integracji
1.1. Reintegracja mieszkańców	Zadania z zakresu organizowania społeczności lokalnych

Źródło: opracowanie własne

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czersk

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego jest podstawowym dokumentem prowadzenia polityki przestrzennej gminy i stanowi akt kierownictwa wewnętrznego gminy, a więc zawiera zapisy obowiązujące władze gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obecnie obowiązujące Studium przyjęte zostało przez Radę Miejską uchwałą nr XXXVI/301/14 z dnia 28 lutego 2014 roku i stanowi zmianę Studium opracowanego we wrześniu 2000 roku. W dokumencie zawarty został główny cel rozwoju gminy, jakim jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców, poprzez możliwość stworzenia nowych miejsc pracy oraz utrzymanie dotychczasowych wiodących funkcji gminy – gospodarczej, leśnej, osadniczo-rolniczej i produkcyjnej, wypoczynkowej i usługowej obsługującej turystykę – przy utrwalaniu ochrony środowiska przyrodniczego. Oprócz celu głównego zawarto zamierzenia, które mają służyć osiągnięciu celów rozwoju Gminy. Podstawowe założenia obu wymienionych dokumentów są ze sobą zgodne, gdyż oba mają wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk na lata 2014 – 2020

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym gminy, którego podstawowym założeniem jest ograniczenie niskiej emisji. Ponadto dokument zawiera wizję rozwoju gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, działania planowane, sposób ich finansowania oraz metodę monitorowania postępów prac. W dokumentach wspólnotowych przyjmuje się, iż państwa członkowskie powinny dążyć do redukcji emisji w wysokości 20 %

poziomu z roku 1990, redukcji zużycia energii pierwotnej o 20 % w stosunku do prognoz na 2020 rok oraz zwiększenia udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł o 20% w ogólnym zużyciu energii. Obniżenie niskiej emisji jest ważne z punktu widzenia środowiska przyrodniczego, jak i jakości życia mieszkańców. Celem głównym Programu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk na lata 2014 – 2020 jest redukcja emisji gazów cieplarnianych, wyrażona w Mg CO₂, redukcja zużycia energii pierwotnej, wyrażona w MWh oraz zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii, wyrażone w MWh. Natomiast celem strategicznym Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk jest poprawa stanu powietrza atmosferycznego przy zrównoważonym i efektywnym wykorzystaniu nośników energii poprzez wsparcie gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy Czersk.

Powiązania Programu Rewitalizacji dla Miasta Czersk na lata 2016 – 2023 z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk na lata 2014 – 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Powiązania między Programem Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023 a Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk na lata 2014-2020.

Program Rewitalizacji dla Miasta Czersk na lata 2016 – 2023	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk na lata 2014 – 2020
Cele strategiczne	
2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	Poprawa stanu powietrza atmosferycznego przy zrównoważonym i efektywnym wykorzystaniu nośników energii poprzez wsparcie gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy Czersk
Cele operacyjne	
2.1. Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej	Maksymalna termomodernizacja sektora publicznego i mieszkaniowego

Źródło: opracowanie własne

6. Katalog projektów rewitalizacyjnych**Przedsięwzięcia podstawowe**

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin na terenie miasta Czersk
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	Ul. Kolejowa 7
Potencjalne partnerstwa	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy, wolontariusze, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Opis przedsięwzięcia	<p>Zadanie 1. Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin</p> <p>Grupa uczestników zostanie objęta wsparciem na podstawie indywidualnej diagnozy potrzeb osoby i jej otoczenia. W budynku dworca utworzone zostanie centrum wsparcia pn. „REAKTYWACJA”, które będzie wielofunkcyjnym, lokalnym centrum wspierającym osoby niesamodzielne, seniorów i osoby z niepełnosprawnościami.</p> <p>Zadania w ramach przedmiotowego projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Punkt opieki dziennej dla osób niesamodzielnych (dla 50 osób) 2. Miejsce pobytu czasowego osób niesamodzielnych (dla 3 do 4 osób) 3. Wprowadzenie usług asystenta dla osoby z niepełnosprawnościami <p>1. Punkt opieki dziennej dla osób niesamodzielnych (dla 50 osób)</p> <p>W ramach punktu objęte zostaną wsparciem zarówno osoby niesamodzielne jak i ich opiekunowie faktyczni, zatem wsparciem kompleksowym zostanie objęta cała rodzina. Punkt będzie miejscem, gdzie osoby niesamodzielne będą mogły przebywać w godzinach od 8:00 do 15:00 – działanie wspomagające opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych. W punkcie realizowany będzie szeroki wachlarz zajęć o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i rozrywkowym m.in.: wyjazdy turystyczne, warsztaty rękodzielnictwa, spotkania z interesującymi osobami, gimnastyka rehabilitacyjna, spotkania z kulturą i sztuką, zajęcia z muzykoterapii i zdrowego stylu życia. Do realizacji niektórych spotkań zaangażowani zostaną wolontariusze. Przy realizacji różnego typu zajęć wykorzystana będzie zrewitalizowana infrastruktura. W ramach punktu dziennej opieki zapewnione zostaną</p>

następujące usługi:

- *Rozwój usług opiekuńczych w oparciu o nowe technologie – teleopieka.*

Jego najważniejszym celem jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów i ich najbliższych. Świadomość, że w każdej chwili – niezależnie od pory dnia czy nocy – można skontaktować się z teleopiekunem, wpływa pozytywnie na samopoczucie osoby starszej. Zasada działania systemu teleopieki polega na zainstalowaniu w domu, najczęściej obok telefonu stacjonarnego, głośnomówiącego transmitera wyposażonego w czuły mikrofon i głośnik. Umożliwia on prowadzenie rozmów bez podnoszenia słuchawki lub wykręcania numeru. W chwili zagrożenia: przy upadku, załamaniu, lęku, podczas włamania czy pożaru, podopieczny naciska przycisk alarmowy – niewielki zegarek lub wisior i w kilka sekund łączy się z centrum interwencyjnym. Dzięki karcie informacyjnej, którą podopieczny wypełnia podczas instalacji urządzenia, przychodzące zgłoszenie nie jest anonimowe. Operator wie, kto i skąd dzwoni, jaki jest stan jego zdrowia i jakie mogą być związane z tym zagrożenia. Znane są również osoby z najbliższego otoczenia: rodzina, opiekunowie, sąsiedzi; których należy powiadomić w pierwszej kolejności. Teleopiekun, zależnie od powodu zgłoszenia, powiadamia osoby najbliższe lub służby ratunkowe. Każde zgłoszenie jest „zaopiekowane” do chwili, gdy teleopiekun uzyska pewność, że zgłoszony problem rozwiązano. Za zlecenie usługi odpowiedzialny będzie MGOPS.

- *Wsparcie opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych.*

W ramach oferowanego wsparcia zapewnione będą dyżury specjalistów z różnych dziedzin: psycholog, pracownik socjalny, prawnik, trener pracy. Usługi oferowane w ramach punktu dotyczyć będą spraw związanych z niepełnosprawnością tj. uprawnienia osób z niepełnosprawnościami procedury obowiązujące w sprawach rentowych, emerytalnych, poza tym specjaliści wesprą opiekunów faktycznych w zakresie wypełniania dokumentów, zaświadczeń, oświadczeń itp.

W ramach tego zadania organizowane będą dla faktycznych opiekunów osób samodzielnych szkolenia pn.: „Rodzina w obliczu niepełnosprawności”. Zakres szkolenia obejmie m. in. komunikację z podopiecznymi uwzględniającą rodzaje utrudnień wynikających z problemów zdrowotnych podopiecznych, umiejętności osobiste opiekunów: radzenie sobie ze stresem (techniki relaksacji), asertywność (w tym poszukiwanie wsparcia emocjonalnego). Poza tym zorganizowane zostaną także usługi w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej opiekunów faktycznych (tj. doradztwo zawodowe, trener pracy) w celu ułatwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania

społeczno-zawodowego. Wsparcie opiekunów faktycznych opierać się będzie na udziale opiekunów w szkoleniach i zajęciach praktycznej wymiany doświadczeń – co pozwoli na zwiększenie ich umiejętności w zakresie opieki nad osobami zależnymi.

- *Wsparcie osób niesamodzielnych w drobnych pracach naprawczych*

W ramach tego zadania przyjmowane będą zgłoszenia od osób w różnym stopniu niesamodzielnych, w szczególności od seniorów, osób z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi z terenu objętego rewitalizacją. Osoby niesamodzielne będą mogły uzyskać bezpłatne wsparcie przy drobnych naprawach domowych: np. gdy przecieknie kran lub trzeba będzie wymienić żarówkę. Pracownik infolinii ustali bezpośrednio z zgłaszającym termin wizyty fachowca oraz rodzaj usterki. Dla osób niesamodzielnych zreparowanie nawet drobnych, typowych usterek bywa nie lada wyzwaniem. Samodzielna naprawa często okazuje się niemożliwa do wykonania lub nawet niebezpieczna, zwłaszcza gdy mieszkają samotnie i z różnych względów nie mogą liczyć na pomoc nikogo z rodziny czy otoczenia. Zakres pomocy obejmować będzie drobne naprawy, niewymagające natychmiastowej interwencji, specjalistycznej wiedzy czy uprawnień oraz dużych nakładów finansowych na zakup materiałów.

2. Miejsce pobytu czasowego osób niesamodzielnych (dla 3 do 4 osób)

Usługa będzie miała charakter pobytu okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służyć będzie osobom niesamodzielnym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami, wymagającym indywidualizowanego wsparcia w formie usług opiekuńczych lub asystenckich w przypadku braku możliwości czasowego zapewnienia opieki przez najbliższych. Będzie to alternatywa do pobytu w domach pomocy społecznej i pozwoli na pozostanie w środowisku lokalnym, w którym funkcjonują od lat.

3. Wprowadzenie usług asystenta dla osoby z niepełnosprawnościami

Z programu korzystałoby 10 osób. Usługi polegałyby na zapewnieniu opieki i zaspokojeniu codziennych potrzeb osób z niepełnosprawnościami w celu odciążenia opiekunów faktycznych.

Zadanie 2. Rozwój usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny

Planuje się utworzenie placówki wsparcia dziennego w budynku

dworca kolejowego przy ulicy Kolejowej 7. Prowadzona będzie na zasadach określonych w art. 18b ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny w systemie pieczy. Działać będzie jako placówka wsparcia dziennego prowadzone w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Wsparcie w ramach placówki zostanie skierowane zarówno do dzieci jak i ich rodziców poprzez stosowanie działań animacyjnych, które wyposażą dziecko w umiejętność łatwiejszego porozumiewania się z innymi, współpracy, sprawią, że życie dziecka stanie się bardziej aktywne i twórcze oraz zajęcia warsztatowe i indywidualne dla rodziców dzieci.

Aby projekt miał rację bytu należy stworzyć obiekt, w którym odbywałyby się powyższe zajęcia. W salach odbywałyby się zajęcia dla dzieci z podziałem na zainteresowania np. kurs nauki gry na instrumentach, kursy plastyczne, kursy językowe. Oprócz zajęć stacjonarnych należy umożliwić korzystanie dzieci z obiektów sportowych (boiska, sale gimnastyczne). Ciekawym pomysłem w dobie dzisiejszych programów tv wydaje się być kurs gotowania, kursy survivalowe uczące jak przetrwać i jak sobie radzić w chwilach zagrożenia. Bogata oferta zajęć dodatkowych da dzieciom szansę na odnalezienie swojej pasji i skierowanie swojej energii na rozwój hobby. Według przeprowadzonej analizy na obszarze zdegradowanym mieszka 411 dzieci w wieku do 18 roku życia. Zakłada się, że z tej formy wsparcia skorzysta 30 dzieci. Poza objęciem wsparciem najmłodszych, zorganizowane zostaną także zajęcia dla rodziców tychże dzieci. Zajęcia będą miały na celu zwiększenie ich kompetencji rodzicielskich. Spotkania będą miały formę warsztatową, ustaloną na kilkanaście godzin wspólnej pracy. poruszane podczas nich tematy formułowane będą na podstawie potrzeb i oczekiwań uczestników grupy. Mogą dotyczyć rozwoju dziecka, rozpoznawania emocji i sposobów reagowania na stres, sposobów komunikacji, stawiania granic, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów. Podczas takich zajęć rodzice oprócz możliwości zdobycia nowych umiejętności, które pomogą poprawić ich relację z dziećmi będą mieli okazje do uważnego i życzliwego wysłuchania, okazania zrozumienia dla ich trudności oraz docenienia wysiłku jaki wkładają w wychowanie dzieci. Rodzice także będą mieli możliwość indywidualnej pracy ze specjalistami w zakresie poradnictwa rodzinnego. Placówka będzie stanowiła formę poradni rodzinnej.

Placówka funkcjonowałaby przez cały rok, we wszystkie dni robocze, od poniedziałku do piątku, co najmniej 4 godziny dziennie, w wymiarze dostosowanym do potrzeb rodziców, dzieci i młodzieży oraz lokalnych potrzeb społecznych w tym w godzinach popołudniowych, których nie obejmuje opieka szkolna. Adresatami wsparcia będą rodziny zamieszkujące obszar rewitalizacji (ok. 10 rodzin, 30 dzieci), w szczególności:

- Rodziny kwalifikujące się do pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

	<p>i prowadzenia gospodarstwa domowego</p> <ul style="list-style-type: none"> Rodziny ubogie, rozbite, niepełne, wielodzietne, niezaradne bądź zagrożone wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami. <p>Zakłada się, że „światlica podwórkowa” będzie mogła korzystać z pomocy wolontariuszy oraz praktykantów studiów wyższych. Rodziny będą mogły korzystać także z punktu porad. Po opuszczeniu placówki jej podopieczni będą mieć prawo do korzystania przez okres 2 lat z porad pracowników zatrudnionych w placówce.</p>			
Zakres czasowy realizacji	od 07-2019 do 07-2021			
Oś priorytetowa	6.2.2. Rozwój usług społecznych			
Źródła finansowania	Środki UE (EFS), środki własne			
Szacunkowa wartość projektu	<p>A. Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin: 1 110 000,00 zł</p> <p>B. Rozwój usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny: 500 000,00 zł</p>			
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego - niezadowalająca oferta usług opiekuńczych - tworzenie kapitału społecznego 			
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo			
Zgodność z celami operacyjnymi	<p>1.1. Reintegracja społeczna</p> <p>1.2. Wsparcie grup społecznie defaworyzowanych</p> <p>1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego</p>			
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Planowana wartość w 2018 roku	Wartość docelowa
	Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Sztuki	0	50
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu Programu	Osoby	0	0

Wskaźniki produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym Programu	Osoby	0	92
---------------------------	--	-------	---	----

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja części miasta Czersk
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	Zad. 1. ul. Kolejowa 7, Zad. 2. ul. Transportowców 1,4,6; podwórka rzeczonych wspólnot mieszkaniowych Zad. 3. ul. Wojska Polskiego, ul. Transportowców Zad. 4. ul. Dworcowa 8 Zad. 5. Obszar rewitalizacji
Potencjalne partnerstwa	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, wolontariusze, organizacje pozarządowe, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe
Opis przedsięwzięcia	<p>Zadanie 1. Przebudowa oraz remont części budynku dworca kolejowego przy ul. Kolejowej 7 na cele społeczne</p> <p>Przebudowa oraz remont części budynku dworca kolejowego z przeznaczeniem na cele społeczne. Budynek dworca zbudowany jest z cegły, w skład dworca wchodzi 3 bryły, 2 części są 3 kondygnacyjne natomiast część centralna jest parterowa i mieści się w niej obecnie kasa biletowa i poczekalnia. Budynek pokryty jest dwupasmowym dachem i w całości podpiwniczony o łącznej powierzchni użytkowej 1180,76 m². Dworzec wymaga generalnego remontu na całej powierzchni ze względu na zły stan techniczny.</p> <p>W budynku zostaną przeprowadzone prace remontowe (proporcjonalnie do wykorzystywanej powierzchni na cele społeczne jako wydatek kwalifikowany) m. in.:</p> <p>Wykończenie zewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oczyszczenie, uzupełnienie ubytków i zaizolowanie ścian; • Wymiana pokrycia dachu, orynnowanie i obróbki blacharskie; • Odtworzenie parapetów zewnętrznych; • Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; <p>Wykończenie wewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Docieplenie, wykończenie i pomalowanie ścian i sufitów; • Docieplenie, wykończenie i pomalowanie ościeży; • Remont i odnowienie podłóg oraz posadzki; • Termoizolacja; • Wewnętrzne instalacje: wodno-kanalizacyjne, elektryczne, wentylacyjne oraz centralne ogrzewanie; • Wyposażenie budowlano-instalacyjne;

- Wyposażenie pomieszczeń przeznaczonych na cele społeczne. Ponadto przewiduje się zagospodarowanie terenu na zewnątrz budynku, w tym montaż oświetlenia i nasadzenie zieleni.

Na cele społeczne przeznaczony zostanie parter z wyłączeniem części centralnej o powierzchni 417,63 m², prawe skrzydło z wyłączeniem 1 i 2 piętra o łącznej powierzchni 176,16 m² oraz lewe skrzydło. Część kwalifikowana wyniesie 586,97 m², a niekwalifikowana 593,79 m².

1. Na parterze po stronie lewej zlokalizowany zostanie punkt opieki dziennej dla osób niesamodzielnych.
2. Na parterze po stronie prawej znajdują się pomieszczenia wykorzystywane przez Placówkę Wsparcia Dziennego, w których będą się odbywały m. in. warsztaty dla rodzin.
3. Na I piętrze lewego skrzydła znajdują się pomieszczenia przeznaczone na użytek świetlicy podwórkowej wraz z zapleczem sanitarnym i kuchennym.
4. Na II piętrze lewego skrzydła będą znajdować się pomieszczenia przeznaczone na pobyt czasowy osób niesamodzielnych (77 m² – 4 pomieszczenia).

Obecnie pomieszczenia zamieszkiwane są przez starszą osobę (przed planowanym remontem osoba ta zostanie przeprowadzona do innego lokalu mieszkaniowego na terenie rewitalizacji).

Projektowana inwestycja zapewnia na poziomie parteru niezbędne warunki do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami, a w szczególności z niepełnosprawnymi ruchowymi, natomiast dostęp na pierwsze oraz drugie piętro umożliwi instalacja windy zewnętrznej.

Zadanie 2. Remont części wspólnych budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenu wokół tych budynków

2a. Remont części wspólnych

Na obszarze rewitalizacji znajdują się 3 budynki komunalne (ul. Transportowców 1,4,6). W ramach projektu planuje się, że wszystkie budynki komunalne będą objęte remontem elementów wspólnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia. Zakres prac przewidywanych w ramach projektu obejmuje remont części wspólnych poprzez remont klatek schodowych, w tym: nałożenie gładzi, gruntowanie ścian oraz malowanie, a także wymianę oświetlenia oraz głównych drzwi wejściowych.

Remont przyczyni się do poprawy stanu technicznego budynków, podwyższenia komfortu mieszkańców, poprawi estetykę oraz wpłynie na proces integracji mieszkańców poprzez ich bezpośrednie włączenie w realizację Programu.

2b. Zagospodarowanie terenu wokół budynków mieszkalnych

Zagospodarowanie przestrzeni należącej do Gminy Czersk przy budynkach przy ul. Transportowców 1,4,6 poprzez nasadzenie zieleni

i postawienie obiektów małej architektury (ławki, miejsca postojowe na rowery itp.), budowę placu zabaw (wyposażenie w urządzenia zabawowe, przygotowanie nawierzchni oraz budowę ogrodzenia w celu zabezpieczenia terenu) oraz siłowni zewnętrznej w celu rozwijania rekreacji i sprawności fizycznej mieszkańców. Wszystkie obiekty będą ogólnie dostępne dla mieszkańców.

Zagospodarowanie terenu przy ulicy Transportowców 1,4,6 zostanie poprzedzone konkursem architektonicznym. Przedmiotem konkursu jest wybór najlepszej pod względem architektonicznym koncepcji.

W ramach projektu przewiduje się wyremontowanie 5 podwórek należących do Spółdzielni Mieszkaniowych i Wspólnot Mieszkaniowych.

Partnerzy zostaną wyłonieni w ramach konkursu zgodnie z art. 33 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. z 2016 r., poz. 217).

Zadanie 3. Remont infrastruktury drogowej

3a. Ulica Transportowców

Wykonanie remontu ulicy o długości 200 metrów, polegającej na wymianie obecnej nawierzchni (asfalt) na kostkę brukową, wykonanie chodnika, kanalizacji deszczowej oraz oświetlenia. Celem projektu jest poprawa ruchu kołowego i pieszego, zwiększenie atrakcyjności terenów oraz podwyższenie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców i użytkowników drogi.

3b. Ulica Wojska Polskiego

Projekt zakłada modernizację ulicy Wojska Polskiego, której łączna długość wynosi 285 metrów. Modernizacja polegać będzie na wymianie obecnej nawierzchni (płyta yomb) na kostkę brukową, wykonanie chodnika, kanalizacji deszczowej oraz oświetlenia.

Celem projektu jest poprawa ruchu kołowego i pieszego, zwiększenie atrakcyjności terenów, a także podwyższenie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców i użytkowników drogi.

Zadanie 4. Budowa ogólnodostępnego, wielofunkcyjnego boiska wraz z ogrodzeniem przy ulicy Dworcowej

Projekt obejmuje budowę ogólnodostępnego, wielofunkcyjnego boiska rekreacyjnego przy ulicy Dworcowej 8. Całkowita powierzchnia projektowanej zabudowy wynosi 1287,80 m². W ramach projektu planuje się stworzyć ogólnodostępne boisko rekreacyjne. W godzinach przedpołudniowych odbywały się będą zajęcia dla uczniów pobliskiej szkoły, natomiast w godzinach popołudniowych boisko otwarte będzie dla wszystkich mieszkańców. Boisko wybudowane zostanie w miejscu istniejącego, całkowicie zdegradowanego i niefunkcjonalnego boiska,

	<p>znajdującego się na terenie Szkoły Podstawowej nr 1. Boisko umożliwi aktywne spędzanie czasu wolnego zarówno dzieciom, młodzieży, jak i dorosłym mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Projekt ukierunkowany jest na integrację rodzin, aktywizację społeczną mieszkańców, a także promowanie zdrowego stylu życia. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia warunków do organizacji imprez rekreacyjnych i sportowych. Ponadto obiekt wykorzystywany będzie w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży w ramach Placówki Wsparcia Dziennego, poprzez przygotowanie zajęć dostosowanych do wieku i zainteresowań uczestników. W ramach boiska wielofunkcyjnego zaplanowano cztery funkcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boisko do piłki ręcznej o wymiarach 20x40 m; • Dwa boiska do koszykówki o wymiarach 15,1x28,1 m; • Boisko do siatkówki o wymiarach 9x18 m; • Kort do tenisa ziemnego o wymiarach 10,97x23,77 m. <p>Nawierzchnia boiska wykonana zostanie z trawy syntetycznej, ponadto zaplanowano wykonanie drenażu podziemnego w warstwach istniejącej podbudowy, ogrodzenie boiska wraz z montażem furtki i bramy. Otoczenie zostanie utwardzone za pomocą kostki betonowej.</p> <p>Zadanie 5. Nasadzenie zieleni i prowadzenie ogródków (instrument cross-financing)</p> <p>Przedmiotowy projekt swym zakresem obejmuje: nasadzenia zieleni, założenie trawników oraz przydomowych ogródków w miejscach publicznych, ogólnodostępnych dla mieszkańców na obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy w ramach konsultacji społecznych będą mogli przedstawić swoje propozycje zagospodarowania terenu, wskazać miejsca wymagające przekształceń, a także wziąć udział we wspólnym zakładaniu ogródków. Powyższe zadanie realizowane będzie we współpracy z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2014 poz. 1118). Projekt ma na celu integrację mieszkańców, wspólne działanie, a także poprawę atrakcyjności obszaru rewitalizacji i wzrost tożsamości lokalnej wśród mieszkańców. Zrealizowane zostaną także warsztaty przeprowadzone przez organizacje pozarządowe w celu wzbogacenia wiedzy mieszkańców na temat pielęgnacji oraz prowadzenia ogródków.</p>
Zakres czasowy realizacji	<p>Zadanie 1 i Zadanie 2: od listopada 2017 do listopada 2018 Zadanie 3 i Zadanie 4: od marca 2018 do sierpnia 2018 Zadanie 5: od lipca 2017 do czerwca 2019</p>
Oś priorytetowa	<p>8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta, cross-financing</p>
Źródła finansowania	<p>Środki UE (EFRR i EFS), środki własne</p>
Szacunkowa wartość projektu	<p>Zadanie 1. 4 100 000 zł Zadanie 2. 800 000 zł</p>

	Zadanie 3. 950 000 zł Zadanie 4. 490 000 zł Zadanie 5. 80 000 zł RAZEM: 6 420 000,00 zł			
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<ul style="list-style-type: none"> - postępująca degradacja budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej - niska efektywność energetyczna budynków - brak lub niska jakość przestrzeni publicznych - postępująca degradacja układu komunikacyjnego - niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego - tworzenie kapitału społecznego 			
Zgodność z celami strategicznymi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne społeczeństwo 2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska 			
Zgodność z celami operacyjnymi	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Reintegracja mieszkańców 1.3 Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego 2.1 Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej 2.2. Poprawa jakości układu komunikacyjnego 2.3. Modernizacja oraz utworzenie miejsc integracji społecznej 			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Planowana wartość w 2018 roku	Wartość docelowa
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego	Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem	osoby	0	1846
Wskaźniki produktu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (RW)	ha	0	46,9
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	3	4

Przedsięwzięcia uzupełniające

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 1			
Nazwa przedsięwzięcia	„Piknik edukacyjny w formie interaktywnej nauki i zabawy”		
Podmiot realizujący	Szkoła Podstawowa nr 1 im. J. Korczaka w Czersku		
Lokalizacja	ul. Dworcowa 8 – budynek Szkoły		
Potencjalne partnerstwa	Gmina Czersk, mieszkańcy, organizacje pozarządowe		
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt kierowany jest do wszystkich uczniów szkoły. W I etapie projektu nauczyciele przedmiotów przyrodniczych i matematyki zorganizują dla chętnych uczniów kreatywne zadania w ramach ligi przyrodniczej i matematycznej. II etap stanowić będzie impreza plenerowa łącząca zabawę na świeżym powietrzu z nauką. W trakcie pikniku zorganizowane będą pokazy edukacyjne i zabawy, w których udział wezmą zarówno młodszy, jak i trochę starsi uczestnicy oraz ich rodzice.</p> <p>Głównym celem projektu jest zmiana nastawienia uczniów do nauk przyrodniczych, rozbudzenie ich potencjału i kreatywności oraz aktywnego działania i twórczego myślenia. Realizacja projektu przyczyni się do rozwijania zainteresowań, predyspozycji i zdolności uczniów szkoły, a co za tym idzie, podwyższenia poziomu edukacji. „Piknik” będzie wydarzeniem organizowanym raz do roku.</p>		
Zakres czasowy realizacji	2017-2022		
Źródła finansowania	Środki własne		
Szacunkowa wartość projektu	12 000,00 zł		
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom edukacji - niski poziom kapitału społecznego - niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego 		
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo		
Zgodność z celami operacyjnymi	1.1. Reintegracja mieszkańców 1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego		
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center;">Prognozowane rezultaty</td> <td style="text-align: center;">Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)</td> </tr> </table>	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)		

	Zwiększenie wskaźnika zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych	Wskaźnik [szt.] – liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych
--	--	---

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 2	
Nazwa przedsięwzięcia	„Piramida zdrowego wyboru”
Podmiot realizujący	Szkoła Podstawowa nr 1 im. J. Korczaka w Czersku
Lokalizacja	ul. Dworcowa 8 – budynek Szkoły
Potencjalne partnerstwa	Gmina Czersk, organizacje pozarządowe
Opis przedsięwzięcia	Projekt Szkoły Promującej Zdrowie to specjalnie zaprojektowane działania, które zmierzają do zwiększania świadomości, że człowiek jest sam odpowiedzialny za własne zdrowie. Projekt zakłada lekcje lub warsztaty i wykłady z nowoczesnej edukacji żywieniowej. Będą to interaktywne spotkania motywacyjne ze specjalistą żywienia dzieci, młodzieży i dorosłych poświęcone zasadom zdrowego odżywiania i promocji właściwych nawyków żywieniowych oraz zdrowego stylu życia. Zajęcia adresowane są do uczniów klas III-IV i ich rodziców oraz nauczycieli. Celem projektu jest upowszechnianie znaczenia właściwego odżywiania w rozwoju dzieci i młodzieży. W ramach projektu zakłada się również organizację szkolenia dla pracowników kuchni szkolnej i intendenta oraz wykład dla rodziców pn.: „Jak uczeń jadać powinien”. Ponadto przewiduje się instalację źródła wody pitnej dla uczniów.
Zakres czasowy realizacji	2017-2022
Źródła finansowania	Środki własne
Szacunkowa wartość projektu	7 800,00 zł
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- niski poziom edukacji - niski poziom kapitału społecznego
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo
Zgodność z celami operacyjnymi	1.1. Reintegracja mieszkańców 1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego
	Prognozowane rezultaty
	Sposób oceny rezultatów w

		odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych	Wskaźnik [szt.] – liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 3

Nazwa przedsięwzięcia	Spotkajmy się w bibliotece
Podmiot realizujący	Biblioteka Publiczna w Czersku
Lokalizacja	ul. Dworcowa 31
Potencjalne partnerstwa	Gmina Czersk, mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy
Opis przedsięwzięcia	Podstawowym zadaniem Biblioteki jest kształtowanie kultury czytelniczej i szerzenie nawyku sięgania po książkę. W celu realizacji powyższego zadania planuje się organizację 12 spotkań autorskich rocznie – jedno spotkanie miesięcznie. Wśród zaproszonych pisarzy byłiby autorzy znani i poczytni, na których książki czytelnicy czekają niecierpliwie. Spotkania skierowane będą zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych i seniorów. Spotkania odbywać się będą w godzinach popołudniowych i będą trwać ok. 2 godziny. Po oficjalnej części spotkania każdy z uczestników będzie mógł podejść do pisarza, porozmawiać, wymienić się opiniami, wrażeniami oraz uzyskać autograf czy wspólne zdjęcie. Cykl spotkań z cenionymi i uznanymi autorami będzie promocją czytelnictwa w środowisku lokalnym.
Zakres czasowy realizacji	2017-2020
Źródła finansowania	Środki własne
Szacunkowa wartość projektu	20 000,00 zł
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- niski poziom kapitału społecznego - niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo
Zgodność z celami operacyjnymi	1.1. Reintegracja mieszkańców 1.3. Wzbogacenie i różnicowanie oferty spędzania czasu wolnego

	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych	Wskaźnik [szt.] – liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 4

Nazwa przedsięwzięcia	„Sport – pasją całej rodziny”
Podmiot realizujący	Szkoła Podstawowa nr 1 im. J. Korczaka w Czersku
Lokalizacja	Ul. Dworcowa 8 – budynek szkoły
Potencjalne partnerstwa	Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe
Opis przedsięwzięcia	<p>W pierwszych latach życia każdego dziecka kształtują się jego cechy psychomotoryczne, a rozpoczęcie szkolnej edukacji jest okresem, w którym te procesy są szczególnie intensywne. Wychowanie fizyczne realizowane w ramach obowiązkowych zajęć szkolnych, nie jest w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb ruchowych dzieci i rozwijać w pełni ich różnorodnych sportowych zainteresowań. Jedną z dodatkowych form wzbogacających zakres aktywności i umiejętności ruchowych dzieci są pozalekcyjne i pozaszkolne zajęcia sportowe. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego jest konieczne, gdyż rodzice nie zawsze są w stanie zapewnić dzieciom uczestnictwa w płatnych zajęciach. Metodycznie zorganizowane i powszechnie dostępne zajęcia sportowe będą również stanowić atrakcyjną propozycję zagospodarowania czasu wolnego uczniów w kontekście profilaktyki powstawania zjawisk patologicznych i odciążenia od komputera i telewizji. Przeprowadzenie przedsięwzięcia wiąże się z wykorzystaniem utworzonego boiska wielofunkcyjnego w zakresie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 2 oraz z zakupem wyposażenia na potrzeby niniejszego projektu (łódki i pozostały potrzebny sprzęt). Głównym założeniem projektu jest promocja zdrowego i aktywnego stylu życia.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się organizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Obozów i regat dla klas sportowych o profilu żeglarskim (dla klas IV – VI) – Nauki pływania dla uczniów klas III i klas sportowych o profilu żeglarskim – Zajęć pozalekcyjnych w formie zajęć sportowych (gry zespołowe i lekkoatletyka) dla uczniów klas III-VII – Festynu sportowo-rekreacyjnego z udziałem uczniów klas I-III i ich rodziców

	– Doposażenie stolicy w Ostrowitem	
Zakres czasowy realizacji	2017-2022	
Źródła finansowania	Środki własne	
Szacunkowa wartość projektu	Zakup łódek: 60 000 zł Regaty: 7 000 zł Obozy: 18 000 zł Zajęcia pozalekcyjne: 10 000 zł Nauka pływania na basenie: 10 000 zł Łączny koszt projektu: 115 000 zł	
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- niski poziom edukacji - niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego	
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo	
Zgodność z celami operacyjnymi	1.1. Reintegracja mieszkańców 1.3. Wzbogacenie i różnicowanie oferty spędzania czasu wolnego	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych	Wskaźnik [szt.] – liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 5

Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa ul. gen. Maczka
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	Ul. gen. Maczka
Potencjalne partnerstwa	Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe
Opis przedsięwzięcia	Wykonanie remontu ul. gen. Maczka o długości 150 metrów, polegającego na wymianie obecnej nawierzchni. Ponadto przewiduje się remont nawierzchni chodników. Celem projektu jest poprawa ruchu kołowego i pieszego, zwiększenie atrakcyjności terenu oraz poprawa warunków życia mieszkańców.

Zakres czasowy realizacji	2017	
Źródła finansowania	Środki własne	
Szacunkowa wartość projektu	70 000 zł	
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- postępująca degradacja układu komunikacyjnego - tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	
Zgodność z celami strategicznymi	2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	2.2. Poprawa jakości układu komunikacyjnego	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika długości przebudowanych ulic	Wskaźnik [m] - długość wyremontowanych ulic
	Zwiększenie wskaźnika długości zmodernizowanych ciągów pieszych	Wskaźnik [m] – długość zmodernizowanych ciągów pieszych

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 6

Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa ul. Kosobudzkiej
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	ul. Kosobudzka
Potencjalne partnerstwa	Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada remont ulicy Kosobudzkiej, której łączna długość wynosi ok. 430 metrów. Modernizacja polegać będzie na wymianie nawierzchni, montaż elementów oświetlenia, a także modernizacja kanalizacji deszczowej. Celem projektu jest poprawa ruchu kołowego i pieszego, zwiększenie atrakcyjności terenu oraz poprawa warunków życia mieszkańców.
Zakres czasowy realizacji	2017-2019
Źródła finansowania	Środki własne
Szacunkowa	800 000,00 zł

wartość projektu		
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	<ul style="list-style-type: none"> - postępująca degradacja układu komunikacyjnego - tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości 	
Zgodność z celami strategicznymi	2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	2.2. Poprawa jakości układu komunikacyjnego	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika długości przebudowanych ulic	Wskaźnik [m] – długość przebudowanych ulic
	Zwiększenie wskaźnika długości zmodernizowanego systemu kanalizacji deszczowej	Wskaźnik [m] – długość zmodernizowanego systemu kanalizacji deszczowej

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 7

Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa ul. Dworcowej
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	ul. Dworcowa
Potencjalne partnerstwa	Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada remont ulicy Dworcowej, której łączna długość wynosi ok. 450 metrów. Modernizacja polegać będzie na wymianie nawierzchni, montaż elementów oświetlenia a także modernizacja kanalizacji deszczowej i sanitarnej. Celem projektu jest poprawa ruchu kołowego i pieszego, zwiększenie atrakcyjności terenu oraz poprawa warunków życia mieszkańców.
Zakres czasowy realizacji	2018-2019
Źródła finansowania	Środki własne, dofinansowanie 50 % z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych)
Szacunkowa wartość projektu	4 000 000,00 zł
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie	<ul style="list-style-type: none"> - postępująca degradacja układu komunikacyjnego - tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości

oddziałuje		
Zgodność z celami strategicznymi	2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	2.2. Poprawa jakości układu komunikacyjnego	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika długości przebudowanych ulic	Wskaźnik [m] – długość przebudowanych ulic
	Zwiększenie wskaźnika długości zmodernizowanego systemu kanalizacji deszczowej	Wskaźnik [m] – długość zmodernizowanego systemu kanalizacji deszczowej

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 8

Nazwa przedsięwzięcia	Doposażenie placu zabaw
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	Ul. Przytorowa
Potencjalne partnerstwa	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe
Opis przedsięwzięcia	Projekt polegać będzie na wyposażeniu placu zabaw w nowe urządzenia zabawowe, ławki oraz elementy małej architektury. Ponadto planuje się wykonanie ogrodzenia, w celu zwiększenia bezpieczeństwa bawiących się dzieci. Podstawowym celem przedsięwzięcia jest zapewnienie dzieciom bezpiecznego miejsca do zabawy a pozostałym mieszkańcom miejsca spotkań i integracji społecznej. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na atrakcyjność obszaru i warunki życia jego mieszkańców.
Zakres czasowy realizacji	2017
Źródła finansowania	Środki własne
Szacunkowa wartość projektu	20 000,00 zł
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- brak lub niska jakość przestrzeni publicznych - niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego - tworzenie kapitału społecznego
Zgodność z	1. Aktywne społeczeństwo

celami strategicznymi	2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	1.1. Reintegracja mieszkańców 1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego 2.3. Modernizacja oraz utworzenie miejsc integracji społecznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej	Wskaźnik [szt.] – liczba zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 9

Nazwa przedsięwzięcia	Budowa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (brane są pod uwagę trzy lokalizacje w obrębie obszaru, wybór lokalizacji nastąpi na etapie opracowania dokumentacji technicznej)
Potencjalne partnerstwa	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada budowę nowego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej na obszarze rewitalizacji w Czersku. Potrzeba realizacji niniejszego przedsięwzięcia wynika z niedostatecznej oferty usług opiekuńczo-zdrowotnych na obszarze rewitalizacji, zwłaszcza w stosunku do osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Skutkiem realizacji projektu będzie zwiększenie dostępu społeczności do wykwalifikowanej kadry lekarskiej, w nowym, dostosowanym do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, budynku. Projekt zakłada budowę nowego obiektu, który będzie siedzibą Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki zdrowotnej, oraz zagospodarowanie terenu wokół budynku.
Zakres czasowy realizacji	2019-2021
Źródła finansowania	Środki własne
Szacunkowa wartość projektu	4 000 000,00 zł – 6 000 000,00 zł (szczegółowa wycena zależy od lokalizacji projektu i podana zostanie na etapie opracowania dokumentacji technicznej)
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie	- postępująca degradacja budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej - niezadowolająca oferta usług opiekuńczych

oddziałuje		
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo 2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	1.2. Wsparcie grup społecznie defaworyzowanych 2.1. Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika ilości placówek świadczących usługi zdrowotne	Wskaźnik [szt.] – liczba placówek świadczących usługi zdrowotne

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 10

Nazwa przedsięwzięcia	Budowa budynku komunalnego
Podmiot realizujący	Gmina Czersk
Lokalizacja	Ul. Transportowców
Potencjalne partnerstwa	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada budowę komunalnego budynku mieszkalnego, wielorodzinnego na obszarze rewitalizacji. Proponowana lokalizacja budynku to ul. Transportowców, lecz dopuszcza się zmianę lokalizacji w obrębie obszaru rewitalizacji. Nowy budynek komunalny pozwoli na zmniejszenie kosztów utrzymania lokali mieszkalnych, co wpłynie na poprawę warunków życia wśród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na warunki lokalowe na obszarze rewitalizacji, a także na estetykę przestrzeni miejskiej.
Zakres czasowy realizacji	2019-2020
Źródła finansowania	Środki własne, dofinansowanie z Banku Gospodarstwa Krajowego (35%)
Szacunkowa wartość projektu	3 500 000,00 zł
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- złe warunki lokalowe - postępująca degradacja budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej - niska efektywność energetyczna budynków
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo 2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska
Zgodność z	1.2. Wsparcie grup społecznie defaworyzowanych

celami operacyjnymi	2.1. Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe to wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika ilości mieszkań komunalnych	Wskaźnik [szt.] – liczba mieszkań komunalnych

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 11

Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie lodowiska	
Podmiot realizujący	Gmina Czersk	
Lokalizacja	ul. Dworcowa 8	
Potencjalne partnerstwa	Szkoła Podstawowa nr 1, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada zakup i montaż urządzeń zamrażających oraz budowę budynku gospodarczego na agregat prądotwórczy. Realizacja projektu wzbogaci ofertę spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży oraz pozostałych mieszkańców miasta. Lodowisko może być wykorzystywane w okresie zimowym przez Placówkę Wsparcia Dziennego przy organizowaniu zajęć swoim podopiecznym.	
Zakres czasowy realizacji	2018-2019	
Źródła finansowania	Środki własne	
Szacunkowa wartość projektu	1 000 000,00 zł	
Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- Niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego	
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo 2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego 2.3. Modernizacja oraz utworzenie miejsc integracji społecznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej	Wskaźnik [szt.] – liczba zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Remont części wspólnych budynków mieszkalnych
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chojnicach
Lokalizacja	Ul. gen. Andersa 1,3 Ul. gen. Hallera 1,3,5,7,9 Ul. gen. Maczka 7,9
Potencjalne partnerstwa	Nie dotyczy
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt zakłada remont części wspólnych budynków mieszkalnych, w szczególności w zakresie remontu klatek schodowych wraz z modernizacją instalacji elektrycznej i wymianą wyłazów dachowych. Rzeczony projekt dotyczy 10 budynków mieszkalnych wielorodzinnych znajdujących się w zarządzie Spółdzielni Mieszkaniowej w Chojnicach. Szczegółowy zakres projektu (dotyczy wszystkich wymienionych budynków) obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remont klatek schodowych (naprawa tynków, wykonanie gładzi, malowanie); • Obłożenie stopni i podestów płytkami antypoślizgowymi; • Wymianę instalacji elektrycznej na klatkach schodowych; • Wymianę lamp na energooszczędne; • Wymianę osprzętu elektrycznego; • Wymianę głównych zabezpieczeń na klatkach schodowych (GTR); • Wymianę wyłazów dachowych. <p>Projekt ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z budynków, a także zmniejszenie kosztów eksploatacji budynków. Skutkiem realizacji przedsięwzięcia będzie także poprawa stanu technicznego wymienionych budynków oraz poprawa estetyki przestrzeni miejskiej.</p>
Zakres czasowy realizacji	2017-2018
Oś priorytetowa	
Źródła finansowania	Środki własne podmiotu realizującego
Szacunkowa wartość projektu	Ul. gen. Andersa 1,3: 190 000,00 zł Ul. gen. Hallera 1,3: 155 000,00 zł Ul. gen. Hallera 5: 65 000,00 zł Ul. gen. Hallera 7,9: 155 000,00 zł Ul. gen. Maczka 1,3,5: 245 000,00 zł RAZEM:

Sfery problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- postępująca degradacja budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznych	
Zgodność z celami strategicznymi	2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń	
Zgodność z celami operacyjnymi	2.1. Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika wyremontowanych części wspólnych budynków mieszkalnych	Wskaźnik [szt.] – liczba wyremontowanych części wspólnych obiektów mieszkalnych

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 13

Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa i modernizacja placu zabaw
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chojnicach
Lokalizacja	Ul. gen. Hallera 7,9
Potencjalne partnerstwa	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe,
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt zakłada rozbudowę i modernizację placu zabaw dla dzieci przy budynkach wielorodzinnych przy ul. gen. Hallera 7 i 9. Podstawowym celem projektu jest stworzenie warunków do integracji społecznej oraz utworzenie bezpiecznego miejsca zabaw dla dzieci. Ponadto, w wyniku realizacji przedsięwzięcia poprawiona zostanie estetyka oraz funkcjonalność obszaru, a także bezpieczeństwo bawiących się dzieci. Szczegółowy zakres projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Montaż urządzeń zabawowych • Montaż ławek oraz innych elementów małej architektury. <p>Realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na integrację społeczną, w tym także międzypokoleniową.</p>
Zakres czasowy realizacji	2017-2018
Oś priorytetowa	
Źródła finansowania	Środki własne podmiotu realizującego
Szacunkowa wartość projektu	90 000,00 zł
Sfery	- brak lub niska jakość przestrzeni publicznych

problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego - tworzenie kapitału społecznego	
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo 2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego 2.3. Modernizacja oraz utworzenie miejsc integracji społecznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej	Wskaźnik [szt.] – liczba zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCEGO NR 14

Nazwa przedsięwzięcia	Wykonanie placu do rekreacji
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chojnicach
Lokalizacja	Ul. gen. Maczka
Potencjalne partnerstwa	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy,
Opis przedsięwzięcia	<p>W ramach projektu przewiduje się wykonanie placu służącego integracji mieszkańców osiedla. Efektem realizacji przedsięwzięcia będzie utworzenie miejsca do czynnego wypoczynku przeznaczonego dla mieszkańców. Szczegółowy zakres przedsięwzięcia obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Montaż urządzeń siłowni zewnętrznej; • Montaż stołów do gry w szachy; • Montaż ławek oraz innych elementów małej architektury. <p>Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do wzrostu integracji społecznej w tym również międzypokoleniowej, a także aktywności fizycznej wśród mieszkańców. Bezpośrednim skutkiem realizacji projektu będzie poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni, a także poprawa warunków życia mieszkańców.</p>
Zakres czasowy realizacji	2017-2018
Oś priorytetowa	
Źródła finansowania	Środki własne podmiotu realizującego
Szacunkowa wartość projektu	130 000,00 zł
Sfery	- brak lub niska jakość przestrzeni publicznych

problemowe, na które przedsięwzięcie oddziałuje	- niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego - tworzenie kapitału społecznego	
Zgodność z celami strategicznymi	1. Aktywne społeczeństwo 2. Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń miejska	
Zgodność z celami operacyjnymi	1.3. Wzbogacenie i zróżnicowanie oferty spędzania czasu wolnego 2.3. Modernizacja oraz utworzenie miejsc integracji społecznej	
	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji (o ile jest to możliwe do wskazania)
	Zwiększenie wskaźnika zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej	Wskaźnik [szt.] – liczba zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej

7. Harmonogram realizacji projektów

Tabela 10. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt
Przedsięwzięcia społeczne			
1	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin	07-2019 – 07-2021	1 110 000,00 zł
2	Rozwój usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny	07-2019 – 07-2021	500 000,00 zł
3	„Piknik edukacyjny w formie interaktywnej nauki i zabawy”	2017 – 2022	12 000,00 zł
4	Piramida zdrowego wyboru	2017 – 2022	7 800,00 zł
5	„Spotkajmy się w bibliotece”	2017 – 2020	20 000,00 zł
6	„Sport – pasją całej rodziny”	2017 – 2022	115 000,00 zł
Przedsięwzięcia infrastrukturalne			
3	Przebudowa oraz remont części budynku dworca kolejowego przy ul. Kolejowej 7 na cele społeczne	11-2017 – 11-2018	4 100 000,00 zł
4	Remont części wspólnych budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenu wokół tych budynków	11-2017 – 11-2018	800 000,00 zł
5.	Remont infrastruktury drogowej (ul.	03-2018 – 08-2018	950 000,00 zł

	Transportowców, ul. Wojska Polskiego)		
6.	Budowa ogólnodostępnego, wielofunkcyjnego boiska wraz z ogrodzeniem przy ul. Dworcowej	03-2018 – 08-2018	490 000,00 zł
7	Nasadzenie zieleni i prowadzenie ogródków	07-2017 – 06-2019	80 000,00 zł
8	Przebudowa ul. Maczka	2017	70 000,00 zł
9	Przebudowa ul. Kosobudzkiej	2017-2019	800 000,00 zł
	Przebudowa ul. Dworcowej	2018-2019	4 000 000,00 zł
10	Doposażenie placu zabaw	2017	20 000,00 zł
11	Budowa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej	2019-2021	4 000 000,00 zł – 6 000 000,00 zł
12	Budowa mieszkalnego budynku komunalnego	2019-2020	3 500 000,00 zł
13	Utworzenie lodowiska	2018-2019	1 000 000,00 zł
14	Remont części wspólnych budynków mieszkalnych	2017 – 2018	810 000,00 zł
15	Rozbudowa i modernizacja placu zabaw przy ul. gen. Hallera	2017-2018	90 000,00 zł
16	Wykonanie placu do rekreacji przy ul. gen. Maczka	2017-2018	130 000,00 zł
RAZEM		2017 – 2022	22 604 800,00 zł

Źródło: opracowanie własne

8. Szacunkowe ramy finansowe Programu

Tabela 11. Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023

Całkowita wartość realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Szacunkowy koszt realizacji Programu Rewitalizacji ze źródeł:			
	Publicznych, w tym:			Prywatnych
	Środki własne	Dofinansowane z funduszy unijnych	Dofinansowanie ze środków krajowych	
22 604 800,00 zł – 24 604 800,00 zł	12 058 500,00 zł – 14 058 500,00 zł	6 136 500,00 zł	3 225 000,00 zł	1 184 800,00 zł

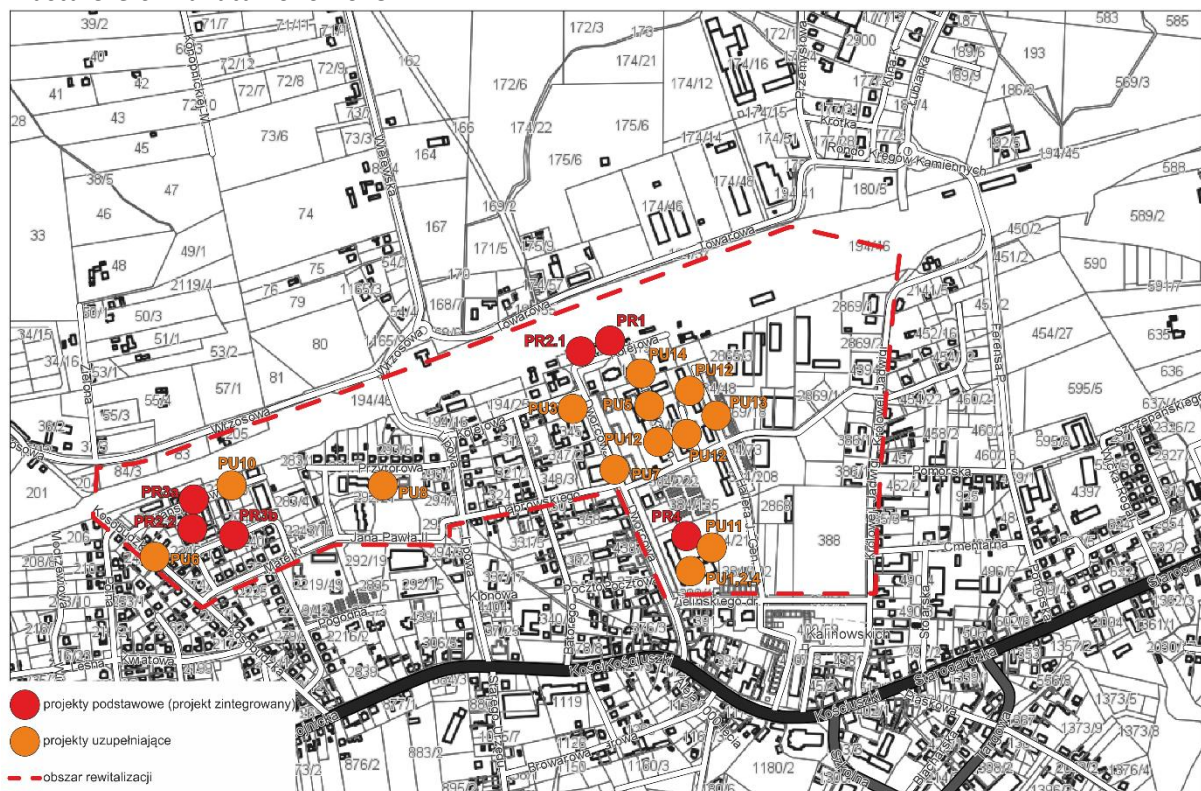
Źródło: opracowanie własne

9. Mechanizmy zapewniające komplementarność

9.1. Komplementarność przestrzenna

Wszystkie przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w Programie Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 zlokalizowane są na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, a efektem ich realizacji będzie wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. Projekty społeczne realizowane będą w obrębie określonego obiektu, bądź miejsca, lecz ich oddziaływanie będzie obejmowało mieszkańców obszaru rewitalizacji, a w dalszej perspektywie również mieszkańców całego miasta. Ze względu na zależności występujące pomiędzy poszczególnymi projektami, realizacja przedsięwzięć społecznych nie będzie możliwa bez inwestycji w infrastrukturę. Przedsięwzięciami o charakterze społecznym są przedsięwzięcia: PR1, PU1, PU2, PU3, PU4, które będą realizowane w zmodernizowanych lub wybudowanych obiektach infrastruktury. W związku z powyższym zamierzony efekt zostanie zwielokrotniony, gdyż kompleksowa rewitalizacja w określonym zakresie pozwoli na osiągnięcie znacznie większych korzyści, niż w przypadku pojedynczego działania.

Ryc. 2. Zarys lokalizacji przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023

Źródło: opracowanie własne

9.2. Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 są kompleksowe i zintegrowane, gdyż uwzględniają poprawę sytuacji w sferach: społecznej, przestrzennej, a także w dłuższej perspektywie, gospodarczej. Wszystkie przedsięwzięcia są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy we wskazanych sferach. W poniższej tabeli wskazano sfery problemowe, na które oddziaływać będzie realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (szczegółowy wykaz problemów, na które odpowiadają poszczególne przedsięwzięcia znajdują się w kartach projektów).

Zapewnienie komplementarności problemowej zapobiega fragmentaryzacji działań, co jest możliwe dzięki tematycznemu dopełnianiu się zaplanowanych inwestycji. Wskazane działania realizowane będą kompleksowo. Projekty o charakterze infrastrukturalnym będą uzupełnieniem działań społecznych i przyczynią się do wzmocnienia integracji oraz aktywizacji lokalnej społeczności.

Tabela 12. Oddziaływanie zaplanowanych projektów na poszczególne sfery funkcjonowania miasta

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Sposób oddziaływania realizacji projektu na rozwiązanie problemów w następujących sferach:		
		Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna
1	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin	TAK	TAK	NIE
2	Rozwój usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny	TAK	NIE	NIE
3	Przebudowa oraz remont części budynku dworca kolejowego przy ul. Kolejowej 7 na cele społeczne	TAK	TAK	TAK
4	Remont części wspólnych budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenu wokół tych budynków	TAK	NIE	TAK
5.	Remont infrastruktury drogowej (ul. Transportowców i ul. Wojska Polskiego)	NIE	NIE	TAK
6.	Budowa ogólnodostępnego, wielofunkcyjnego boiska wraz z ogrodzeniem przy ul. Dworcowej	TAK	NIE	TAK

7	Nasadzenie zieleni i prowadzenie ogródków	TAK	NIE	TAK
8	„Piknik edukacyjny w formie interaktywnej nauki i zabawy”	TAK	NIE	NIE
9	Piramida zdrowego wyboru	TAK	NIE	NIE
10	„Spotkajmy się w bibliotece”	TAK	NIE	NIE
11	„Sport – pasją całej rodziny”	TAK	NIE	NIE
12	Przebudowa ul. Maczka	NIE	NIE	TAK
13	Przebudowa ul. Kosobudzkiej	NIE	NIE	TAK
14	Przebudowa ul. Dworcowej	NIE	NIE	TAK
15	Doposażenie placu zabaw	TAK	NIE	TAK
16	Budowa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej	TAK	NIE	TAK
17	Budowa mieszkalnego budynku komunalnego	TAK	NIE	TAK
18	Utworzenie lodowiska	TAK	NIE	TAK
19	Remont części wspólnych budynków mieszkalnych	NIE	NIE	TAK
20	Rozbudowa i modernizacja placu zabaw przy ul. gen. Hallera	TAK	NIE	TAK
21	Wykonanie placu do rekreacji przy ul. gen. Maczka	TAK	NIE	TAK

Źródło: opracowanie własne

9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Efektywna realizacja przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 zostanie zapewniona poprzez wypracowanie sprawnego systemu zarządzania. W tym celu powołany zostanie Zespół ds. wdrażania i oceny programu rewitalizacji, którego obowiązkiem będzie wdrożenie i monitorowanie procesu rewitalizacji. W skład Zespołu wejdą przedstawiciele Władz Lokalnych (w tym także przedstawiciele jednostek budżetowych Gminy, którzy utworzą grupę specjalistów ds. rewitalizacji) oraz przedstawiciele społeczności lokalnej. Szczegółowa struktura organizacyjna Zespołu oraz pełen wykaz obowiązków wchodzących w jego kompetencje przedstawiony został w rozdziale 11. System wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji. Zakres prac oraz struktura organizacyjna Zespołu umożliwi udział w jego pracach możliwie szerokiego grona interesariuszy, co jest warunkiem niezbędnym skutecznej rewitalizacji.

9.4. Komplementarność międzyokresowa

Gmina Czersk systematycznie realizuje zadania inwestycyjne, wpływające na poprawę jakości i warunków życia jej mieszkańców. W ostatnich latach umiejętnie wykorzystywała pojawiające się możliwości realizacji inwestycji przy udziale finansowania zewnętrznego, w tym środków Unii Europejskiej (gmina posiada doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych). W dużej mierze były to projekty o charakterze infrastrukturalnym, m. in.: zagospodarowano tereny zieleni w parkach miejskich, zmodernizowano infrastrukturę drogową i kanalizacyjną, poddano termomodernizacji obiekty użyteczności publicznej, a także zrealizowano zagospodarowanie turystyczne rzeki Wdy i rezerwatu archeologiczno-przyrodniczego. Poza inwestycjami w infrastrukturę wdrożono także przedsięwzięcia ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców Gminy. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaproponowane w Programie Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023, mające na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego poprzez niwelowanie zidentyfikowanych problemów, przede wszystkim w sferze społecznej. Zaplanowane działania mają swoje odzwierciedlenie w przedsięwzięciach podejmowanych przez gminę Czersk w poprzednich latach i stanowią ich kontynuację, co świadczy o zachowaniu ciągłości programowej.

W poniższej tabeli zestawiono wybrane projekty, mające charakter rewitalizacyjny, zrealizowane na terenie miasta zarówno ze środków zewnętrznych, jak i środków własnych.

Tabela 13. Wykaz wybranych projektów zrealizowanych ze środków własnych oraz przy udziale środków zewnętrznych

Nazwa projektu	Lata realizacji	Wartość inwestycji	Źródło finansowania
Zagospodarowanie terenów zieleni w Czersku poprzez odnowę i rewitalizację trzech parków przy Alei 1000 lecia, ul. Chojnickiej i ul. 21 lutego	2007 – 2013	4 719 569,35 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego
Zagospodarowanie terenów zieleni w Czersku – etap II. Rozbudowa infrastruktury	2007 – 2013	1 799 585,50 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego

sportowej, rekreacyjnej i turystycznej			
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w gminie Czersk – etap II	2007 – 2013	1 492 371,17 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego
Aktywizacja społeczno-zawodowa beneficjentów MGOPS w Czersku	2008 – 2013	2 799 036,77 zł	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych narażonych na wykluczenie społeczne w gminie Czersk	2004 – 2006	616 709,00 zł	Rozwój Zasobów Ludzkich
My – każdy z nas – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów klas I-III w gminie Czersk	2007 – 2013	333 336,23 zł	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Budowa budynku komunalnego	2016	3 188 592,26 zł	Środki własne, dofinansowanie z Banku Gospodarstwa Krajowego
Budowa rolnikowskiego zadaszenia	2014 – 2016	255 555,67 zł	Środki własne, dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki
Budowa ul. Piłsudskiego	2015	247 101,96 zł	Środki własne
Przebudowa ul. gen. Sikorskiego	2015	660 000,00 zł	Środki własne
Budowa sali sportowej przy ul. Dworcowej 8	2013	2 700 000,00 zł	Środki własne
Budowa budynku socjalno-komunalnego przy ul. Wojska Polskiego	2009	722 000,00 zł	Środki własne
Adaptacja pomieszczeń	2011 – 2012	338 555,31 zł	Środki własne

budynku PKP przy ul. Kolejowej 7 na cele mieszkalne			
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

W poprzednich perspektywach finansowych władze Gminy wraz z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej podejmowały działania mające na celu aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców Gminy. Kontynuacją tych projektów będą działania podejmowane w ramach przedsięwzięć: (1) rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielných, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, a także (2) rozwój usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny. Oba przedsięwzięcia mają na celu przede wszystkim aktywizację społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji. Aby umożliwić realizację działań w wymiarze społecznym należy dostosować infrastrukturę do potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także w dalszym ciągu modernizować infrastrukturę drogową zwiększając dostępność i atrakcyjność inwestycyjną obszaru. W tym celu należy kontynuować adaptację dworca kolejowego i jego pomieszczeń na cele społeczne oraz przebudowę dróg w granicach obszaru rewitalizacji. Budowa budynku komunalnego na obszarze rewitalizacji stanowi kontynuację polityki mieszkaniowej Władz Gminy na obszarze rewitalizacji w zakresie dostępności lokali mieszkaniowych na preferencyjnych warunkach dla osób mniej zamożnych. Budowa boiska wielofunkcyjnego będzie kontynuacją rozszerzania i wzbogacania oferty spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji, za jaką należy uznać budowę rolnikowiska czy zagospodarowania terenów zieleni w Czersku.

9.5. Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 będą finansowane zarówno ze środków własnych podmiotów realizujących dany projekt, środków partnerów, jak również z możliwych środków zewnętrznych (przewidywane źródła finansowania wskazane zostały dla każdego zadania w kartach projektów).

Największe możliwości dofinansowania inwestycji upatruje się w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, przy uwzględnieniu umiejętnego łączenia wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Łączenie wsparcia ze środków dostępnych funduszy ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia kompleksowej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przewiduje się także wsparcie pochodzące ze środków krajowych, w szczególności pożyczki Banku Gospodarstwa Krajowego, a także dofinansowania z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych.

10. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

Udział lokalnej społeczności i szeroko rozumianego grona interesariuszy procesu rewitalizacji jest obligatoryjny na każdym etapie tego procesu (programowanie, wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja), co warunkują zapisy „wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020”. Na etapie programowania dokumentu umożliwiono mieszkańcom zapoznanie się z poszczególnymi efektami prac oraz wyrażenie swoich opinii i wniosków. Udział lokalnej społeczności na etapie wdrażania, monitorowania i ewaluacji niniejszego dokumentu możliwy będzie poprzez uczestnictwo w pracach Zespołu ds. wdrażania i oceny programu rewitalizacji, którego struktura przedstawiona została w rozdziale 11. System wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji. O wszystkich możliwych formach partycypacji mieszkańcy informowani byli za pośrednictwem strony internetowej www.czersk.pl w specjalnej zakładce dotyczącej Programu Rewitalizacji⁴.

Spotkanie rozpoczynające proces konsultacji społecznych odbyło się 13 czerwca 2016 roku w Sali Narad Urzędu Miejskiego w Czersku i skierowane było do wszystkich zainteresowanych mieszkańców gminy Czersk oraz do przedstawicieli Władz Gminy. Spotkanie miało charakter stricte informacyjny i dotyczyło istoty rewitalizacji oraz procesu delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. W trakcie spotkania zbierano uwagi i wnioski dotyczące wyznaczenia obszarów zdegradowanych miasta Czersk. Po zakończonym spotkaniu przeprowadzono spacer studyjny, podczas którego uczestnicy mogli na własne oczy przekonać się o występujących problemach, zwłaszcza w sferze przestrzennej. Łącznie w

---

⁴ <http://www.czersk.pl/kategoria/program-rewitalizacji-dla-miasta-czersk/>

spotkaniu udział wzięło 12 osób. W ramach procesu partycypacji organizowano również inne spotkania informacyjne.

W czerwcu i lipcu 2016 r. przeprowadzono serię szkoleń dla zespołu roboczego, na którą złożyły się cztery spotkania, podczas których wygłoszono prezentacje, a następnie dyskutowano o realnych problemach występujących w Czersku oraz nad sposobem ich rozwiązywania. W okresie od lipca do października realizowana była seria spotkań warsztatowych dla liderów społecznych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych interesariuszy procesu rewitalizacji. Uczestnicy warsztatów zapoznali się z uwarunkowaniami prawnymi rewitalizacji, dyskutowano m.in. o obszarach problemowych w Czersku oraz o tym, jakie działania powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności. Uczestnicy warsztatów identyfikowali problemy występujące na obszarze i określali jakie działania pozwolą na zniwelowanie tych problemów. W ich trakcie opracowano karty problemów obejmujące aspekty społeczne m. in.: ubóstwo, przemoc w rodzinie, starzenie się społeczeństwa czy długotrwałe bezrobocie oraz kwestie gospodarcze (bariery w rozwoju działalności gospodarczej) i przestrzenne (dysfunkcja infrastruktury publicznej). Głównym celem spotkań było przybliżenie tematyki rewitalizacji oraz umożliwienie współpracy wszystkich interesariuszy poprzez wspólną identyfikację problemów oraz wnoszenie opinii i propozycji dotyczących ich rozwiązywania.

Fot. 1. Spotkanie z seniorami z „Senior-WiGOR” (17.10.2016 r.)

Fot. 2. Spotkanie z lokalnymi liderami (17.10.2016 r.)

Kolejną formą partycypacji było spotkanie, które odbyło się dnia 2 lipca 2016 roku na targowisku im. gen. Hallera, w ramach obchodów 90 rocznicy nadania praw miejskich dla Czerska. W trakcie spotkania dzieci brały udział w licznych zabawach i animacjach, natomiast w tym czasie dorośli mogli zaczerpnąć informacji na temat rewitalizacji, zapoznać się z proponowanymi granicami obszaru rewitalizacji oraz wyrazić swoją opinię na temat wyznaczonego obszaru rewitalizacji i zaproponować zmiany, jakie powinny zająć na tym

Fot. 3. Spotkanie konsultacyjne (02.07.2016 r.)

Fot. 4. Spotkanie konsultacyjne (02.07.2016 r.)

obszarze. Łącznie w trakcie spotkania rozdano około 200 ulotek informacyjnych.

W trakcie procesu konsultacji społecznych przeprowadzono ankietyzację mieszkańców, czego efektem było 69 wypełnionych kwestionariuszy papierowych, natomiast dodatkowe 28 kwestionariuszy wpłynęło do Urzędu Gminy drogą pocztową lub elektroniczną, co dało łączną liczbę 97 wypełnionych ankiet. Przeprowadzono także 16 wywiadów pogłębionych z lokalnymi przedsiębiorcami (raport z ankietyzacji i z wywiadów pogłębionych w załączniku nr 1 do dokumentu).

Działania o charakterze informacyjno-promocyjnym realizowano również wśród najmłodszych mieszkańców gminy. W dniach od 14.12.2016 r. do 13.01.2017 r. trwał konkurs plastyczny o nazwie: „Czersk odnowa – Rewitalizacja konkurs w ramach projektu: Program Rewitalizacji miasta Czersk”. Konkurs odbył się w trzech kategoriach wiekowych: dzieci uczęszczające do szkół podstawowych, młodzież ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz pozostali mieszkańcy gminy Czersk.

Fot. 5. Ulotka rozdawana podczas spotkania konsultacyjnego

Proces konsultacji społecznych na etapie programowania procesu rewitalizacji zakończony zostanie konferencją prasową podsumowującą całość prac nad Programem. Podczas konferencji zaprezentowany zostanie „Program Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016 - 2023”.

11. System wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji

Istotnym elementem *Programu Rewitalizacji dla miasta Czersk na lata 2016-2023* jest prowadzenie działań rewitalizacyjnych opartych na zasadzie partnerstwa, która zapewnia współpracę pomiędzy wszystkimi interesariuszami procesu rewitalizacji. „Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014- 2020” zawierają zapisy, które wskazują na konieczność zapewnienia możliwie szerokiego udziału społeczności lokalnej na każdym etapie procesu rewitalizacji

(tj. opracowania, wdrażania, monitorowania oraz oceny). Za wdrażanie i monitoring *Programu Rewitalizacji dla miasta Czersk na lata 2016-2023* odpowiadać będzie powołany w tym celu Zespół ds. wdrażania i oceny programu rewitalizacji. Przewiduje się następującą strukturę organizacyjną zespołu:

- Przewodniczący – będzie nim Burmistrz Czerska lub osoba przez niego wyznaczona. Przewodniczący odpowiadać będzie za organizację prac Zespołu, powoływanie specjalistów ds. rewitalizacji, organizację konsultacji społecznych oraz spotkań informacyjnych z mieszkańcami.
- Specjaliści ds. rewitalizacji – będą nimi przedstawiciele Władz Gminy lub jednostek budżetowych Gminy, powoływani przez Przewodniczącego Zespołu. Do zadań specjalistów ds. rewitalizacji należeć będzie:
  - monitorowanie *Programu* oraz ocena stopnia jego zrealizowania;
  - przygotowywanie sprawozdań rocznych z oceną realizacji *Programu*;
  - nadzór nad realizacją przedsięwzięć zawartych w dokumencie;
  - działalność informacyjno-promocyjna, w tym organizowanie spotkań edukacyjnych;
  - przyjmowanie uwag i wniosków od mieszkańców, a także zgłaszanie własnych pomysłów;
  - sporządzenie końcowego raportu z wykonania *Programu*.
- Przedstawiciele społeczności lokalnej – będą stanowili merytoryczne wsparcie dla specjalistów ds. rewitalizacji. Na to stanowisko przewiduje się zaproszenie przedstawicieli społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji, którzy wyrażą chęć aktywnego uczestnictwa w realizacji *Programu*. Do ich zadań należeć będzie:
  - Prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej w swoim otoczeniu, pełnienie roli lokalnych liderów;
  - Opiniowanie proponowanych przedsięwzięć, zadań i wniosków;
  - Zgłaszanie własnych propozycji i wniosków.

Przewidywana liczebność Zespołu to od 6 do 10 osób, w zależności od zapotrzebowania oraz zaangażowania lokalnej społeczności w proces rewitalizacji. Decyzje Zespołu podejmowane będą drogą głosowania większościowego, do którego uprawnieni będą wszyscy członkowie Zespołu. Proponuje się organizowanie spotkań Zespołu raz na

kwartał, z możliwością modyfikacji częstotliwości w zależności od potrzeb. Przewiduje się organizację przynajmniej raz do roku organizację spotkania otwartego dla mieszkańców, podczas którego przedstawiony zostanie raport oceniający realizację Programu Rewitalizacji. Taka struktura organizacyjna Zespołu oraz zasady jego funkcjonowania zaangażują w proces rewitalizacji możliwie szerokie grono interesariuszy.

Podstawowym zadaniem Zespołu będzie systematyczne monitorowanie realizacji założeń Programu oraz jego ocena, która obejmowała będzie przede wszystkim: aktualność założeń Programu oraz postęp realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Celem monitorowania Programu jest wykrywanie ewentualnych nieprawidłowości oraz podejmowanie działań zapobiegających dezaktualizacji założeń zawartych w Programie. Ocena Programu dokonywana będzie na podstawie opracowanego katalogu wskaźników realizacji programu.

W poniższej tabeli przedstawiono pełen katalog proponowanych wskaźników.

Tabela 14. Wykaz wskaźników realizacji Programu

Wyszczególnienie	Stan wyjściowy (rok 2012)	Stan docelowy (rok 2023)	Źródło informacji
Wskaźniki realizacji Programu			
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	134,9	121,41 (spadek o 10%)	MGOPS w Czersku
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	6,7	6,03 (spadek o 10%)	Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach
Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	10,8	9,72 (spadek o 10%)	Komenda Policji w Czersku
Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	9,8	8,82 (spadek o 10%)	Komenda Policji w Czersku
Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	1497,46	1347,71 (spadek o 10%)	MGOPS w Czersku
Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności	0,5	0,45 (spadek o 10%)	Komenda Policji w Czersku
Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności	1,1	1,21 (wzrost o 10%)	Urząd Miejski w Czersku
Wskaźniki rezultatu			
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego – projekt zintegrowany			
Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	0	50	Urząd Miejski
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	0	0	Urząd

społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu Programu			Miejski
Liczba mieszkańców na obszarach objętych wsparciem	1846	1846	Urząd Miejski
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego – projekty uzupełniające			
Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i sportowych	nie określono		SP nr 1/Biblioteka
Długość wyremontowanych ulic	nie określono		Urząd Miejski
Długość zmodernizowanych ciągów pieszych	nie określono		Urząd Miejski
Długość zmodernizowanego systemu kanalizacji deszczowej	nie określono		Urząd Miejski
Liczba zmodernizowanych lub utworzonych obiektów przestrzeni publicznej	nie określono		Urząd Miejski
Liczba placówek świadcząca usługi zdrowotne	nie określono		Urząd Miejski
Liczba mieszkań komunalnych	nie określono		Urząd Miejski
Liczba wyremontowanych części wspólnych budynków mieszkalnych	nie określono		SM w Chojnicach

Źródło: Opracowanie własne

Ocena efektywności Programu nastąpi poprzez porównanie wartości wyżej wymienionych wskaźników w badanym roku z wartościami uzyskanymi w okresie początkowym (stan na 31.12.2012 r.). Ocena przeprowadzana będzie w pierwszym kwartale roku i dotyczyć będzie roku poprzedniego. Dane, które posłużą ewaluacji Programu pozyskane zostaną od instytucji, które udostępniły te dane na potrzeby części diagnostycznej niniejszego dokumentu tj. Urząd Miejski w Czersku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czersku, Komenda Policji w Czersku oraz Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach.

Spis tabel

Tabela 1. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.....	5
Tabela 2. Dane wyjściowe wykorzystane do analizy wskaźnikowej	6
Tabela 3. Wykaz organizacji pozarządowych z siedzibą w granicach obszaru rewitalizacji	9
Tabela 4. Wyniki analizy wskaźnikowej.....	11
Tabela 5. Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji	14
Tabela 6. Wykaz celów operacyjnych i odpowiadających im kierunków działania	17
Tabela 7. Powiązania między Programem Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023 a Strategią Rozwoju Gminy Czersk na lata 2014-2025	20
Tabela 8. Powiązania między Programem Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023 a Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020.	21
Tabela 9. Powiązania między Programem Rewitalizacji Miasta Czersk na lata 2016-2023 a Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czersk na lata 2014-2020.	23
Tabela 10. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	48
Tabela 11. Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023.....	49
Tabela 12. Oddziaływanie zaplanowanych projektów na poszczególne sfery funkcjonowania miasta	51
Tabela 13. Wykaz wybranych projektów zrealizowanych ze środków własnych oraz przy udziale środków zewnętrznych	53
Tabela 14. Wykaz wskaźników realizacji Programu	61
Tabela 15. Wyniki konsultacji społecznych (02.07.2016 r.)	69
Tabela 16. Wyniki konsultacji społecznych (02.07.2016 r.)	71

ZAŁĄCZNIK NR 1

RAPORT Z KONSULTACJI

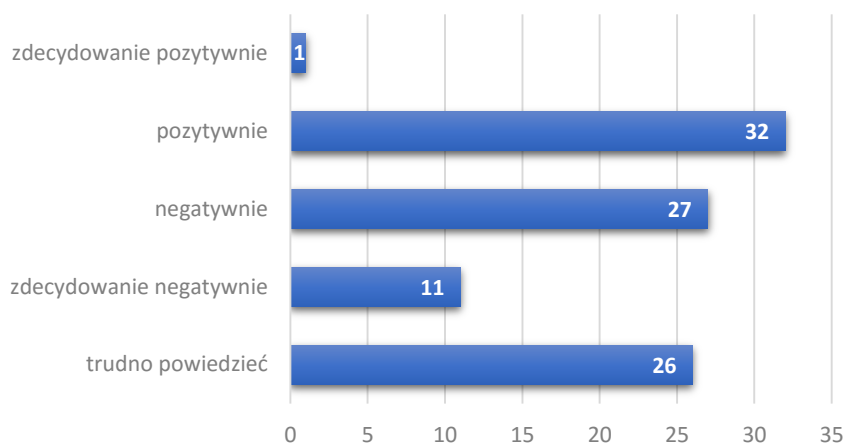
Ankietyzacja mieszkańców

W niniejszym raporcie przedstawione zostaną wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz rezultaty wywiadów pogłębionych z przedsiębiorcami. Badanie ankietowe oraz wywiady pogłębione przeprowadzone zostały w ramach prac nad Programem Rewitalizacji miasta Czersk na lata 2016-2023.

Ankietyzacja mieszkańców odbyła się przy okazji obchodów 90 rocznicy nadania praw miejskich dla Czerska, które zorganizowane zostały 2 lipca 2016 roku na targowisku im. gen. Hallera. Stoisko rewitalizacyjne cieszyło się dużym zainteresowaniem zarówno wśród dzieci, na które czekały różne atrakcje i animacje, a także wśród dorosłych, którzy mogli dowiedzieć się więcej o rewitalizacji oraz wziąć udział w ankiecie dotyczącej obszaru rewitalizacji. W trakcie spotkania przeprowadzono 69 ankiet, a dodatkowe 28 ankiet wpłynęło do urzędu drogą pocztową i elektroniczną, co dało łączną liczbę 97 wypełnionych kwestionariuszy.

Ankieta składała się z 4 pytań zamkniętych oraz 2 pytań otwartych. Pytania zamknięte dotyczyły: stanu technicznego budynków, stanu zieleni i małej architektury, dostępności usług oraz stanu bezpieczeństwa na wstępnie wyznaczonym obszarze rewitalizacji. W pytaniach zamkniętych zastosowano pięciostopniową skalę Likerta, składającą się z pięciu możliwych odpowiedzi ułożonych w porządku od stopnia całkowitej akceptacji, do całkowitego odrzucenia danego poglądu. Pytania otwarte miały na celu uzyskanie odpowiedzi co do oczekiwanych rezultatów rewitalizacji oraz pozyskanie opinii i propozycji odnoszących się do obszaru. Do ankiety dołączona została mapa pogłądowa obszaru przeznaczonego do rewitalizacji.

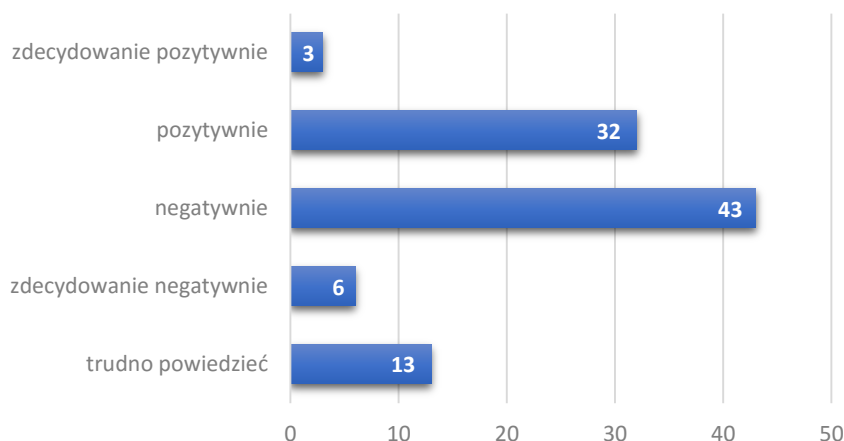
1. Jak Pani/Pan ocenia stan techniczny budynków znajdujących się na obszarze planowanej rewitalizacji?

Źródło: Opracowanie własne

Pytanie pierwsze odnosiło się do stanu technicznego budynków znajdujących się na wyznaczonym obszarze. Niemal 40% mieszkańców ocenia stan techniczny budynków jako negatywny, przy 34% oceniających pozytywnie. 26 mieszkańców biorących udział w ankiecie wybrało opcję „trudno powiedzieć”.

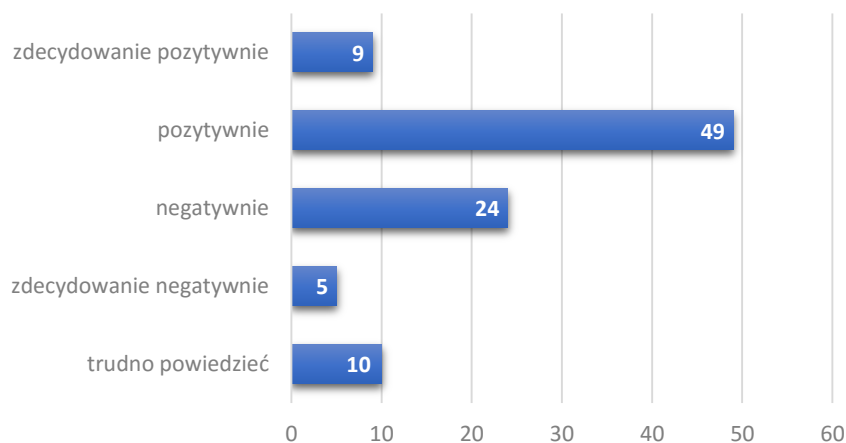
2. Jak Pani/Pan ocenia stan podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury (skwery, ławki, place zabaw) znajdujących się na obszarze planowanej rewitalizacji?

Źródło: Opracowanie własne

Drugie pytanie odnosiło się do oceny przez badanych stanu podwórzy, chodników, zieleni i małej architektury na obszarze przewidzianym do rewitalizacji. Ponad połowa ankietowanych ma negatywne zdanie o przestrzeniach publicznych lub półpublicznych na obszarze rewitalizacji. 36% mieszkańców ma pozytywne odczucia, natomiast 13% nie miało na ten temat konkretnego zdania. Zdecydowana większość osób biorących udział w ankiecie (60%) ocenia pozytywnie dostępność różnego rodzaju usług na obszarze rewitalizacji. 29 mieszkańców wskazuje na słaby dostęp do usług, natomiast 10 osób nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

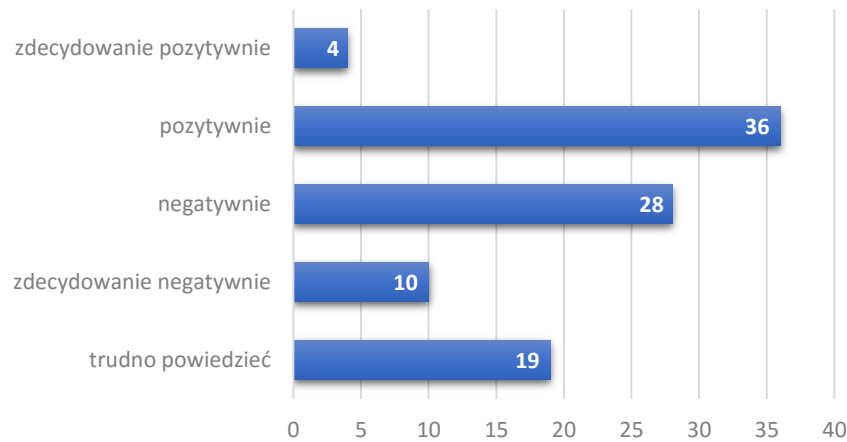
3. Jak Pani/Pan ocenia dostępność usług (sklepy, gastronomia, rzemiosło) na obszarze planowanej rewitalizacji?

Źródło: Opracowanie własne

Zdecydowana większość osób biorących udział w ankiecie (60%) ocenia pozytywnie dostępność różnego rodzaju usług na obszarze rewitalizacji. 29 mieszkańców wskazuje na słaby dostęp do usług, natomiast 10 osób nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

4. Jak Pani/Pan ocenia stan bezpieczeństwa (w tym bezpieczeństwa ruchu drogowego) na obszarze planowanej rewitalizacji?

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnie z pytań zamkniętych dotyczyło stanu bezpieczeństwa na obszarze, z uwzględnieniem bezpieczeństwa ruchu drogowego. 40 mieszkańców oceniało pozytywnie stan bezpieczeństwa na obszarze, natomiast negatywnie oceniło go 39% mieszkańców (38 osób).

5. Jakich zmian Pani/Pan oczekuje w celu poprawy obszaru planowanej rewitalizacji?

Największa liczba mieszkańców jako kluczowe inwestycje na obszarze rewitalizacji wskazuje modernizację dworca PKP i poprawę stanu technicznego chodników i ulic. Ponadto dość liczna grupa osób wskazała remont budynków mieszkalnych oraz tworzenie nowych terenów zielonych jako inwestycje, które w znaczący sposób wpłyną na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji. Z działań społecznych jako najważniejsze wymieniono: utworzenie domu całodobowej opieki dla osób starszych, utworzenie miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży a także podejmowanie działań na rzecz integracji pomiędzy mieszkańcami.

Tabela 15. Wyniki konsultacji społecznych (02.07.2016 r.)

Kategoria proponowanych zmian	Proponowane zmiany
Poprawa stanu technicznego i estetycznego dworca PKP	<ul style="list-style-type: none"> – Zagospodarowanie terenu dworca, dostosowanie przestrzeni do osób niepełnosprawnych, – Wprowadzenie funkcji społecznych na terenie Dworca PKP; – Rozbudowa Dworca PKP;
Poprawa stanu chodników i ulic	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa stanu chodników, zjazdów oraz dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych; – Poprawa stanu/modernizacja ul. Transportowców, ul. Kolejowej, ul. Królowej Jadwigi; – Modernizacja ul. Maczka – ulica zbyt wąska, utrudniony dojazd pogołowia; – Poprawa dostępności/dojazdu do szkoły;
Utworzenie nowych miejsc parkingowych	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa obwodnicy Czerska; – Poprawa bezpieczeństwa w ruchu pieszych - przejście dla pieszych za blisko skrzyżowania; – Zwiększenie liczby przejść dla pieszych; – Większe nastawienie na ruch pieszych i rowerowy;
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	
Budowa ścieżek rowerowych	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa ścieżki rowerowej z łęgu do Czerska;
Remont budynków mieszkalnych/kamienic	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie liczby mieszkań; – Wygłokowanie remontu elewacji obiektu przy Poczcie Polskiej;
Budowa placów zabaw	<ul style="list-style-type: none"> – Ogrodzenie placu zabaw;
Budowa siłowni zewnętrznych	
Budowa obiektów małej architektury	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa fontanny; – Poprawa stanu elementów małej architektury;
Poprawa stan zieleni/terenów zielonych	
Utworzenie/rozwój nowych terenów zielonych,	

skwerów	
Rozbudowa monitoringu	
Zwiększenie liczby patroli policji/poprawa bezpieczeństwa	
Zwalczanie patologii społecznych	
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	
Tworzenie nowych zakładów pracy	<ul style="list-style-type: none"> – Zwalczenie bezrobocia; – Organizować prace dla osób bezrobotnych, aktywizacja osób bezrobotnych; – Budowa Domu Diennej Opieki dla osób starszych; – Zwiększenie liczby połączeń autobusowych, w tym głównie poza miasto;
Poprawa jakości/zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej	<ul style="list-style-type: none"> – Przestrzeń przyjazna mieszkańcom i turystom; – Zwiększenie liczby atrakcji, w tym także na rynku (miasto staje się puste w weekendy, ludzie wyjeżdżają);
Utworzenie większej liczby miejsc przeznaczonych do odpoczynku i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, utworzenie miejsc rekreacji; – Utworzenie miejsca przyjaznego dla matek z dziećmi; – Zwiększenie liczby atrakcji dla dzieci; – Zwiększenie liczby imprez plenerowych; – Organizacja inicjatyw dla dzieci i seniorów;
Zwiększyć integrację między mieszkańcami	<ul style="list-style-type: none"> – Stworzenie miejsca integracji (np. świetlicy); – Wprowadzanie udogodnień dla niepełnosprawnych; – Zwiększenie powierzchni ogólnodostępnych przestrzeni publicznych; – Podnoszenie atrakcyjności miejsca zamieszkania; – Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny; – Zwiększenie zaangażowania w dbanie o estetykę najbliższego otoczenia - bardziej

	przyjazne podwórka; <ul style="list-style-type: none"> – Działania aktywizujące społeczność; – Aktywna polityka prorodzinna; – Aktywne przeciwdziałanie odpływom mieszkańców – stworzenie odpowiednich warunków zachęcających do pozostania w Czersku; – Utworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej; – Poprawa atrakcyjności obszaru objętego rewitalizacją poprzez poprawę stanu technicznego budynków znajdujących się na obszarze, poprawę stanu podwórze, chodników, zieleni, małej architektury oraz poprawę dostępności usług; – Zwiększenie liczby sklepów, marketów – zwiększenie dostępności do usług (sklepy); – Zwiększenie liczby punktów gastronomicznych; – Zwiększyć różnorodność oferty handlowo-usługowej;
--	---

Źródło: Opracowanie własne

6. Inne opinie i propozycje

W ostatnim pytaniu mieszkańcy wpisywali swoje opinie i propozycje odnośnie procesu rewitalizacji. Także i w przypadku tego pytania pojawiała się problematyka dworca PKP i poprawa jego funkcjonalności, oraz poprawa stanu technicznego i estetycznego budynków na obszarze rewitalizacji. Wskazywano także na brak terenów rekreacyjnych, zarówno dla dzieci jak i młodzieży i dorosłych. Pojawiały się postulaty dotyczące poprawy bezpieczeństwa na obszarze a także przeciwdziałania zjawisku bezrobocia oraz wykluczenia społecznego.

Tabela 16. Wyniki konsultacji społecznych (02.07.2016 r.)

Kategoria opinii i propozycji	Opinie i propozycje
Dworzec PKP znajduje się w złym stanie - remont dworca	– Dworzec, jak i jego okolice dworca odstrasza ludzi;

	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie przyjaznej poczekalni dla pasażerów; – Poprawa jakości obsługi klientów dworca; – Budowa/utworzenie nowego żłobka - obecnie jest tylko jeden;
Brak placów zabaw – utworzenie placu zabaw	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie dbałości o stan zieleni miejskiej;
ul. Tucholska – zbyt wąska jezdnia i chodnik, które dodatkowo są w złym stanie technicznym	<ul style="list-style-type: none"> – ul. Tucholska - brak ścieżki rowerowej; – Wymiana nawierzchni ulic: Królowej Jadwigi, Matejki, Transportowców; – Modernizacja chodników, oświetlenia; – ul. Transportowców – niski poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym; – Brak parkingów dla rowerów; – Jest bezpiecznie ale brakuje chodników;
Zwiększenie częstotliwości patroli policji	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa; – Zwalczanie bezrobocia wśród kobiet; – Ożywienie rynku pracy – zwalczanie bezrobocia/aktywizacja osób bezrobotnych; – Zwiększanie liczby zakładów pracy – tworzenie nowych miejsc pracy; – Podniesienie zasiłku dla bezrobotnych; – Zwiększenie inicjatyw skierowanych dla seniorów; udzielanie wsparcia seniorom m.in. w postaci zniżek na posiłki; – Zwiększanie liczby inwestorów;

Źródło: Opracowanie własne

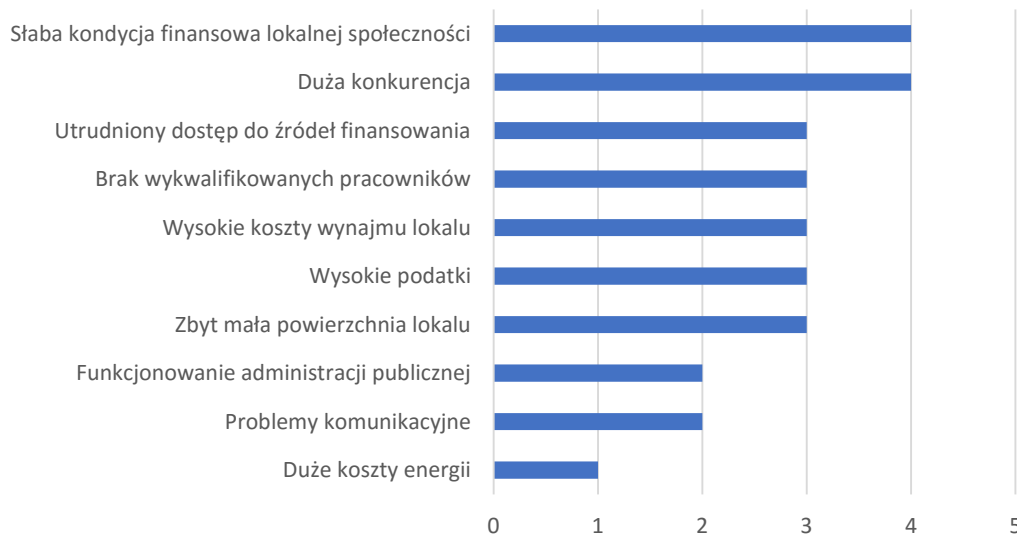
Ankietyzacja przedsiębiorców

Wśród przedsiębiorców przeprowadzono wywiady pogłębione mające na celu identyfikację trudności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w Czersku, zbadanie potencjalnego zainteresowania sektora prywatnego procesem rewitalizacji oraz możliwości efektywnego włączenia go w programowanie rewitalizacji. Łącznie przeprowadzono 16 takich wywiadów.

Kwestionariusz składał się z siedmiu pytań merytorycznych oraz czterech dotyczących podstawowych informacji o przedsiębiorstwie. Pytanie pierwsze dotyczyło identyfikacji czynników wpływających negatywnie na rozwój przedsiębiorstwa. Przedsiębiorcy proszeni

byli o zaznaczenie maksymalnie 3 czynników, które ich zdaniem mają największy negatywny wpływ na rozwój ich firmy.

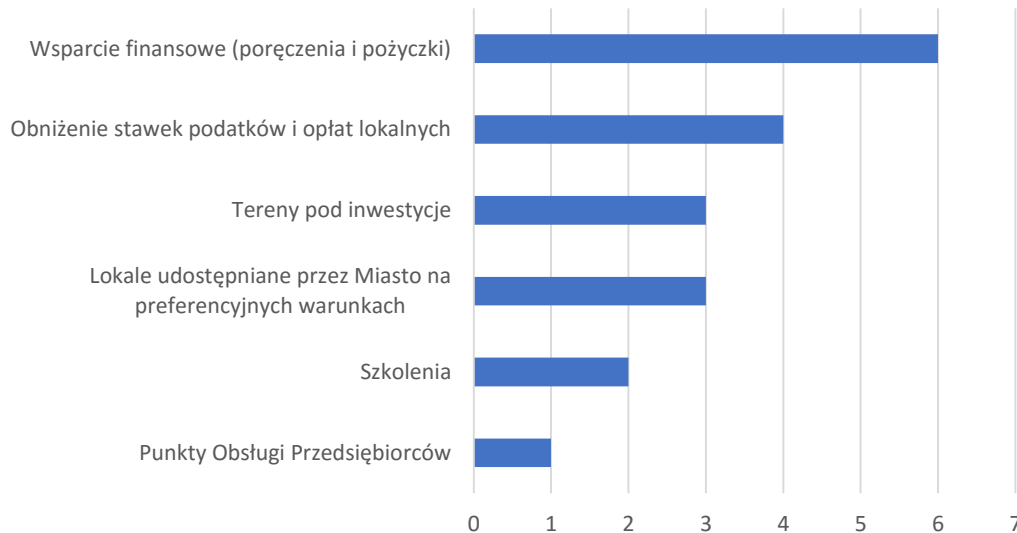
1. Które z wymienionych czynników w największym stopniu wpływają negatywnie na rozwój Państwa przedsiębiorstwa?

Źródło: opracowanie własne

Przedsiębiorcy jako główne czynniki utrudniające funkcjonowanie przedsiębiorstw wskazali słabą kondycję finansową lokalnej społeczności oraz dużą konkurencję. Jako spore utrudnienie wskazano także utrudniony dostęp do źródeł finansowania, brak wykwalifikowanych pracowników, wysokie podatki lokalne, wysokie koszty najmu lokali oraz ich zbyt małą powierzchnię.

2. Z jakich form wspierania przedsiębiorców przez miasto Czersk chcieliby Państwo skorzystać?

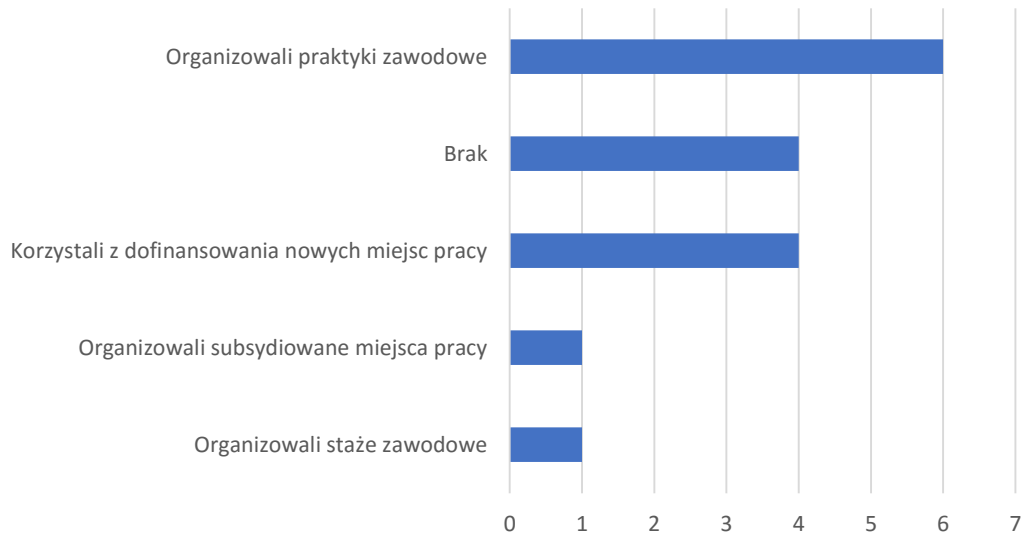

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej przedsiębiorców wskazało finansową formę pomocy w postaci pożyczek lub poręczeń, jako formy z której najchętniej by skorzystali. Ponadto jako pożądaną formę wsparcia wskazywano obniżenie stawek podatków i opłat lokalnych oraz lokale udostępniane przez Gminę na preferencyjnych warunkach. Część przedsiębiorców wskazała tereny pod inwestycje przygotowywane przez Gminę, jako pożądaną formę wsparcia.

Kolejne pytania (4,5,6) dotyczyły zaangażowania lokalnych przedsiębiorstw w działalność na rzecz społeczności lokalnej lub rynku pracy. Spośród 16 przedsiębiorców zaledwie 5 z nich deklaruje, iż angażowali się w działania na rzecz lokalnej społeczności. Zaledwie jedno przedsiębiorstwo współpracuje z organizacjami działającymi na rzecz rozwoju lokalnej społeczności lub rynku pracy. Spośród ankietowanych przedsiębiorców 8 z nich deklaruje chęć przystąpienia do współpracy w działaniu na rzecz rozwoju obszaru.

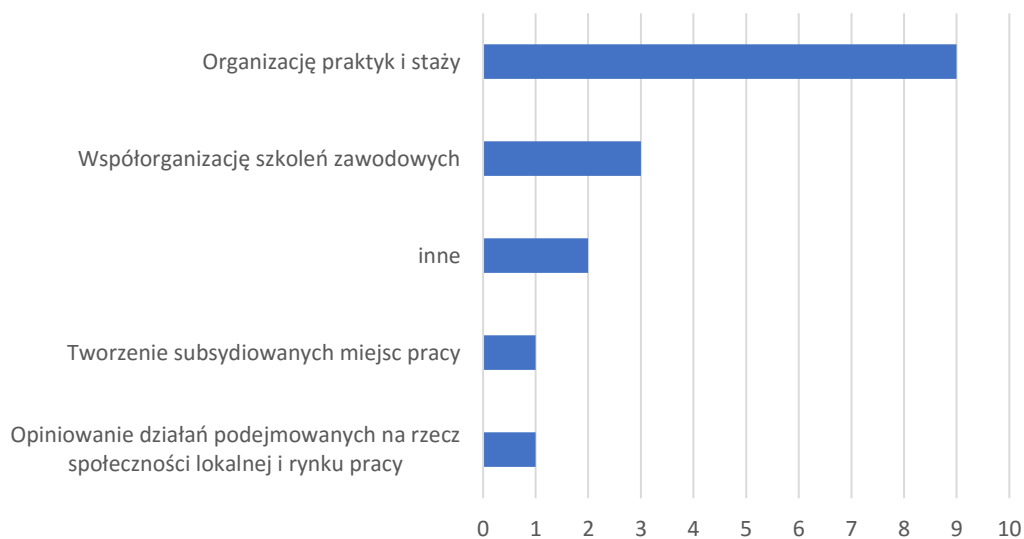
6. Czy dotychczas Państwo w swojej firmie angażowali się w działania na rzecz lokalnego rynku pracy?

Źródło: opracowanie własne

Sześciu spośród szesnastu przedsiębiorców organizowało w swojej firmie praktyki zawodowe, a 4 z nich korzystało z dofinansowania nowych miejsc pracy. Czterech przedsiębiorców przyznało, iż nie prowadzili żadnych działań na rzecz lokalnej społeczności czy rynku pracy.

7. W jakie działania związane z rozwojem rynku pracy chcieliby Państwo się włączyć?

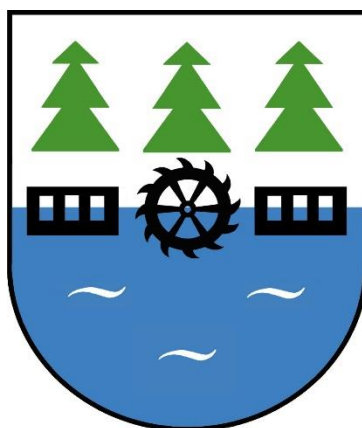
Źródło: opracowanie własne

Spośród ankietowanych przedsiębiorców najczęściej z nich wyrażało chęć zaangażowania się w działania związane z rozwojem rynku pracy. Większość z przedsiębiorców zainteresowana jest organizacją praktyk i staży zawodowych. Trzech z nich zdecydowanych jest na współorganizację szkoleń zawodowych. Jedno przedsiębiorstwo planuje utworzyć subsydiowane miejsca pracy.

W badaniu udział wzięli przedsiębiorcy prowadzący swoją działalność na terenie miasta Czersk. Były to głównie małe przedsiębiorstwa (zatrudniające od 1 do 9 osób), prowadzone przez osobę fizyczną (87,5% badanych). Okres przebywania firmy na rynku jest dość mocno zróżnicowany, najstarsze przedsiębiorstwo założone zostało w roku 1999, natomiast najmłodsze w 2014. Średnia długość funkcjonowania przedsiębiorstwa, które wzięło udział w badaniu wynosi 6,5 roku.

ZAŁĄCZNIK NR 2

**RAPORT Z DELIMITACJI
OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH
MIASTA CZERSK**

CZERSK, 2015 r.

Strona **77** z **144**

1. Wstęp

Na mocy, złożonej przez Burmistrza Czerska, *Deklaracji przystąpienia do procesu przygotowań zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych składanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020*, Gmina Czersk przystąpiła do pierwszego etapu prac, polegającego na wyborze obszarów wymagających wsparcia, które objęte zostaną Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Czersk, oraz wskazane zostaną do objęcia zintegrowanym projektem rewitalizacyjnym ubiegającym się o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

Niniejszy raport z delimitacji obszarów zdegradowanych miasta Czersk, wymagających wsparcia, przygotowany został w oparciu o przyjęte w dniu 1 lipca 2014 roku przez Zarząd Województwa Pomorskiego *Założenia do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020*.

Delimitacja umożliwia poznanie zjawisk i procesów zachodzących wewnątrz miasta, dzięki czemu pozwala na precyzyjne zaplanowanie skutecznych procesów rozwojowych. Zadaniem tego etapu jest dostarczenie odpowiedzi na pytanie: *na których obszarach miasta powinna zostać przeprowadzona rewitalizacja?* Strategiczne programowanie rozwoju miast musi być opierane na analizach zróżnicowania zjawisk i procesów wewnątrzmijskich. Efektywne planowanie rewitalizacji, która obejmuje tylko wybrane, szczególnie zdegradowane tereny miasta – bez szczegółowej analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego – jest bardzo trudne. Procesy rewitalizacji muszą być określane przy założeniu precyzyjnego skoncentrowania na najbardziej zdegradowanych obszarach. Program rewitalizacji musi wskazywać obszary w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i gdzie koncentracja problemów jest największa.

Proces delimitacji poprzedzony został zbieraniem i gromadzeniem danych z zakresu demografii, rynku pracy, polityki społecznej, bezpieczeństwa, działalności gospodarczej, aktywności społecznej, i innych niezbędnych do wyznaczenia wartości wskaźników w podsystemach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Identyfikacja obszarów

kryzysowych została przeprowadzona na podstawie wyników wewnątrzmięskiej analizy zróżnicowania zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

2. Metodologia delimitacji obszarów zdegradowanych

Pierwszym etapem prac zmierzających do wyznaczenia obszarów kryzysowych było dokonanie podziału miasta Czersk na jednostki urbanistyczne. Za jednostki przyjęto stosunkowo nieduże obszary miasta Czersk, jednorodne pod względem funkcjonalnym, względnie homogeniczne pod względem morfologicznym i społecznym.

Dla wyznaczonych jednostek zebrano dane niezbędne do wyznaczenia wartości wskaźników obligatoryjnych określonych *Założeniami do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020*. Zgromadzono także dane do określenia wartości wskaźników fakultatywnych. Dane pozyskano z takich instytucji jak: Urząd Miejski w Czersku, Komisariat Policji w Czersku, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czersku. Dla pozyskania informacji, w zakresie których, żadna instytucja nie prowadzi statystyki publicznej, przeprowadzono badanie terenowe (inventaryzację). W procesie gromadzenia danych na potrzeby delimitacji obszarów kryzysowych w mieście Czersk pozyskano informacje na temat:

- liczby ludności (stan na 31.12.2012 r.);
- liczby osób w wieku produkcyjnym (stan na 31.12.2012 r.);
- liczby osób w wieku poprodukcyjnym (stan na 31.12.2012 r.);
- liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2012 r.);
- ogólnej liczby budynków (2011 r.);
- ogólnej liczby budynków mieszkalnych (2011 r.);
- liczby budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem (2011 r.);
- łącznej powierzchni użytkowej mieszkań w m² (2011 r.);
- przeciętnej powierzchni użytkowej lokalu na osobę (2011 r.);

- średniego wyniku egzaminu gimnazjalnego - średniej liczby uzyskanych punktów (2012 r.);
- liczby fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych (stan na 31.12.2012 r.);
- wysokości dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości (2012 r.);
- liczby budynków wymagających remontu (stan z 2011 r.);
- liczby budynków generujących niskie emisje (stan z 2011 r.);
- liczby obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji (stan z 2011 r.);
- liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (w 2012 r.);
- ilości rodzin, którym udzielono zasiłku (w 2012 r.);
- łącznej sumy wypłaconych zasiłków pomocy rodzinie (w 2012 r.);
- ogólnej liczby bezrobotnych (stan na 20.02.2015 r. oraz na 31.12.2012 r.);
- liczby osób długotrwale bezrobotnych (stan na 20.02.2015 r. oraz na 31.12.2012 r.);
- liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (stan na 20.02.2015 r. oraz na 31.12.2012 r.);
- liczby przestępstw stwierdzonych ogółem (w 2012 r.);
- liczby przestępstw przeciwko opiece i rodzinie (w 2012 r.);
- liczby czynów karalnych nieletnich (w 2012 r.).

Wszystkie wskazane powyżej dane uzyskano dla wyznaczonych wcześniej jednostek urbanistycznych.

Pozyskane dane pozwoliły na wyznaczenie wartości wskaźników (zgodnie z katalogiem zaproponowanym w *Założeniach do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*):

- obligatoryjnych:
  - ✓ w ramach kryterium społecznego:
    - wskaźnik 1 - liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności;
    - wskaźnik 2 - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;

- wskaźnik 3 - liczba przestępstw na 1 tys. ludności;
- wskaźnik 4 - liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności;
- ✓ w ramach kryterium gospodarczego:
  - wskaźnik 5 - odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;
  - wskaźnik 6 - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób;
  - wskaźnik 7 - odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- ✓ w ramach kryterium przestrzennego:
  - wskaźnik 8 - udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie;
  - wskaźnik 9 - przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m²);
- fakultatywnych:
  - ✓ w ramach kryterium społecznego:
    - wskaźnik 10 - wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę;
    - wskaźnik 11 - średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów;
    - wskaźnik 12 - czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności;
    - wskaźnik 13 - liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności;
  - ✓ w ramach kryterium gospodarczego:
    - wskaźnik 14 - wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca;
  - ✓ w ramach kryterium przestrzennego:
    - wskaźnik 15 - udział procentowy budynków generujących niskie emisje;
    - wskaźnik 16 - udział procentowy budynków wymagających remontu;

- wskaźnik 17 – udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków.

W kolejnym kroku dokonano analizy porównawczej wartości otrzymanych wskaźników dla poszczególnych jednostek urbanistycznych z wartościami referencyjnymi dla województwa pomorskiego (w przypadku wskaźników obligatoryjnych) lub średnimi wartościami dla całego miasta Czersk (w przypadku wskaźników fakultatywnych). Sytuację kryzysową w ramach danej jednostki urbanistycznej w zakresie poszczególnych wskaźników, stwierdzano w przypadku, gdy wskaźnik dla jednostki przybrał wartość mniej korzystną niż, odpowiednio, wartość referencyjna dla województwa pomorskiego, lub średnia dla miasta Czersk.

Zasadność zakwalifikowania jednostki urbanistycznej do obszaru zdegradowanego, który ma zostać poddany rewitalizacji, zgodnie z wytycznymi, potwierdzona zostaje w przypadku, gdy sytuacja w jednostce we wszystkich trzech analizowanych podsystemach (społecznym, gospodarczym i przestrzennym) jest gorsza niż wyznaczona średnia dla miasta lub województwa.

3. Podział miasta Czersk na jednostki urbanistyczne

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych w mieście Czersk, czyli takich obszarów w ramach których sytuacja w podsystemach gospodarczym, społecznym i przestrzennym jest gorsza niż na terenie całego miasta oraz na terenie województwa, dokonano podziału miasta na jednostki urbanistyczne, dla których, w późniejszym etapie, wyznaczono wartości wskaźników wymienionych w poprzednim punkcie niniejszego opracowania. Jednostki urbanistyczne wyznaczono tak, aby łączyły w sobie trzy najważniejsze cechy terenów miejskich: funkcję terenu, fizjonomię (jego budowę przestrzenną i charakter zabudowy) oraz intensywność użytkowania (poziomą i pionową). W celu zbudowania jak najbardziej intuicyjnego i naturalnego podziału, w procesie wyznaczania granic jednostek urbanistycznych wykorzystano różnego rodzaju źródła informacji przestrzennych. Sugerowano się m.in.: podziałem miasta Czersk na jednostki GUS (obwody spisowe i obręby statystyczne), dostępnymi mapami miasta, analizą struktury tkanki miejskiej, itp. W oparciu o tak przyjętą metodologię wyznaczono 11 jednostek urbanistycznych. Jednostki oznaczono kolejnymi literami alfabetu od A do K. Zasięg terytorialny poszczególnych jednostek wraz z określeniem liczby mieszkańców oraz udziału w ogólnej liczebności miasta prezentuje Tabela 17. Granice jednostek urbanistycznych przedstawia także materiał graficzny (Rysunek 1).

Tabela 17 Zasięg wyodrębnionych jednostek urbanistycznych w mieście Czersk wraz z danymi na temat liczby ludności (według stanu na 31.12.2012 r.)

Jednostka	Ulice wchodzące w skład jednostki	Wiodąca funkcja jednostki/typ zabudowy/główne obiekty, instytucje	Liczba ludności	Udział % w ogólnej liczbie mieszkańców miasta
A	1000-lecia, 21 lutego (część), Batorego, Blacharska, Browarowa, dr Zielińskiego, Dworcowa, Klonowa, Kościuszki, Królowej Jadwigi (część), Lipowa (część), Józefa Ostrowskiego, Piaskowa, Pocztowa, Rynkowa, Rzemieślnicza, Starogardzka (część), Szkolna, Targowa	f. handlowo – usługowo – administracyjno – rekreacyjno – kulturalna (obszar centrum miasta, na którym zlokalizowana jest większość punktów handlowo – usługowych, Ośrodek Kultury, siedziba władz gminy Czersk; Zespół Szkół im. Jana Pawła II, Komisariat Policji, kościół parafialny, obiekty sportowe i rekreacyjne, Ośrodek Zdrowia Medicus - niepubliczny), Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czersku	1 735	17,78
B	60-lecia, Bohaterów Września, Henryka Sienkiewicza, Jana Karnowskiego, Ludwika Zabrockiego, Łąkowa, Łosińska, Łukowska, Myśliwska, Władysława Reymonta	f. mieszkaniowo – usługowa (domki jednorodzinne, tereny zielone, ogródki)	736	7,54
C	Brzozowa, Budowlana, Bukowa, Chojnicka, Dębowa, Jodłowa, Kosobudzka (część), Kwiatowa, Leśna, Modrzewiowa, Ogrodowa, Pogodna, Polna, Słoneczna, Sosnowa, Wierzbowa	f. mieszkaniowo – handlowa (domy mieszkalne, kamienice, bloki, Galeria Lipowa, Przedszkole Samorządowe Nr 2)	928	9,51
D	Cisowa, Czesława Miłosza, Jarzębinowa, Marii Konopnickiej, Wrzosowa, Zielona	f. mieszkaniowa (domki jednorodzinne z ogródkami, tereny zielone)	116	1,19

RAPORT Z DELIMITACJI OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH MIASTA CZERSK

E	Kamienna, Konstantego Klina, Krótka, Łubianka, Mleczarska, Przemysłowa, Spokojna, Towarowa, Wielewska	f. mieszkaniowo – usługowa (domki jednorodzinne)	555	5,69
F	Dąbrowskiego, gen. Józefa Hallera, gen. Maczka, gen. Sikorskiego, gen. Władysława Andersa, Kolejowa, Kosobudzka (część), Królowej Jadwigi (część), Lipowa (część), Matejki, Przytorowa, Transportowców, Wojska Polskiego	f. mieszkaniowo – handlowo – usługowa (dworzec PKP, PKS, baraki mieszkalne, domki jednorodzinne, bloki, punkty handlowo – usługowe, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Przedszkole Samorządowe Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 1, Zespół Szkół Specjalnych, Biblioteka Publiczna, cmentarz parafialny, Urząd Pocztowy, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)	1 846	18,92
G	Cmentarna, Kaszubska, kpt. Szczepańskiego, Kręta, Królowej Jadwigi (część), Piotra Ferensa, Pomorska, por. Kalinowskiego, Wicka Rogali, Zbożowa	f. mieszkalno – usługowa (domki jednorodzinne, kamienice, tereny zielone, Spółdzielnia „Równość” Czersk, lecznica weterynaryjna)	380	3,90
H	Cicha, gen. Bema, Morelowa, Okrężna, Orzechowa, Podgórna, Słowackiego, Sportowa, Starogardzka (część), Świerkowa (część), Wincentego Pola	f. mieszkaniowo – usługowa (domki jednorodzinne z ogródkami)	883	9,05
I	Augustyna Szpręgi, Czereśniowa, Derdowskiego, Kasztanowa, ks. płk. Wryczy, Leszczynowa, Ottona Sabiniarza, Partyzantów, Piaskowa (część), Starogardzka (część), Świerkowa (część), Wiśniowa, Zacisze	f. mieszkaniowo – usługowa (domki jednorodzinne z ogródkami, siedziba OSP Czersk)	929	9,52
J	21 lutego (część), Adama Mickiewicza, Boczna, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego,	f. mieszkaniowo – usługowo - handlowa (domki jednorodzinne, hurtownia materiałów budowlanych)	1 243	12,74

	Czerwonych Maków, Gajowa, Jana Kilińskiego, Kazimierza Odnowiciela, Kazimierza Sprawiedliwego, Kazimierza Wielkiego, Malinowa, Mieszka I, Parkowa, Podleśna, Przemysła II, Starego Urzędu, Tucholska (część), Władysława Łokietka, Wyzwolenia			
K	Agrestowa, Długa, Floriana Ceynowy, Jagodowa, Jeżynowa, Kazimierza Jasnocha, Porzeczkowa, Poziomkowa, Truskawkowa, Tucholska (część)	f. mieszkaniowa (domki jednorodzinne)	405	4,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Czersku

Rysunek 1 Podział miasta Czersk na jednostki urbanistyczne

Źródło: Opracowanie własne

4. Prezentacja danych wykorzystanych w celu wyznaczenia wartości wskaźników obligatoryjnych i fakultatywnych

W celu wyznaczenia wartości wskaźników obligatoryjnych dla poszczególnych jednostek urbanistycznych zebrano dane na temat (w nawiasach podano źródło pozyskania danych):

- liczby ludności (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby ludności korzystających z zasiłków pomocy społecznej, tj. liczby osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej (Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czersku);
- liczby długotrwale bezrobotnych, tj. liczby osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy (Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach);
- liczby osób w wieku produkcyjnym, tj. mężczyzn w wieku 18-64 lat, kobiet w wieku 18-59 lat (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby przestępstw stwierdzonych ogółem (Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach);
- liczby przestępstw przeciwko opiece i rodzinie, tj. liczby czynów zabronionych, mających uregulowanie w rozdziale XXVI k.k., obejmujących: bigamię, znęcanie się, rozpijanie małoletniego, uchylenie się od alimentacji, porzucenie małoletniego albo osoby nieporadnej, uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego albo osoby nieporadnej -art. 206 – 2011 k.k. (Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach);
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym tj, mężczyzn w wieku 65 lat i więcej, kobiet w wieku 60 lat i więcej (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby bezrobotnych (Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach);
- liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach);
- liczby budynków mieszkalnych (Urząd Miejski w Czersku);

- liczby budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 (Urząd Miejski w Czersku);
- powierzchni użytkowej mieszkań (Urząd Miejski w Czersku).

Z uwagi na fakt, iż w "Założeniach do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020" zaprezentowano wartości referencyjne wskaźników dla lat 2012 (podsystem społeczny i gospodarczy) oraz 2011 (podsystem przestrzenny), dla zachowania rzetelności dokonywanych porównań i oceny sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach przeprowadzanej analizy wskaźnikowej, dane zebrano odpowiednio dla lat 2012 (wskaźniki w podsystemach społecznym i gospodarczym) oraz 2011 (wskaźniki w podsystemie przestrzennym). Wyjątkiem są jedynie dane na temat ogólnej liczby bezrobotnych, liczby osób długotrwale bezrobotnych oraz liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Dane te pozyskano według stanu na dzień 20.02.2015 r. z uwagi na fakt, iż Powiatowy Urząd Pracy nie dysponuje systemem, który umożliwiłby generowanie tak szczegółowych raportów (dla jednostek urbanistycznych, ulic lub punktów adresowych) zawierających historyczne dane. W oparciu o powyższe dane oraz pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach dane zbiorcze na temat liczby osób bezrobotnych, liczby osób długotrwale bezrobotnych oraz liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w całym mieście Czersk według stanu na dzień 31.12.2012, dokonano statystycznego przeliczenia liczby osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym dla poszczególnych jednostek urbanistycznych na dzień 31.12.2012 r.

Wyżej wskazane dane dla poszczególnych jednostek urbanistycznych przedstawia Tabela 18.

W celu wyznaczenia wartości wskaźników fakultatywnych, dla poszczególnych jednostek urbanistycznych zebrano dane na temat (w nawiasach podano źródło pozyskania danych):

- łącznej sumy wypłaconych zasiłków pomocy rodzinie (Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czersku);
- ilości rodzin, którym udzielono zasiłku (Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czersku);

- średniego wyniku egzaminu gimnazjalnego - średniej liczby uzyskanych punktów (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby czynów karalnych nieletnich (Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach);
- łącznej liczby ludności (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (Urząd Miejski w Czersku);
- wysokości dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości (Urząd Miejski w Czersku);
- ogólnej liczby budynków (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby budynków generujących niskie emisje (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby budynków wymagających remontu (Urząd Miejski w Czersku);
- liczby obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji (Urząd Miejski w Czersku).

Dla zachowania spójności przeprowadzanej analizy wskaźnikowej, z uwagi na fakt, iż wskaźniki obligatoryjne badano dla lat 2012 i 2011, dane do wyznaczenia wartości wskaźników fakultatywnych zebrano dla analogicznych okresów.

Tabela 18 Dane wyjściowe do obliczenia wskaźników obligatoryjnych w podziale na jednostki urbanistyczne

Jednostka urbanistyczna	Liczba ludności (stan na 31.12.2012)	Liczba osób korzystających z zaszków pomocy społecznej (w 2012 r.)	Liczba osób długotrwale bezrobotnych (stan na 31.12.2012 r.)	Liczba osób w wieku produkcyjnym (stan na 31.12.2012 r.)	Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem (w 2012 r.)	Liczba przestępstw przeciwko opiece i rodzinie (w 2012 r.)	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (stan na 31.12.2012 r.)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2012 r.)	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (stan na 31.12.2012 r.)	Ogólna liczba bezrobotnych (stan na 31.12.2012 r.)	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 (2011 r.)	Ogólna liczba budynków mieszkalnych (2011 r.)	Łączna powierzchnia ² użytkowa mieszkań (2011 r.)
A	1735	267	94	1123	31	0	296	61	42	166	135	271	36 058,96
B	736	101	22	478	3	0	78	46	5	46	76	144	14 265,86
C	928	150	44	609	2	0	110	54	12	81	56	182	22 137,12
D	116	9	6	83	8	1	15	6	0	9	7	17	1 894,04
E	555	41	16	359	2	0	84	18	7	37	53	128	12 789,98
F	1846	249	80	1201	18	2	326	51	32	144	44	165	25 894,02
G	380	46	17	242	3	0	50	15	8	31	22	83	9 265,64
H	883	85	32	570	12	1	125	47	8	61	75	169	21 586,33
I	929	119	45	625	11	1	120	40	15	90	58	181	21 988,91
J	1243	250	56	790	10	1	159	49	32	112	128	206	23 161,76
K	405	87	26	254	5	1	58	16	18	48	25	66	5 922,64
RAZEM	9 756	1 404	438	6 334	105	7	1 421	403	179	825	679	1 612	194 965,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Tabela 19 Dane wyjściowe do obliczenia wskaźników fakultatywnych w podziale na jednostki urbanistyczne

Jednostka urbanistyczna	Łączna suma wypłaconych zasiłków pomocy rodzinie (w 2012 r.)	Ilość rodzin, którym udzielono zasiłku (w 2012 r.)	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów (w 2012 r.)	Liczba czynów karalnych nieletnich (w 2012 r.)	Liczba ludności (stan na 31.12.2012 r.)	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (stan na 31.12.2012 r.)	Wysokość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości (2012 r.)	Ogólna liczba budynków (2011 r.)	Liczba budynków generujących niskie emisje (2011 r.)	Liczba budynków wymagających remontu (2011 r.)	Liczba obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji (2011 r.)
A	155 612,97	98	46,15	0	1735	11	1 476 994,79	443	348	155	48
B	37 380,90	26	39,25	0	736	0	46 735,58	226	181	92	0
C	61 810,30	45	56,19	0	928	0	176 581,28	290	233	109	6
D	974,50	3	40,75	0	116	0	124 211,79	27	21	10	0
E	18 105,10	12	57,95	0	555	0	70 266,57	194	155	77	0
F	118 299,60	79	49,37	1	1846	2	67 994,53	304	247	116	18
G	15 385,80	15	39,98	1	380	1	24 809,95	150	120	60	1
H	22 556,80	27	53,62	0	883	0	63 113,50	272	219	73	0
I	56 113,43	39	58,69	0	929	0	60 805,19	279	224	83	2
J	116 182,60	74	48,34	0	1243	1	232 499,06	324	259	72	1
K	48 600,40	25	37,91	2	405	0	57 289,94	103	82	14	0
RAZEM	651 022,40	443	52,11	4	9 756	15	2 401 302,18	2 612	2 089	861	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

5. Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w podsystemie społecznym

Oceny sytuacji w ramach podsystemu społecznego dokonano za pomocą wskaźników:

- obligatoryjnych:
  - wskaźnik 1 - liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności;
  - wskaźnik 2 - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;
  - wskaźnik 3 - liczba przestępstw na 1 tys. ludności;
  - wskaźnik 4 - liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności;
- fakultatywnych;
  - wskaźnik 10 - wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę;
  - wskaźnik 11 - średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów;
  - wskaźnik 12 - czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności;
  - wskaźnik 13 - liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności.

Wskaźnik 1 obrazuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności. Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego przyjęta do oceny sytuacji w jednostkach urbanistycznych wynosi 52,9. Średnia dla miasta Czersk to 143,9. Wszystkie jednostki urbanistyczne charakteryzują się gorszą sytuacją w ramach wskaźnika 1 niż województwo pomorskie. Wartości wskaźnika dla poszczególnych jednostek zamykają się w przedziale od 73,9 (E) do 214,8 (K).

Sytuację kryzysową we wszystkich jednostkach urbanistycznych w Czersku stwierdzono także w przypadku analizy wskaźnika 2 – udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego wynosi bowiem 2,4, natomiast dla jednostek urbanistycznych w Czersku wskaźnik przyjmuje wartości od 4,5 do 10,2.

Średnia wartość wskaźnika 3 – liczba przestępstw na 1 tys. ludności dla miasta Czersk (10,8) jest dużo niższa niż wartość referencyjna dla województwa pomorskiego (27,7), co

sprawa, że sytuację kryzysową w oparciu o ten wskaźnik zdiagnozowano jedynie w ramach jednej jednostki urbanistycznej D (69 przestępstw na 1 tys. ludności).

Nieco inaczej sytuacja wygląda w przypadku przestępstw przeciwko opiece i rodzinie. W Czersku w 2012 r. na 10 tys. osób przypadało 7,2 takich przestępstw, podczas gdy w województwie pomorskim 6,3. Wyższą wartością wskaźnika 4 od wartości referencyjnej charakteryzują się jednostki D (86,2), F (10,8), H (11,3), I (10,8), J (8,0), K (24,7).

Wskaźnik 4 potwierdza zatem trudną sytuację w ramach 6 z 11 badanych jednostek urbanistycznych.

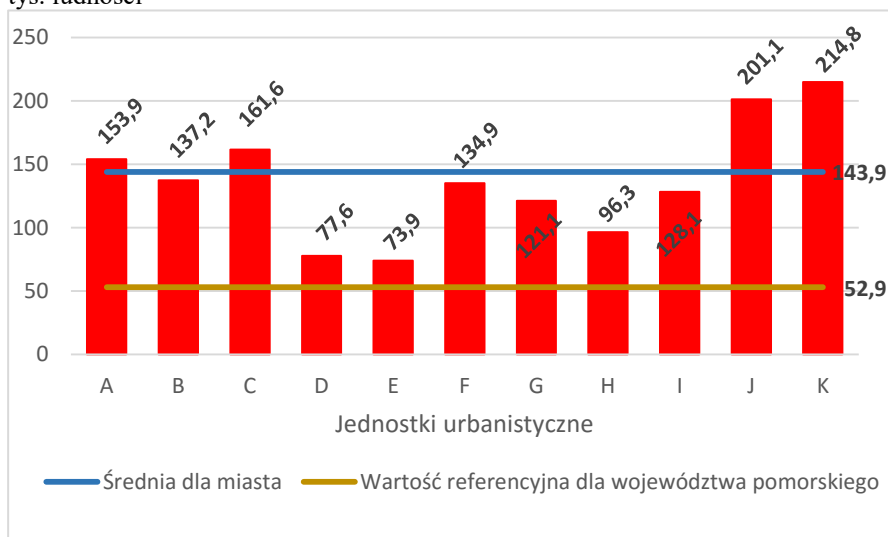
Ocenę sytuacji w jednostkach urbanistycznych w Czersku w ramach podsystemu społecznego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne prezentuje Tabela 20 oraz materiał graficzny (Rysunek 2, Rysunek 3, Rysunek 4, Rysunek 5, Rysunek 6, Rysunek 7, Rysunek 8, Rysunek 9).

Tabela 20 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu społecznego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne

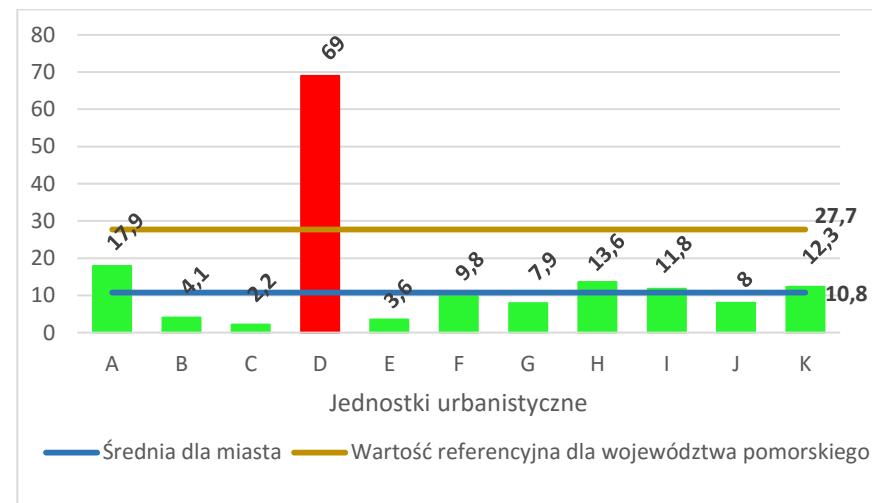
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik 1 – Liczba osób korzystających z zasieków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Wskaźnik 1 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 1 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 1 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 2 – Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Wskaźnik 2 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 2 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 2 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 3 – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Wskaźnik 3 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 3 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 3 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 4 – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Wskaźnik 4 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 4 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 4 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
A	153,9	143,9	52,9	TAK	8,4	6,9	2,4	TAK	17,9	10,8	27,7	NIE	0	7,2	6,3	NIE
B	137,2	143,9	52,9	TAK	4,6	6,9	2,4	TAK	4,1	10,8	27,7	NIE	0	7,2	6,3	NIE
C	161,6	143,9	52,9	TAK	7,2	6,9	2,4	TAK	2,2	10,8	27,7	NIE	0	7,2	6,3	NIE
D	77,6	143,9	52,9	TAK	7,2	6,9	2,4	TAK	69	10,8	27,7	TAK	86,2	7,2	6,3	TAK
E	73,9	143,9	52,9	TAK	4,5	6,9	2,4	TAK	3,6	10,8	27,7	NIE	0	7,2	6,3	NIE
F	134,9	143,9	52,9	TAK	6,7	6,9	2,4	TAK	9,8	10,8	27,7	NIE	10,8	7,2	6,3	TAK
G	121,1	143,9	52,9	TAK	7	6,9	2,4	TAK	7,9	10,8	27,7	NIE	0	7,2	6,3	NIE
H	96,3	143,9	52,9	TAK	5,6	6,9	2,4	TAK	13,6	10,8	27,7	NIE	11,3	7,2	6,3	TAK
I	128,1	143,9	52,9	TAK	7,2	6,9	2,4	TAK	11,8	10,8	27,7	NIE	10,8	7,2	6,3	TAK
J	201,1	143,9	52,9	TAK	7,1	6,9	2,4	TAK	8	10,8	27,7	NIE	8	7,2	6,3	TAK
K	214,8	143,9	52,9	TAK	10,2	6,9	2,4	TAK	12,3	10,8	27,7	NIE	24,7	7,2	6,3	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

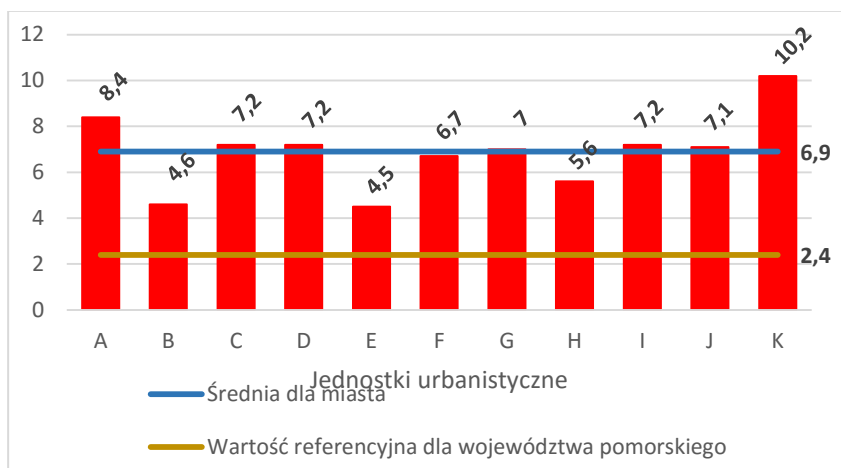
Rysunek 2 Wskaźnik 1 – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności

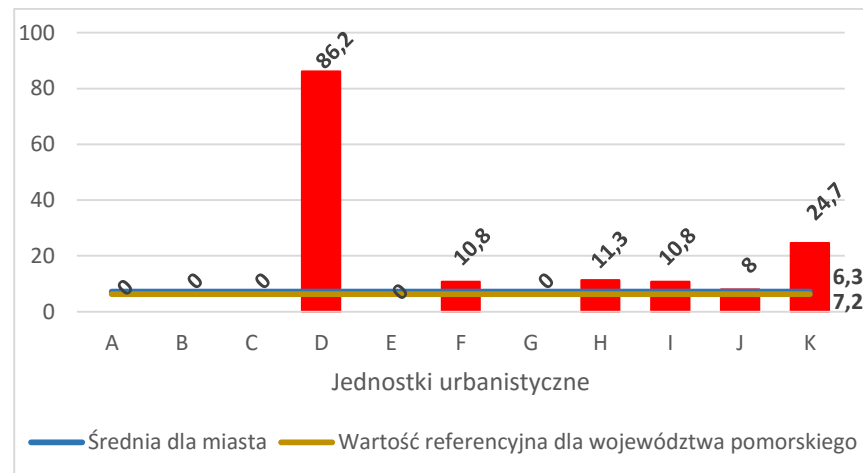
Rysunek 4 Wskaźnik 3 – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności

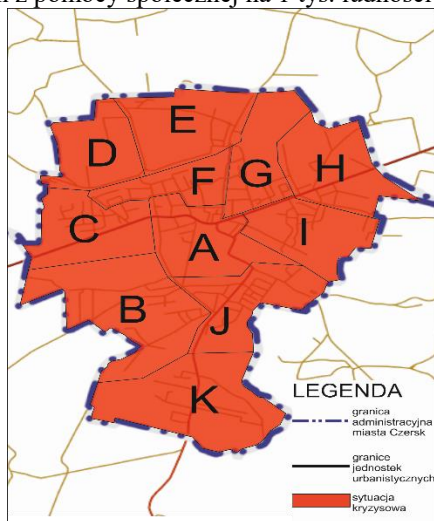
Rysunek 3 Wskaźnik 2 – Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

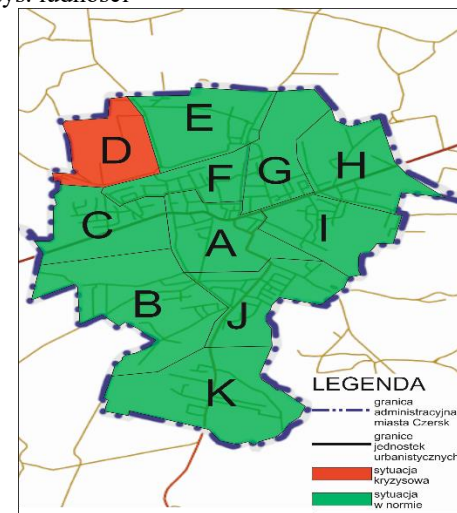
Rysunek 5 Wskaźnik 4 – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności

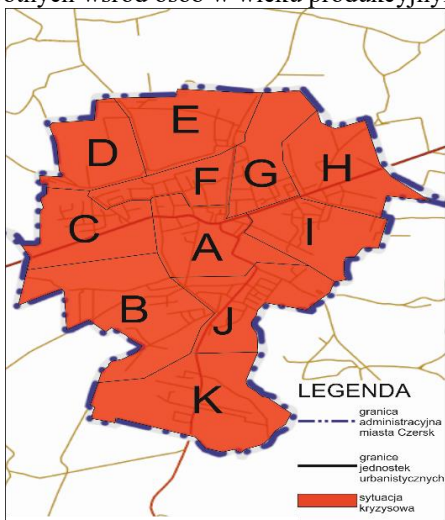
Rysunek 6 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 1 – liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności

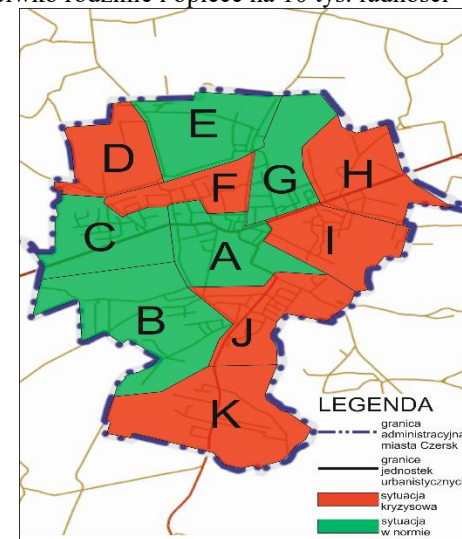
Rysunek 8 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 3 – liczba przestępstw na 1 tys. ludności

Rysunek 7 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 2 – udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

Rysunek 9 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 4 – liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności

Ocenę sytuacji w mieście Czersk w ramach podsystemu społecznego uzupełniono o analizę w oparciu o wskaźniki fakultatywne (Tabela 21).

Pierwszym spośród badanych wskaźników fakultatywnych jest wskaźnik 10 – wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę. W 2012 roku w Czersku zasiłku udzielono 443 rodzinom na łączną kwotę 651 022,40 zł, co daje średnią wartość udzielonego zasiłku na poziomie 1 469,58 zł. Kryzysową sytuację w ramach jednostki urbanistycznej w ramach badanego wskaźnika 10 stwierdzono wówczas, gdy średnia wartość wypłaconego zasiłku w przeliczeniu na rodzinę przewyższała wskazaną wyżej średnią wartość dla całego miasta. Stan taki zdiagnozowano w 5 jednostkach: A, E, F, J oraz K. Najtrudniejsza sytuacja dostrzegalna jest w jednostce K, gdzie zasiłków udzielono 25 rodzinom na łączną kwotę 48 600,40 zł, co daje wartość wskaźnika 10 na poziomie 1 944,02 zł. Jednostka J to 1 570,04 zł wypłaconego zasiłku w przeliczeniu na rodzinę, A – 1 587,89 zł, E – 1 508,76 zł, F – 1 497,46 zł. Najlepsza sytuacja dostrzegalna jest w ramach jednostki D gdzie na jedną rodzinę objętą wsparciem przypada 324,83 zł zasiłku.

W Czersku w 2012 roku średni wynik egzaminu gimnazjalnego wyniósł 52,11 pkt. Niższą średnią ilość punktów uzyskali uczniowie zamieszkujący jednostki A (46,15 pkt.), B (39,25 pkt.), F (49,37 pkt.), G (39,98 pkt.), J (48,34 pkt.) oraz K (37,91 pkt.). W jednostkach tych stwierdzono zatem sytuację kryzysową w ramach wskaźnika 11.

Jak wynika z danych Komendy Powiatowej Policji w Chojnicach w 2012 roku osoby nieletnie popełniły jedynie 4 czyny karalne. Średnia wartość wskaźnika 12 – czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności - dla miasta Czersk wynosi 0,4. W trzech jednostkach urbanistycznych wskaźnik przybiera wyższe wartości. Są to jednostki: K (4,9), G (2,6), F (0,5).

W 2012 roku w Czersku działało 15 fundacji, stowarzyszeń i organizacji pożytku publicznego, co w przeliczeniu na 1 tys. ludności daje średnią wartość wskaźnika 13 dla miasta na poziomie 1,5. Sytuację kryzysową w ramach tego wskaźnika obrazuje wartość niższa niż średnia dla miasta. Stan taki dostrzegalny jest w 9 spośród 11 badanych jednostek. Dobrą sytuację zanotowano jedynie w jednostkach A oraz G.

Sytuację w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w oparciu o fakultatywne wskaźniki w ramach podsystemu społecznego zobrazowano na materiałach graficznych

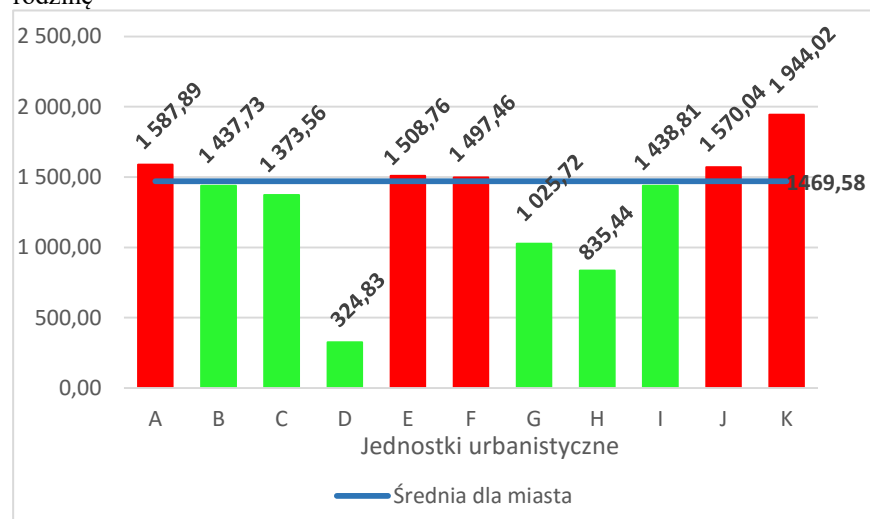
(Rysunek 10, Rysunek 11, Rysunek 12, Rysunek 13, Rysunek 14, Rysunek 15, Rysunek 16, Rysunek 17).

Tabela 21 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu społecznego w oparciu o wskaźniki fakultatywne

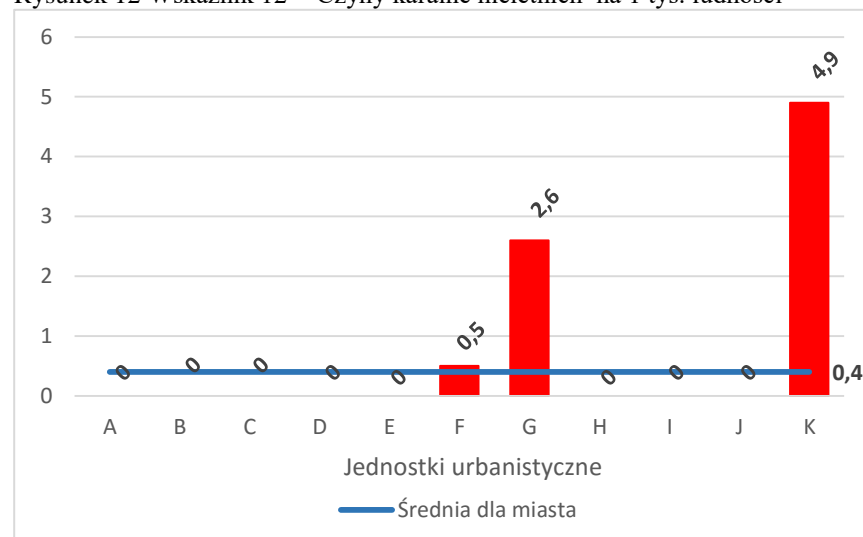
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik 10 – Wielkość zaszków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	Wskaźnik 10 – Średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 10 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 11 – Średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów	Wskaźnik 11 – Średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 11 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 12 – Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności	Wskaźnik 12 – średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 12 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 13 – Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności	Wskaźnik 13 – Średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 13 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
A	1 587,89	1469,58	TAK	46,15	52,11	TAK	0	0,4	NIE	6,3	1,5	NIE
B	1 437,73	1469,58	NIE	39,25	52,11	TAK	0	0,4	NIE	0	1,5	TAK
C	1 373,56	1469,58	NIE	56,19	52,11	NIE	0	0,4	NIE	0	1,5	TAK
D	324,83	1469,58	NIE	40,75	52,11	TAK	0	0,4	NIE	0	1,5	TAK
E	1 508,76	1469,58	TAK	57,95	52,11	NIE	0	0,4	NIE	0	1,5	TAK
F	1 497,46	1469,58	TAK	49,37	52,11	TAK	0,5	0,4	TAK	1,1	1,5	TAK
G	1 025,72	1469,58	NIE	39,98	52,11	TAK	2,6	0,4	TAK	2,6	1,5	NIE
H	835,44	1469,58	NIE	53,62	52,11	NIE	0	0,4	NIE	0	1,5	TAK
I	1 438,81	1469,58	NIE	58,69	52,11	NIE	0	0,4	NIE	0	1,5	TAK
J	1 570,04	1469,58	TAK	48,34	52,11	TAK	0	0,4	NIE	0,8	1,5	TAK
K	1 944,02	1469,58	TAK	37,91	52,11	TAK	4,9	0,4	TAK	0	1,5	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

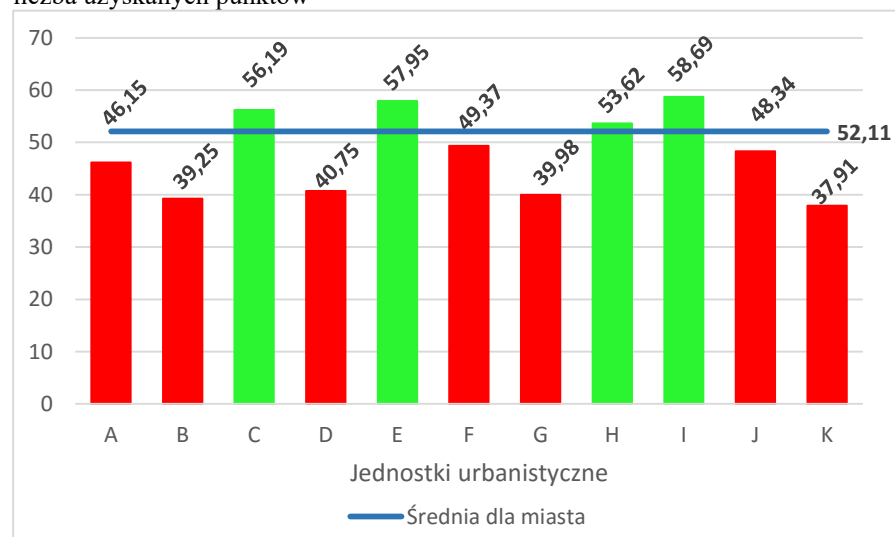
Rysunek 10 Wskaźnik 10 – Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę

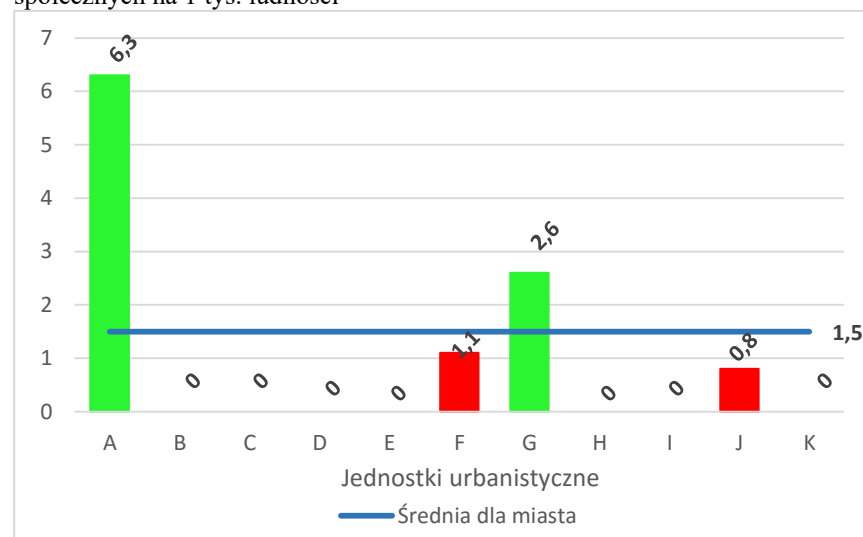
Rysunek 12 Wskaźnik 12 - Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności

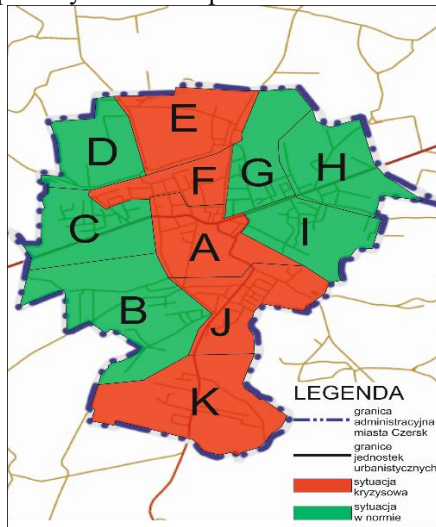
Rysunek 11 Wskaźnik 11 – Średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów

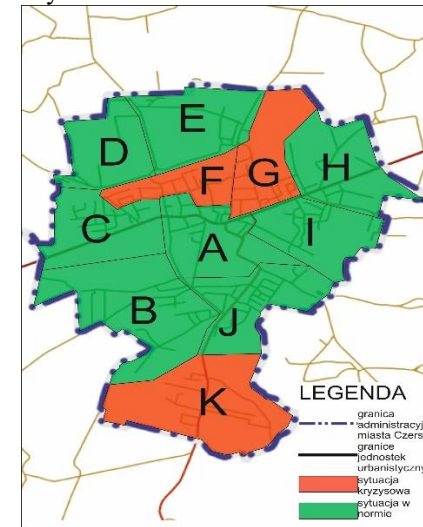
Rysunek 13 Wskaźnik 13 – Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności

Rysunek 14 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 10 – wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę

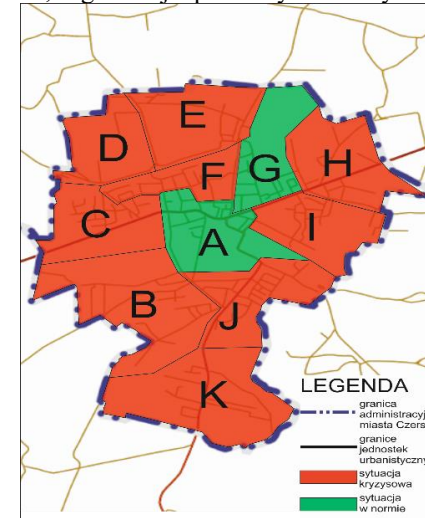
Rysunek 16 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 12 – czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności

Rysunek 15 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 11 – średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów

Rysunek 17 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 13 – liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności

6. Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w podsystemie gospodarczym

W ramach podsystemu gospodarczego badaniu poddano sytuację w mieście w ramach poszczególnych jednostek urbanistycznych w oparciu o wskaźniki:

- obligatoryjne:
  - wskaźnik 5 - odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;
  - wskaźnik 6 - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób;
  - wskaźnik 7 - odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- fakultatywne:
  - wskaźnik 14 - wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Według stanu na dzień 31.12.2012 r. Czersk zamieszkiwało 9 756 osób. Grupa osób w wieku poprodukcyjnym, obejmująca kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn 65-letnich i starszych, liczyła 1 421 osób, co stanowiło 14,6% ogólnej liczby ludności. Wartość referencyjna wskaźnika 5 – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności – dla województwa pomorskiego wynosi 16,4%, co pokazuje, że sytuacja w Czersku w tej materii jest lepsza niż w województwie. Analizując jednak zróżnicowanie wartości wskaźnika w poszczególnych jednostkach urbanistycznych dostrzec należy, iż dwie spośród nich odznaczają się sytuacją kryzysową. Są to jednostki F oraz A. W pierwszej wartość analizowanego wskaźnika wynosi 17,7% i jest wyższa o 1,3% od wartości referencyjnej dla województwa pomorskiego oraz o 3,1% od średniej dla miasta Czersk. W drugiej natomiast wskaźnik przybiera wartość 17,1% czyli 0,7% wyższą od wartości referencyjnej i o 2,5% wyższą od średniej dla miasta.

W Czersku według stanu na dzień 31.12.2012 r. działały 403 podmioty gospodarcze, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców, daje wartość wskaźnika 6 - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób - na poziomie 4,1. Średnia dla województwa pomorskiego w 2012 roku była dużo wyższa - 11,6. Wszystkie badane jednostki urbanistyczne w Czersku odznaczają się niższą wartością wskaźnika niż wartość referencyjna. Dlatego też w oparciu o ten wskaźnik obligatoryjny, na całym obszarze miasta

można stwierdzić sytuację kryzysową. Dodatkowo, w jednostkach A, E, F, G, J oraz K funkcjonowało mniej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób niż średnio w całym mieście.

W 2012 roku w województwie pomorskim odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 28,3. W oparciu o posiadane dane, sytuację kryzysową stwierdzono w ramach jednostek urbanistycznych J oraz K, dla których wskaźnik przybiera wyższe wartości niż średnia dla województwa (28,3).

Według stanu na dzień 31.12.2012 r. 21,7% spośród ogólnej liczby osób pozostających bez pracy w Czersku, stanowiły te z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Wskaźnik 7 przybiera wyższe wartości od średniej dla miasta w jednostkach urbanistycznych A (25,3), F (22,2), G (25,8), J (28,6) oraz K (37,5).

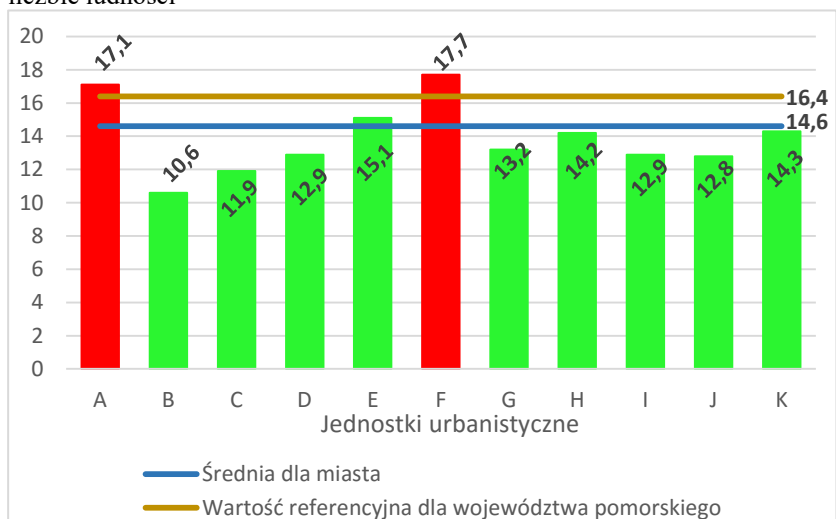
Wyniki oceny sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w Czersku w oparciu o wskaźniki obligatoryjne w ramach podsystemu gospodarczego przedstawia Tabela 22 oraz materiał graficzny (Rysunek 18, Rysunek 19, Rysunek 20, Rysunek 21, Rysunek 22, Rysunek 23).

Tabela 22 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu gospodarczego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne

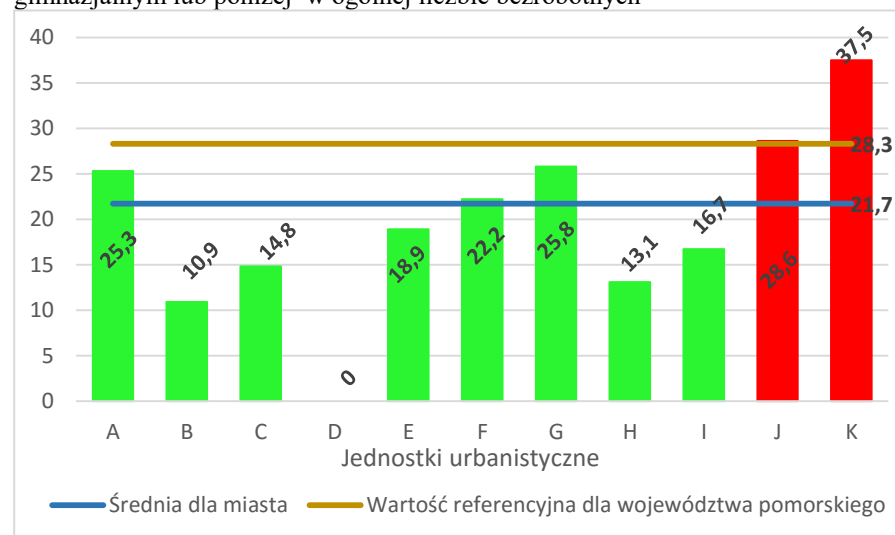
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik 5 – Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Wskaźnik 5 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 5 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 5 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 6 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Wskaźnik 6 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 6 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 6 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 7 – Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Wskaźnik 7 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 7 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 7 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
A	17,1	14,6	16,4	TAK	3,5	4,1	11,6	TAK	25,3	21,7	28,3	NIE
B	10,6	14,6	16,4	NIE	6,3	4,1	11,6	TAK	10,9	21,7	28,3	NIE
C	11,9	14,6	16,4	NIE	5,8	4,1	11,6	TAK	14,8	21,7	28,3	NIE
D	12,9	14,6	16,4	NIE	5,2	4,1	11,6	TAK	0	21,7	28,3	NIE
E	15,1	14,6	16,4	NIE	3,2	4,1	11,6	TAK	18,9	21,7	28,3	NIE
F	17,7	14,6	16,4	TAK	2,8	4,1	11,6	TAK	22,2	21,7	28,3	NIE
G	13,2	14,6	16,4	NIE	3,9	4,1	11,6	TAK	25,8	21,7	28,3	NIE
H	14,2	14,6	16,4	NIE	5,3	4,1	11,6	TAK	13,1	21,7	28,3	NIE
I	12,9	14,6	16,4	NIE	4,3	4,1	11,6	TAK	16,7	21,7	28,3	NIE
J	12,8	14,6	16,4	NIE	3,9	4,1	11,6	TAK	28,6	21,7	28,3	TAK
K	14,3	14,6	16,4	NIE	4	4,1	11,6	TAK	37,5	21,7	28,3	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

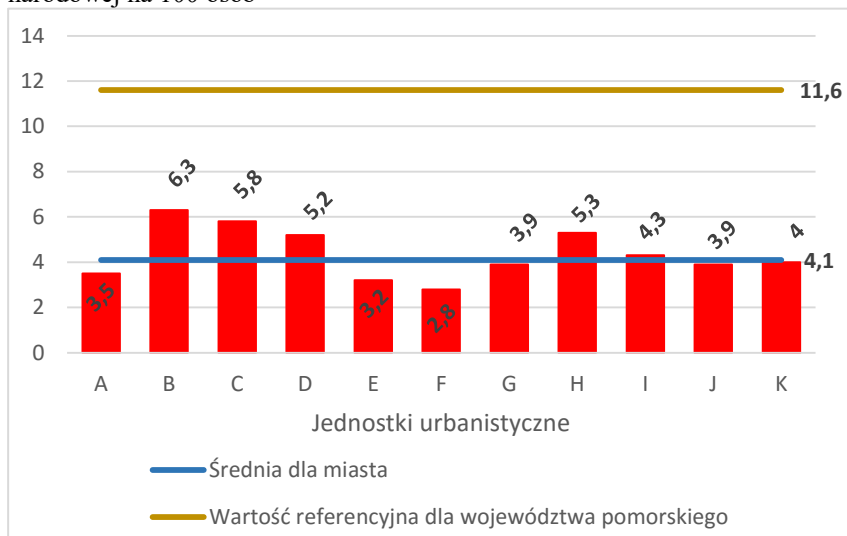
Rysunek 18 Wskaźnik 5 – Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

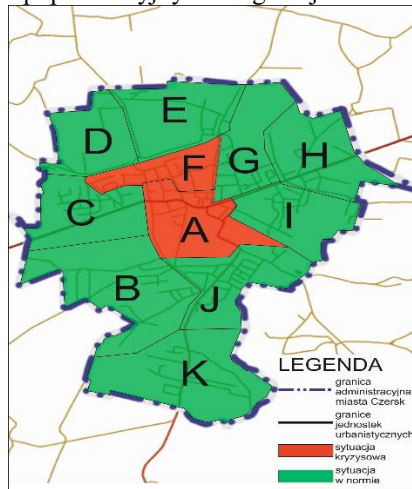
Rysunek 20 Wskaźnik 7 – Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych

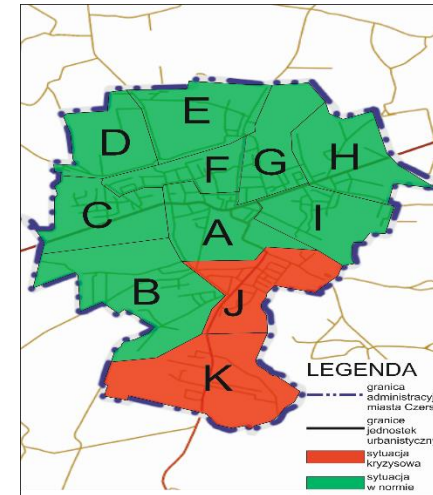
Rysunek 19 Wskaźnik 6 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób

Rysunek 21 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 5 – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

Rysunek 23 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 7 – odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych

Rysunek 22 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 6 – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób

Dodatkowym wskaźnikiem, w oparciu o który dokonano oceny sytuacji w Czersku w ramach systemu gospodarczego jest wskaźnik 14 – wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2012 roku gmina Czersk z tytułu podatku od nieruchomości zlokalizowanych na terenie miasta uzyskała dochód w kwocie 2 401 302,18 zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje wartość referencyjną wskaźnika 14 na poziomie 246,14 zł. Tylko 2 spośród 11 badanych jednostek urbanistycznych w Czersku charakteryzują się wyższą wartością wskaźnika. Są to jednostki A oraz D. Sytuację kryzysową stwierdzić zatem należy w pozostałych jednostkach, przy czym najgorszy stan, którego odzwierciedleniem jest najniższa kwota podatku przypadająca na jedną osobę, dostrzegalna jest w jednostce F (36,83 zł).

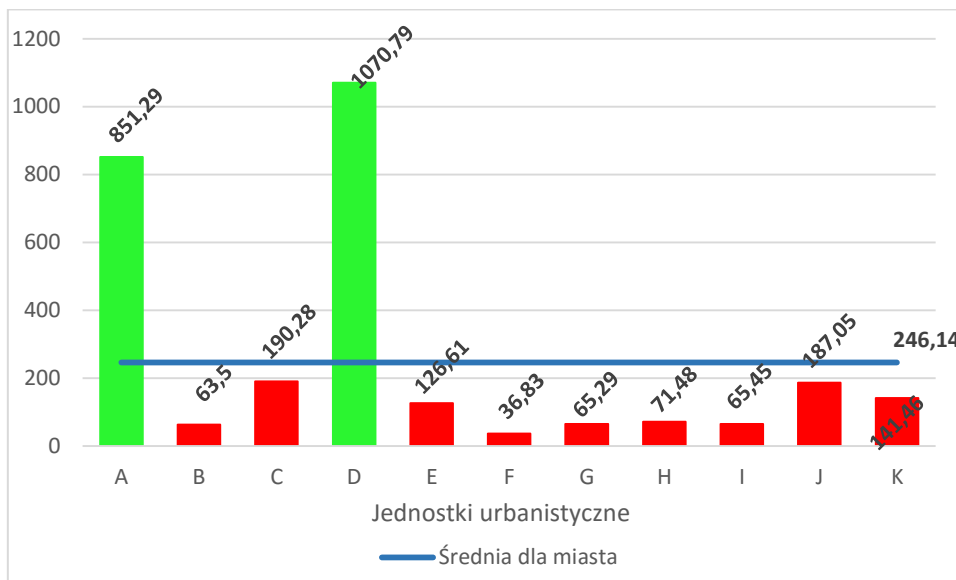
Wyniki oceny sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w Czersku w oparciu o wspomniany wyżej wskaźnik fakultatywny w ramach podsystemu gospodarczego przedstawia Tabela 23 oraz materiał graficzny (Rysunek 24, Rysunek 25).

Tabela 23 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu gospodarczego w oparciu o wskaźnik fakultatywny

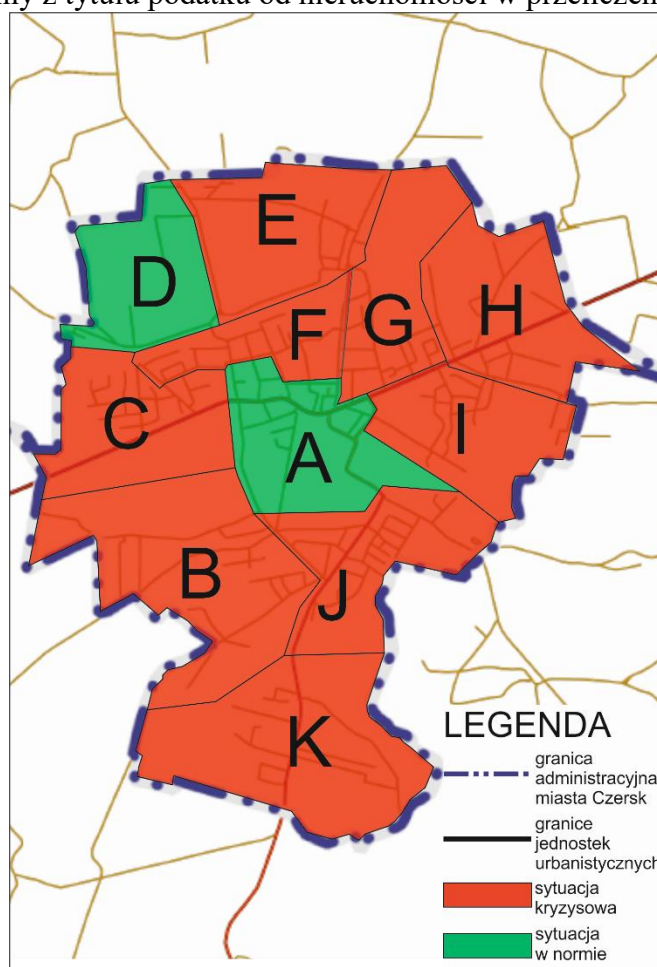
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik 14 – Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Wskaźnik 14 – Średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 14 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
A	851,29	246,14	NIE
B	63,5	246,14	TAK
C	190,28	246,14	TAK
D	1070,79	246,14	NIE
E	126,61	246,14	TAK
F	36,83	246,14	TAK
G	65,29	246,14	TAK
H	71,48	246,14	TAK
I	65,45	246,14	TAK
J	187,05	246,14	TAK
K	141,46	246,14	TAK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 24 Wskaźnik 14 – Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Rysunek 25 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 14 – wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca

7. Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w podsystemie przestrzennym

W celu oceny sytuacji w ramach podsystemu przestrzennego w poszczególnych jednostkach urbanistycznych miasta Czersk posłużono się następującymi wskaźnikami:

- obligatoryjnymi:
  - wskaźnik 8 - udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie;
  - wskaźnik 9 - przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m²);
- fakultatywnymi:
  - wskaźnik 15 - udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków;
  - wskaźnik 16 - udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków;
  - wskaźnik 17 - udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków.

Na terenie miasta Czersk, według danych z 2011 roku zlokalizowanych było 1 612 budynków mieszkalnych, z których 679, czyli 44,4% wybudowanych zostało przed 1970 rokiem. W województwie pomorskim w 2011 roku odsetek takich budynków wyniósł 42,3%. Sytuacja kryzysowa w ramach wskaźnika 8 – udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie – potwierdzona jest wówczas, gdy odsetek takich budynków w ramach danej jednostki urbanistycznej jest wyższy niż wartość referencyjna dla województwa. Stan taki dostrzegalny jest w jednostkach A, B, H i J, dla których wskaźnik 8 przybiera wartości odpowiednio: 49,8, 52,8, 44,4 i 62,1.

Przeciętna powierzchnia lokalu na osobę w 2011 (wskaźnik 9) w województwie pomorskim wynosiła 23 m². Wartość referencyjna dla miasta Czersk to z kolei 20 m². Mniejsza przeciętna powierzchnia lokalu na osobę niż 23 m² (dla województwa pomorskiego), przypada w jednostkach urbanistycznych A (20,8 m²), B (19,4 m²), D (16,3 m²), F (14,0 m²), J (18,6 m²), oraz K (14,6 m²). Potwierdza to sytuację kryzysową w tych jednostkach w ramach analizowanego wskaźnika. W jednostkach B, D, F, J oraz K wartość wskaźnika 9 jest także niższa niż średnia dla całego miasta.

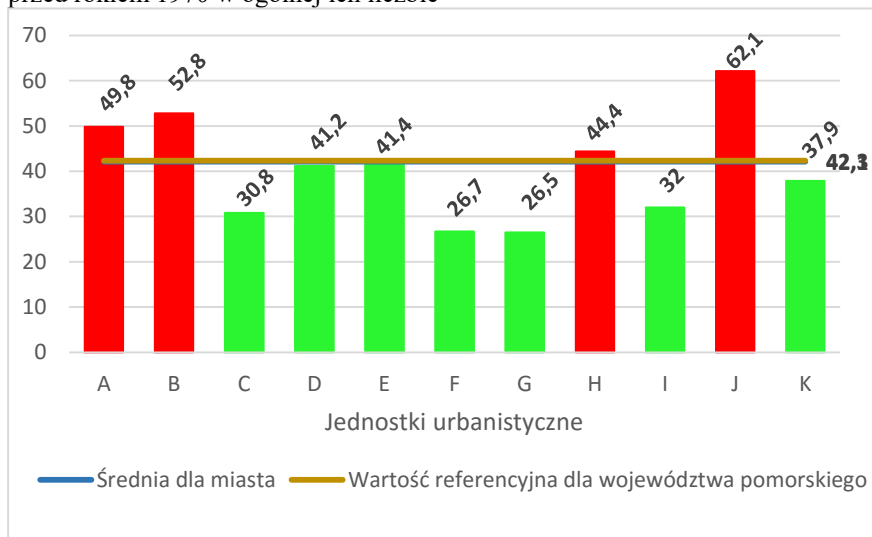
Wyniki oceny sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w Czersku w oparciu o wskaźniki obligatoryjne w ramach podsystemu przestrzennego przedstawia Tabela 24 oraz materiał graficzny (Rysunek 26, Rysunek 27, Rysunek 28, Rysunek 29).

Tabela 24 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu przestrzennego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne

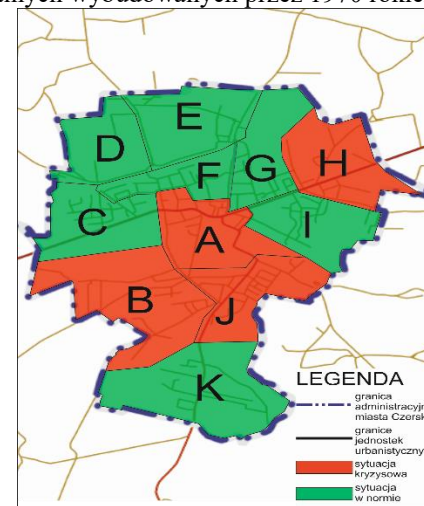
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik 8 – Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie	Wskaźnik 8 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 8 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 8 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 9 – Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ²)	Wskaźnik 9 – Średnia dla miasta Czersk	Wskaźnik 9 – Wartość referencyjna dla województwa pomorskiego	Wskaźnik 9 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
A	49,8	42,1	42,3	TAK	20,8	20	23	TAK
B	52,8	42,1	42,3	TAK	19,4	20	23	TAK
C	30,8	42,1	42,3	NIE	23,9	20	23	NIE
D	41,2	42,1	42,3	NIE	16,3	20	23	TAK
E	41,4	42,1	42,3	NIE	23	20	23	NIE
F	26,7	42,1	42,3	NIE	14	20	23	TAK
G	26,5	42,1	42,3	NIE	24,4	20	23	NIE
H	44,4	42,1	42,3	TAK	24,4	20	23	NIE
I	32	42,1	42,3	NIE	23,7	20	23	NIE
J	62,1	42,1	42,3	TAK	18,6	20	23	TAK
K	37,9	42,1	42,3	NIE	14,6	20	23	TAK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

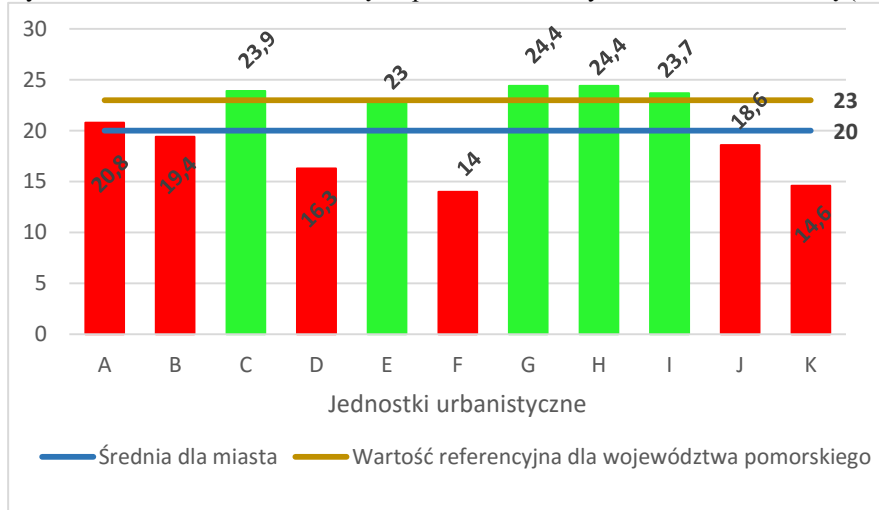
Rysunek 26 Wskaźnik 8 – Udział % budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie

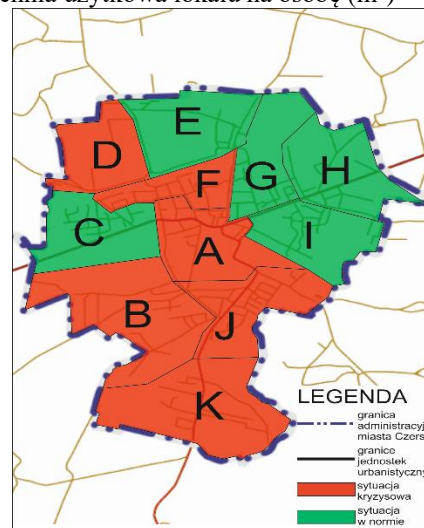
Rysunek 28 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 8 – udział budynków mieszkalnych wybudowanych przez 1970 rokiem w ogólnej ich liczbie

Rysunek 27 Wskaźnik 9 – Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m²)

Rysunek 29 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 9 – przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m²)

W 2011 roku w Czersku ogółem zlokalizowanych było 2 612 budynków, spośród których 80%, generuje niskie emisje. Niekorzystna sytuacja w danej jednostce urbanistycznej dostrzegalna jest wtedy, gdy wartość wskaźnika 15 (udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków) jest wyższa niż średnia dla miasta. Stan taki zanotowano w jednostkach B, C, F, H oraz I, dla których wartość wskaźnika wynosi odpowiednio 80,1, 80,3, 81,3, 80,5 oraz 80,3.

Według stanu na 2011 rok remontu wymagało 33% wszystkich budynków zlokalizowanych w Czersku. W 7 spośród 11 badanych jednostek wartość wskaźnika 16 – udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków – jest wyższa od wartości referencyjnej dla miasta Czersk. Są to jednostki A, B, C, D, E, F, G. Analiza wskaźnika 16 w tych właśnie jednostkach potwierdziła sytuację kryzysową.

W Czersku, według stanu z 2011 roku, zlokalizowanych było 76 budynków zabytkowych wymagających rewitalizacji, co daje średnią wartość wskaźnika 17 dla miasta Czersk na poziomie 2,91. Większy odsetek obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji zlokalizowanych jest w jednostkach urbanistycznych A oraz F, dla których wartość wskaźnika wynosi odpowiednio 10,84 oraz 5,92. W jednostkach tych zdiagnozowano sytuację kryzysową w oparciu o analizowany wskaźnik.

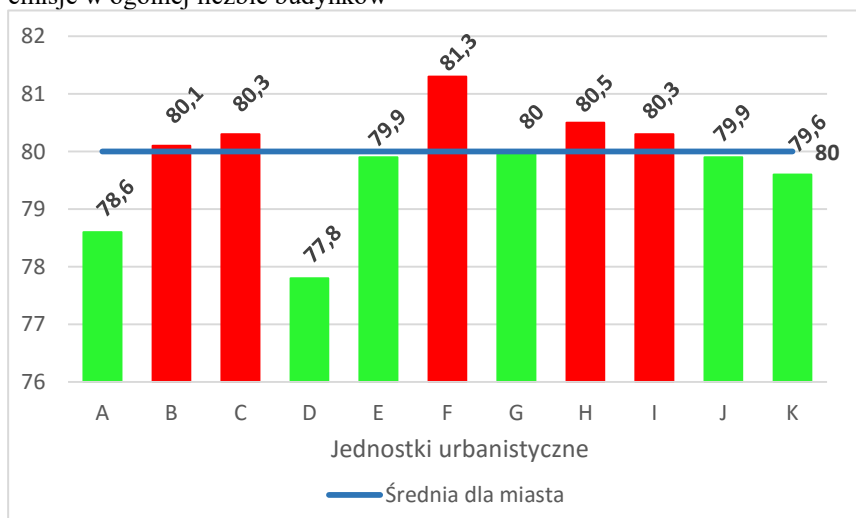
Wyniki oceny sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych w Czersku w oparciu o wskaźniki fakultatywne w ramach podsystemu przestrzennego przedstawia Tabela 25 oraz materiał graficzny (Rysunek 30, Rysunek 31, Rysunek 32, Rysunek 33, Rysunek 34, Rysunek 35).

Tabela 25 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu przestrzennego w oparciu o wskaźniki fakultatywne

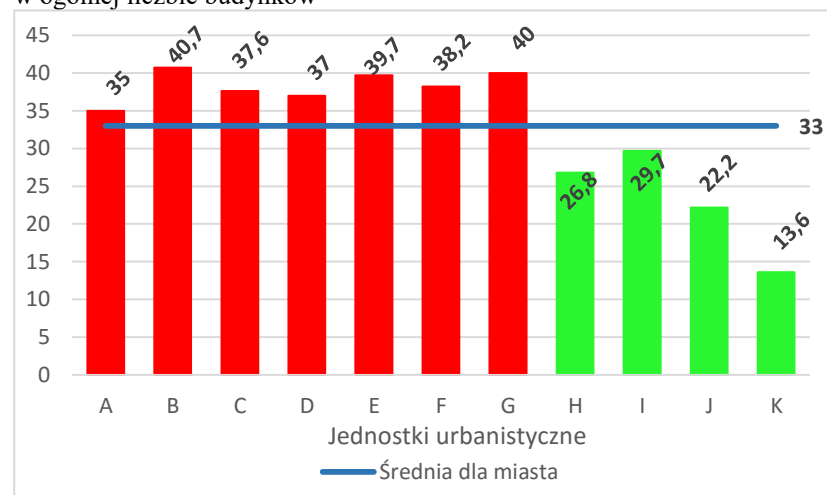
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik 15 – Udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik 15 – Średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 15 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 16 – Udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik 16 – Średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 16 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)	Wskaźnik 17 – Udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik 17 – średnia wartość dla miasta Czersk	Wskaźnik 17 – Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
A	78,6	80	NIE	35	33	TAK	10,84	2,91	TAK
B	80,1	80	TAK	40,7	33	TAK	0	2,91	NIE
C	80,3	80	TAK	37,6	33	TAK	2,07	2,91	NIE
D	77,8	80	NIE	37	33	TAK	0	2,91	NIE
E	79,9	80	NIE	39,7	33	TAK	0	2,91	NIE
F	81,3	80	TAK	38,2	33	TAK	5,92	2,91	TAK
G	80	80	NIE	40	33	TAK	0,67	2,91	NIE
H	80,5	80	TAK	26,8	33	NIE	0	2,91	NIE
I	80,3	80	TAK	29,7	33	NIE	0,72	2,91	NIE
J	79,9	80	NIE	22,2	33	NIE	0,31	2,91	NIE
K	79,6	80	NIE	13,6	33	NIE	0	2,91	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

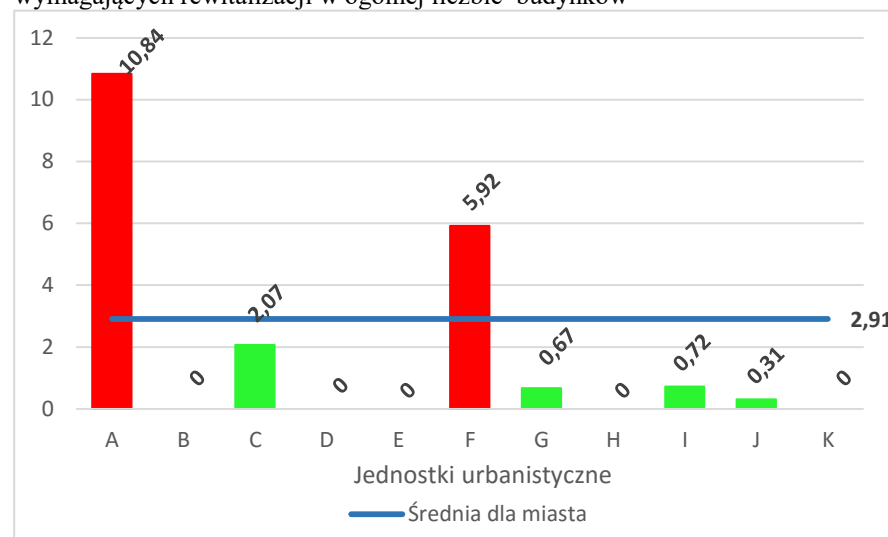
Rysunek 30 Wskaźnik 15 – Udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków

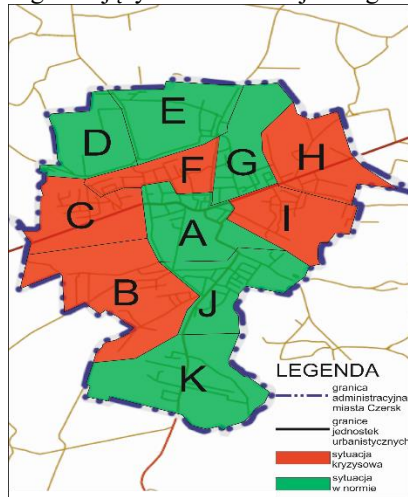
Rysunek 31 Wskaźnik 16 – Udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków

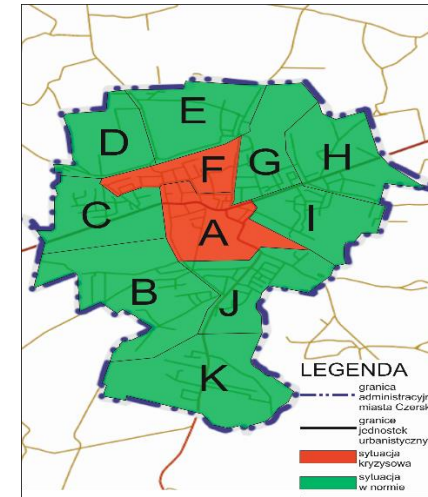
Rysunek 32 Wskaźnik 17 – Udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków

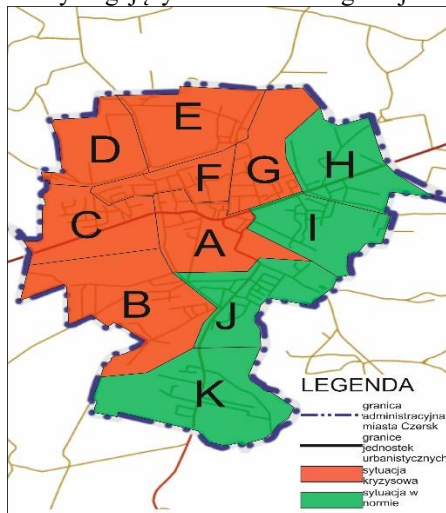
Rysunek 33 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 15 – udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków

Rysunek 35 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 17 – udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków

Rysunek 34 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 16 – udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków

8. Podsumowanie analizy sytuacji w jednostkach urbanistycznych

Założeniem przeprowadzonej w niniejszym dokumencie diagnozy sytuacji w jednostkach urbanistycznych miasta Czersk było umożliwienie wskazania obszaru bądź obszarów szczególnie zagrożonych lub już dotkniętych deprywacją społeczną, gospodarczą i urbanistyczną. Za pomocą przyjętych kryteriów (granicznych wartości wskaźników wyznaczonych na podstawie określonej średniej dla miasta lub wartości referencyjnej dla województwa) możliwe jest wskazanie obszarów kryzysowych. Kryzys występuje na tych obszarach, dla których wskaźniki są gorsze niż średnia dla miasta lub województwa.

Analizie poddano sytuację w Czersku w poszczególnych jednostkach urbanistycznych za pomocą 17 wskaźników (8 w podsystemie społecznym, 4 w podsystemie gospodarczym i 5 w podsystemie przestrzennym). Najgorszą sytuacją charakteryzuje się jednostka urbanistyczna F. Sytuacja kryzysowa została na jej obszarze potwierdzona 14 wskaźnikami. Spośród 17 zbadanych wskaźników jednostka urbanistyczna F charakteryzuje się korzystniejszymi wartościami wskaźników niż wartość referencyjna dla województwa pomorskiego jedynie w przypadku: wskaźnika 3 – liczba przestępstw na 1 tys. ludności; wskaźnika 7 – odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych; wskaźnik 8 – udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie. W celu potwierdzenia kryzysowego stanu w ramach systemu społecznego, w miejsce wskaźnika 3, wybrano dodatkowy wskaźnik fakultatywny społeczny (oprócz trzech wymaganych wytycznymi), który potwierdził dysfunkcję w jednostce urbanistycznej F. Dodatkowy wskaźnik fakultatywny poddano także analizie w ramach kryterium przestrzennego. Sytuacja kryzysowa w jednostce F w podsystemie przestrzennym także w tym przypadku została potwierdzona. Badany wskaźnik 7 – odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych – dla jednostki F wprawdzie nie charakteryzuje się wartością gorszą niż wartość referencyjna dla województwa pomorskiego, ale przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia dla miasta. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych dla jednostki F jest wyższy niż w całym mieście Czersk, co jest potwierdzeniem trudnej sytuacji w podsystemie gospodarczym. Wskaźnik ten może być zatem uznany za 15 wskaźnik potwierdzający stan kryzysowy w jednostce urbanistycznej F.

W celu dokonania oceny sytuacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zbiorczo w ramach wszystkich trzech analizowanych podsystemów zsumowano liczbę wskaźników, które w danej jednostce potwierdzają występowanie trudnej sytuacji (Tabela 26, Rysunek 36). Tak jak wyżej wspomniano analizie poddano łącznie 17 wskaźników. Przyjęto następujące kryteria ocen, w zależności od liczby wskaźników, które potwierdziły niekorzystną sytuację:

- 0 – sytuacja bardzo dobra;
- 1 – 6 – sytuacja dobra;
- 7 – 9 – sytuacja umiarkowana;
- 10 – 13 – sytuacja trudna;
- 14 – 17 – sytuacja kryzysowa.

Przyjęto, iż sytuacja kryzysowa zdiagnozowana zostaje w przypadku potwierdzenia trudnej sytuacji co najmniej przez 14 z 17 analizowanych wskaźników. Z otrzymanej bowiem informacji zawartej w piśmie Dyrektora Departamentu Programów Regionalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego nr DPR-R.40.1.2014 z dnia 26 marca 2015 r., wynika, że w aktualizacji Wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 Instytucja Zarządzająca dostosuje kryteria wyboru obszarów do objęcia interwencją w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego do możliwości pozyskania danych poprzez umożliwienie samorządom miast rezygnacji z jednego ze wskaźników obligatoryjnych w każdym z trzech podsystemów oceny, tj. w podsystemie społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Gmina Czersk może zatem zrezygnować z analizy wskaźników obligatoryjnych: 3 – liczba przestępstw na 1 tys. ludności; 7 – odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych; oraz 8 – udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie.

W oparciu o przedstawione powyżej przyjęte kryterium oceny, w ramach żadnej z badanych jednostek urbanistycznych nie stwierdzono sytuacji bardzo dobrej lub dobrej. W jednostkach C, D, E, G, H, I stan można określić jako umiarkowany. Trudna sytuacja, która potwierdzona została 10 bądź 11 wskaźnikami, charakteryzuje jednostki A, B, J oraz K. Stan

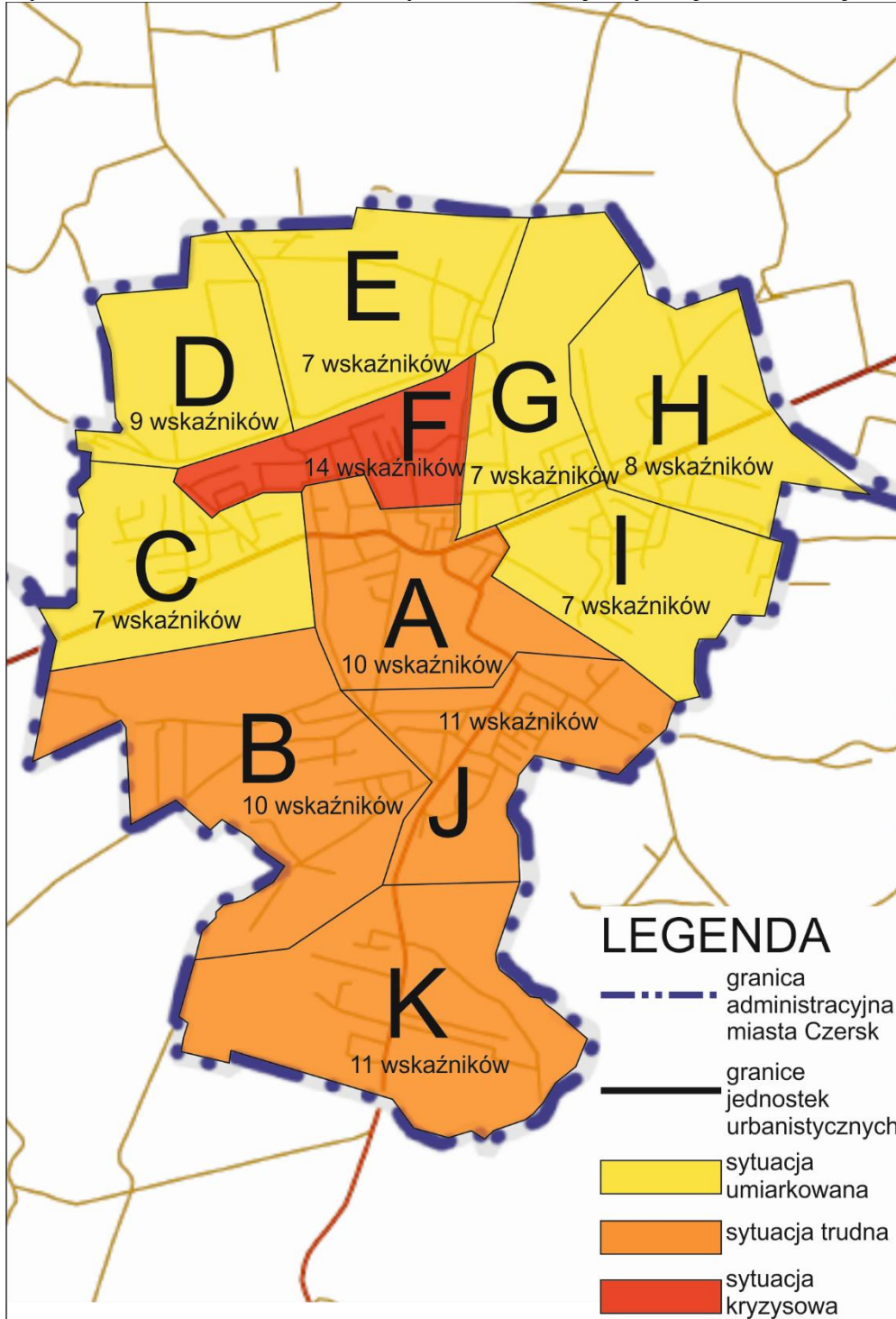
kryzysowy potwierdzony we wszystkich trzech analizowanych podsystemach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym zdiagnozowano na obszarze jednostki urbanistycznej F.

Tabela 26 Podsumowanie analizy wskaźnikowej

Jednostka urbanistyczna	Obligatoryjne										Fakultatywne								Ilość wskaźników potwierdzających sytuację kryzysową	Sytuacja w ramach jednostki
	Społeczne				Gospodarcze			Przestrzenne			Społeczne				Gospodarcze	Przestrzenne				
	Wskaźnik 1 – Liczba osób korzystających z zaszków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Wskaźnik 2 – Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Wskaźnik 3 – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Wskaźnik 4 – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Wskaźnik 5 – Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Wskaźnik 6 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Wskaźnik 7 – Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej ogólnej liczbie bezrobotnych	Wskaźnik 8 – Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie	Wskaźnik 9 – Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ²)	Wskaźnik 10 – Wielkość zaszków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	Wskaźnik 11 – Średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów	Wskaźnik 12 – Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności	Wskaźnik 13 – Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności	Wskaźnik 14 – Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Wskaźnik 15 – Udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik 16 – Udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik 17 – Udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków			
Stwierdzona sytuacja kryzysowa w ramach wskaźnika (TAK/NIE)																				
A	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	10	trudna	
B	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	10	trudna	
C	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	7	umiarkowana	
D	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	9	umiarkowana	
E	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	7	umiarkowana	
F	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	14	kryzysowa	
G	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	7	umiarkowana	
H	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	8	umiarkowana	
I	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	7	umiarkowana	
J	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	11	trudna	
K	TAK	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	11	trudna	

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 36 Podsumowanie analizy wskaźnikowej – sytuacja w ramach jednostek

Jak pokazała przeprowadzona wyżej analiza, obszar jednostki urbanistycznej F charakteryzuje się wyjątkowo złą sytuacją w sferze społecznej. Z pomocy społecznej korzysta ponad dwukrotnie większa ilość osób niż średnio w województwie pomorskim. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym jest natomiast

prawie trzykrotnie wyższy niż w województwie. Pamiętać należy, iż przejawy kryzysowej sytuacji obrazowane wartościami poszczególnych wskaźników są bardzo często ze sobą ściśle powiązane. Bezpośrednią przyczyną konieczności korzystania z zasiłków pomocy społecznej jest np. bardzo często długotrwałe bezrobocie. Bezrobocie jest jednym z najpoważniejszych i największych problemów społecznych. Jego występowanie prowadzi do pogłębiania się kryzysu nie tylko w sferze społecznej ale także, w dłuższej perspektywie, przestrzennej i gospodarczej. Bezrobocie jest także z drugiej strony konsekwencją stagnacji w sferze gospodarczej. Analiza pokazała, iż na obszarze jednostki F działa zdecydowanie najmniej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób. Stan taki może także wskazywać na niższą aktywność gospodarczą mieszkańców tego obszaru. Osoby bezrobotne, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, nie są w stanie podejmować inicjatyw zmierzających np. do zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Bezrobocie jest bardzo negatywnym zjawiskiem, ponieważ oznacza marnotrawstwo zasobów siły roboczej (czynników wytwórczych). Bezrobotni nie wytwarzają dóbr i usług ale uczestniczą w ich podziale. Otrzymują zasiłki w ramach pomocy społecznej (jak pokazuje analiza wskaźnika 10, średnia wartość wypłaconego zasiłku w przeliczeniu na rodzinę na obszarze jednostki F jest wyższa niż średnia dla miasta), dodatkowo nie płacąc podatków (np. podatku dochodowego), co jest kolejnym obciążeniem dla społeczeństwa. Bezrobocie, szczególnie długotrwałe prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego. Przywrócenie do aktywnego życia zawodowego i społecznego osób pozostających bez zatrudnienia w długim okresie jest bardzo trudne. Przyczynami kryzysowej sytuacji na obszarze jednostki F są m.in.: brak motywacji do zmian u osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, niezaradność życiowa takich osób, względna łatwość uzyskiwania świadczeń pomocy społecznej, brak profesjonalnego wsparcia ze strony odpowiednich instytucji, niskie wykształcenie i brak kwalifikacji (analiza w ramach wskaźnika 7 pokazuje że aż 22,2% osób pozostających bez pracy na obszarze jednostki F posiada jedynie wykształcenie gimnazjalne lub niższe), słabe wsparcie ze strony organizacji pozarządowych. Bezrobocie prowadzi do pogorszenia warunków życiowych bezrobotnych i ich rodzin, do stopniowej utraty kwalifikacji, frustracji i występowania zjawisk patologicznych. Problem bezrobocia wpływa niekorzystnie zatem nie tylko na stan życia i funkcjonowanie osoby bezrobotnej, lecz również na jej otoczenie (w tym rodzinę). Z doświadczenia pracowników Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czersku wynika że bezrobocie jest bardzo często główną przyczyną problemów opiekuńczo -

wychowawczych, przemocy (analiza wartości wskaźnika 4 potwierdza wyższą liczbę notowanych przestępstw przeciwko opiece i rodzinie w obszarze jednostki F w przeliczeniu na 10 tys. ludności), alkoholizmu, zacierania autorytetu rodzicielskiego, czy przejmowania złych nawyków od osoby bezrobotnej. Najbardziej bolesnym efektem bezrobocia jest zagrożenie godziwej egzystencji rodziny. Negatywny wpływ na ekonomiczną sytuację rodziny powoduje z kolei jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Bezrobocie rodziców ma także bardzo niekorzystny wpływ na ich dzieci. Praca zawodowa rodziców bowiem wyznacza postawy zachowania dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości i cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Bezrobocie rodziców, dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji, niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżenie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. W konsekwencji dochodzi do stopniowej izolacji środowiskowej, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Wykluczenie z kręgu zainteresowań rówieśniczych, wspólnej nauki i zabawy, powoduje, że dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców.

Jak wspomniano wyżej, bezrobocie bardzo często prowadzi do ubóstwa, co w jednostce urbanistycznej F, potwierdza analiza wskaźników 9 oraz 14. Na jednego mieszkańca jednostki urbanistycznej F przypada bowiem jedynie 14 m² mieszkania (zdecydowanie mniej niż w województwie pomorskim czy w Czersku), ponadto wpływ do budżetu gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na osobę to jedynie 36,83 zł, podczas gdy średnia dla miasta to 246,14 zł. Obrazuje to zdecydowanie mniejszą zamożność mieszkańców tej części miasta od mieszkańców pozostałych rejonów. Statystyki ogólnokrajowe pokazują, iż ubóstwem zdecydowanie najczęściej zagrożone są rodziny dotknięte problemem bezrobocia. Pomimo, iż bezrobocie dotyczy względnie małej części ludności, to jego konsekwencje przekładają się negatywnie na całe społeczeństwo. Dlatego też tak ważne jest dążenie całego społeczeństwa miasta Czersk do wyprowadzenia obszaru jednostki F ze stanu kryzysowego.

Niezbędne jest podjęcie zintegrowanych działań nastawionych na kształtowanie korzystnych warunków gospodarowania i tworzenia nowych miejsc pracy.

Kryzys w sferze społecznej jednostki urbanistycznej F obrazuje także analiza wartości wskaźnika 5. Jednostka ta bowiem charakteryzuje się najwyższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności spośród wszystkich jednostek poddanych badaniu. Szybki wzrost liczebności grupy osób starszych rodzi niewątpliwie potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi na jej problemy. Jest to bowiem grupa w bardzo dużym stopniu narażona na wykluczenie społeczne. Wśród najczęściej dostrzeganych problemów osób starszych zamieszkujących obszar jednostki urbanistycznej F w Czersku wskazać należy: samotność, występowanie wielu schorzeń, w tym inwalidztwa i niepełnosprawności, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, bezradności i zależności od innych osób. Występowanie tych problemów wskazuje na istniejące zjawisko marginalizacji osób starszych, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekroczenia granicy wieku emerytalnego.

Kryzysowa sytuacja w sferze przestrzennej może być jednocześnie przyczyną, jak i skutkiem trudnej sytuacji w sferze gospodarczej. Tak jak już wyżej bowiem wspomniano, stagnacja w gospodarce, brak nowych miejsc pracy, co oczywiste, prowadzi do występowania zjawiska bezrobocia i szeregu negatywnych jego konsekwencji, dostrzeganych na obszarze jednostki urbanistycznej F w Czersku. Jednak występowanie na obszarze miasta terenów dotkniętych głębokim kryzysem w sferze społecznej może przekładać się także na pogłębianie degradacji w sferze gospodarczej. Jednym z kryteriów, jakimi kierują się inwestorzy przy wyborze lokalizacji swoich nowych przedsiębiorstw, jest bowiem kondycja lokalnego społeczeństwa oraz siła nabywczą mieszkańców miasta. Zamożne społeczeństwa charakteryzują się dynamicznym rozwojem gospodarczym, szczególnie sfery usług, co przekłada się bezpośrednio na tworzenie nowych miejsc pracy.

Kryzys sfery społecznej przekłada się także na degradację przestrzeni (sytuację w sferze przestrzennej w jednostce urbanistycznej F prezentuje Załącznik 4). Społeczeństwo, które posiada bardzo ograniczone środki na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, nie ma bowiem możliwości dbania w odpowiedni sposób o estetykę przestrzeni.

Dla obszaru jednostki urbanistycznej F w opracowywanym Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Czersk zaplanowany zostanie proces rewitalizacji. Obszar ten objęty zostanie także projektem zintegrowanym, obejmującym powiązane ze sobą tematycznie projekty, których realizacja pozwoli na osiągnięcie założonego celu, czyli wyprowadzenie zdegradowanego obszaru z sytuacji kryzysowej w trzech podsystemach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Zgodnie z powyższymi wnioskami, planowany proces rewitalizacji skupiał się będzie głównie na przeciwdziałaniu kryzysowej sytuacji w sferze społecznej. Bezpośrednim celem zaplanowanych działań będzie poprawa jakości życia społeczności, szczególnie tej części, znajdującej się obecnie w najgorszej sytuacji. Oczywiście aby proces rewitalizacji był kompleksowy i skuteczny w długim okresie czasu oraz aby jego efekty przełożyły się na poprawę sytuacji w całym mieście, w jego ramach przeprowadzone zostaną także działania rewitalizacyjne w dwóch pozostałych sferach: gospodarczej i przestrzennej.

Wyznaczony do rewitalizacji obszar zamieszkuje 1 846 osób (według stanu na 31.12.2012 r.), co stanowi 18,92% ogólnej liczby mieszkańców miasta. Zasięg obszaru zdegradowanego prezentuje Rysunek 37.

Rysunek 37 Zasięg obszaru zdegradowanego wyznaczonego do rewitalizacji

Spis tabel

Tabela 1 Zasięg wyodrębnionych jednostek urbanistycznych w mieście Czersk wraz z danymi na temat liczby ludności (według stanu na 31.12.2012 r.)	84
Tabela 4 Dane wyjściowe do obliczenia wskaźników obligatoryjnych w podziale na jednostki urbanistyczne	91
Tabela 5 Dane wyjściowe do obliczenia wskaźników fakultatywnych w podziale na jednostki urbanistyczne	92
Tabela 4 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu społecznego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne	95
Tabela 5 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu społecznego w oparciu o wskaźniki fakultatywne	100
Tabela 6 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu gospodarczego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne.....	105
Tabela 7 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu gospodarczego w oparciu o wskaźnik fakultatywny	108
Tabela 8 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu przestrzennego w oparciu o wskaźniki obligatoryjne	111
Tabela 9 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych w ramach podsystemu przestrzennego w oparciu o wskaźniki fakultatywne	114
Tabela 10 Podsumowanie analizy wskaźnikowej.....	120

Spis rysunków

Rysunek 1 Podział miasta Czersk na jednostki urbanistyczne	87
Rysunek 2 Wskaźnik 1 – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	96
Rysunek 3 Wskaźnik 2 – Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.....	96
Rysunek 4 Wskaźnik 3 – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	96
Rysunek 5 Wskaźnik 4 Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności ..	96
Rysunek 6 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 1 – liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	97
Rysunek 7 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 2 – udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	97

Rysunek 8 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 3 – liczba przestępstw na 1 tys. ludności.....	97
Rysunek 9 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 4 – liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności.....	97
Rysunek 10 Wskaźnik 10 – Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę .	101
Rysunek 11 Wskaźnik 11 – Odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjach	101
Rysunek 12 Wskaźnik 12 - Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności	101
Rysunek 13 Wskaźnik 13 – Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności	101
Rysunek 14 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 10 – wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę.....	102
Rysunek 15 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 11 – odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjach.....	102
Rysunek 16 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 12 – czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności.....	102
Rysunek 17 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 13 – liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności	102
Rysunek 18 Wskaźnik 5 – Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	106
Rysunek 19 Wskaźnik 6 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób.....	106
Rysunek 20 Wskaźnik 7 – Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	106
Rysunek 21 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 5 – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.....	107
Rysunek 22 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 6 – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	107
Rysunek 23 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 7 – odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	107

Rysunek 24 Wskaźnik 14 – Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca	109
Rysunek 25 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 14 – wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca	109
Rysunek 26 Wskaźnik 8 – Udział % budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie	112
Rysunek 27 Wskaźnik 9 – Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ²)	112
Rysunek 28 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 8 – udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej ich liczbie.....	112
Rysunek 29 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 9 – przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ²)	112
Rysunek 30 Wskaźnik 15 – Udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków	115
Rysunek 31 Wskaźnik 16 – Udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	115
Rysunek 32 Wskaźnik 17 – Udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków	115
Rysunek 33 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 15 – udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków.....	116
Rysunek 34 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 16 – udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	116
Rysunek 35 Ocena sytuacji w jednostkach urbanistycznych – wskaźnik 17 – udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków	116
Rysunek 36 Podsumowanie analizy wskaźnikowej – sytuacja w ramach jednostek	121
Rysunek 37 Zasięg obszaru zdegradowanego wyznaczonego do rewitalizacji	125

Załącznik 1 Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie społecznym

Jednostka urbanistyczna	WSKAŹNIKI KLUCZOWE				WSKAŹNIKI FAKULTATYWNE			
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego - średnia liczba uzyskanych punktów	Czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności	Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 1 tys. ludności
A	153,9	8,4	0	17,9	1 587,89	46,15	0	6,3
B	137,2	4,6	0	4,1	1 437,73	39,25	0	0
C	161,6	7,2	0	2,2	1 373,56	56,19	0	0
D	77,6	7,2	86,2	69	324,83	40,75	0	0
E	73,9	4,5	0	3,6	1 508,76	57,95	0	0
F	134,9	6,7	10,8	9,8	1 497,46	49,37	0,5	1,1
G	121,1	7	0	7,9	1 025,72	39,98	2,6	2,6
H	96,3	5,6	11,3	13,6	835,44	53,62	0	0
I	128,1	7,2	10,8	11,8	1 438,81	58,69	0	0
J	201,1	7,1	8	8	1 570,04	48,34	0	0,8
K	214,8	10,2	24,7	12,3	1 944,02	37,91	4,9	0
Miasto	143,9	6,9	7,2	10,8	1 469,58	52,11	0,4	1,5
Pomorskie	52,9	2,4	6,3	27,7				

Załącznik 2 Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie gospodarczym

Jednostka urbanistyczna	WSKAŹNIKI KLUCZOWE			WSKAŹNIK FAKULTATYWNY
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie ludności	Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 1 mieszkańca
A	3,5	17,1	25,3	851,29
B	6,3	10,6	10,9	63,5
C	5,8	11,9	14,8	190,28
D	5,2	12,9	0	1070,79
E	3,2	15,1	18,9	126,61
F	2,8	17,7	22,2	36,83
G	3,9	13,2	25,8	65,29
H	5,3	14,2	13,1	71,48
I	4,3	12,9	16,7	65,45
J	3,9	12,8	28,6	187,05
K	4	14,3	37,5	141,46
Miasto	4,1	14,6	21,7	246,14
Pomorskie	11,6	16,4	28,3	

Załącznik 3 Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie przestrzennym

Jednostka urbanistyczna	WSKAŹNIKI KLUCZOWE		WSKAŹNIKI FAKULTATYWNE		
	Liczba budynków wybudowanych przed 1970 rokiem do ogólnej liczby budynków	Przeciętna powierzchnia lokalu na osobę (m ²)	Udział procentowy budynków generujących niskie emisje w ogólnej liczbie budynków	Udział procentowy budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	Udział procentowy obiektów zabytkowych wymagających rewitalizacji w ogólnej liczbie budynków
A	49,8	20,8	78,6	35	10,84
B	52,8	19,4	80,1	40,7	0
C	30,8	23,9	80,3	37,6	2,07
D	41,2	16,3	77,8	37	0
E	41,4	23	79,9	39,7	0
F	26,7	14	81,3	38,2	5,92
G	26,5	24,4	80	40	0,67
H	44,4	24,4	80,5	26,8	0
I	32	23,7	80,3	29,7	0,72
J	62,1	18,6	79,9	22,2	0,31
K	37,9	14,6	79,6	13,6	0
Miasto	42,1	20	80,0	33,0	2,91
Pomorskie	42,3	23			

Załącznik 4 Dokumentacja fotograficzna - obszar zdegradowany

Fot. 1. Dworzec PKP - widok od ul. Kolejowej

Fot. 2. Dworzec PKP – widok z peronu

Fot. 3. Teren dworca PKP – widok z peronu

Fot. 4. Dworzec autobusowy

Fot. 5. Teren przy ul. Transportowców

Fot. 6. Ul. Transportowców - widok od strony torów kolejowych

Fot. 7. Baraki mieszkalne - widok od strony ul. Wojska Polskiego

Fot. 8. Baraki mieszkalne - widok od strony ul. Wrzosowej

Fot. 9. Teren dworca PKP – widok z ulicy Towarowej

Fot. 10. Teren po byłym tartaku – widok na ul. Królowej Jadwigi

Fot. 11. Teren po byłym tartaku

Fot. 12. Teren po byłym tartaku

Fot. 13. Teren po byłym tartaku

